UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Mediální obraz teroristických útoků v Londýně v roce 2017: Komparace zpravodajských portálů Aktuálně.cz a The Guardian

Bakalářská práce

Autor práce: Bc. Tereza Dorňáková

Studijní program: Mediální a komunikační studia

Vedoucí práce: doc. Mgr. MgA. Filip Láb, Ph.D.

Rok obhajoby: 2021

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 5. 1. 2021 Bc. Tereza Dorňáková

Bibliografický záznam

DORŇÁKOVÁ, Tereza. *Mediální obraz teroristických útoků v Londýně v roce 2017: Komparace zpravodajských portálů Aktuálně.cz a The Guardian*. Praha, 2021. 102 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí bakalářské práce doc. Mgr. MgA. Filip Láb, Ph.D.

Rozsah práce: 122 636 znaků včetně mezer.

Anotace

Zde předložená bakalářská práce se zaměřuje na mediální pokrytí čtyř teroristických útoků, které se v roce 2017 odehrály v Londýně. Předmětem analýzy jsou fotografie, které ve spojitosti se zmíněnými útoky publikoval český server *Aktuálně.cz* a britský server *The Guardian*. Sledované období u každého útoku je vždy týden od události. Cílem práce je zjistit, jaké fotografie obě média z daných útoků publikovala, zaměřením se na technické i obsahové proměnné snímků. Cílem je také komparace vizuální reprezentace jednotlivých útoků v českém a britském online médiu.

Annotation

This thesis is focused on the media coverage of four terrorist attacks that happened in London in 2017. The subject of the research are photographs which were published after the attacks on Czech online news media *Aktuálně.cz* and British online news portal *The Guardian*. The coverage on both media is in the case of each attack followed for one week. The aim of this thesis is to describe which photographs both media published, with the main emphasis on certain technical and content variables. Furthermore, the difference between visual representation in Czech and British media is also a subject of this work.

Klíčová slova

Média, terorismus, teroristické útoky, Londýn, fotožurnalismus, gatekeeping

Keywords

Media, terrorism, terrorist attacks, London, photojournalism, gatekeeping

Title/název práce

Media coverage of terrorist attacks in London in 2017: Comparison of news portals *Aktuálně.cz* and *The Guardian*

Poděkování

Ráda bych poděkovala především vedoucímu mé bakalářské práce doc. Mgr. MgA. Filipu Lábovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné připomínky a rady při psaní této práce, ale také za jeho optimismus a trpělivost. Také bych ráda poděkovala mé původní vedoucí práce PhDr. Aleně Lábové, Ph.D. za první připomínky a za pomoc při formulaci tématu této práce. Nakonec chci poděkovat i mé rodině a přátelům za jejich podporu a velkou trpělivost.

Obsah

ÚVOD ... **2**

1 TERORISMUS ... **4**

1.1 TERORISMUS V BRITSKÉM PRÁVU ... 7
1.2 MÉDIA A TERORISMUS ... 8

2 GATEKEEPING ... **14**

3 METODOLOGICKÉ A TEMATICKÉ UKOTVENÍ PRÁCE ... **17**

3.1 TERORISTICKÉ ÚTOKY V LONDÝNĚ V ROCE 2017 ... 17
3.2 METODOLOGIE A VÝZKUMNÝ VZOREK ... 18
3.3 CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH MÉDIÍ ... 21
3.3.1 THE GUARDIAN ... 22
3.3.2 AKTUÁLNĚ.CZ ... 23

4 KOMPARACE ZPRAVODAJSKÝCH PORTÁLŮ *AKTUÁLNĚ.CZ* A *THE GUARDIAN* ... **25**

4.1 BŘEZNOVÝ ÚTOK VE WESTMINSTERU ... 26
4.1.1 TECHNICKÉ PROMĚNNÉ ... 26
4.1.2 OBSAHOVÉ PROMĚNNÉ ... 32
4.1.3 SHRNUTÍ ... 38
4.2 ČERVNOVÝ ÚTOK NA LONDON BRIDGE A VE ČTVRTI BOROUGH MARKET ... 39
4.2.1 TECHNICKÉ PROMĚNNÉ ... 39
4.2.2 OBSAHOVÉ PROMĚNNÉ ... 44
4.2.3 SHRNUTÍ ... 48
4.3 ČERVNOVÝ ÚTOK VE ČTVRTI FINSBURY PARK ... 50
4.3.1 TECHNICKÉ PROMĚNNÉ ... 50
4.3.2 OBSAHOVÉ PROMĚNNÉ ... 55
4.3.3 SHRNUTÍ ... 60
4.4 ZÁŘIJOVÝ ÚTOK NA STANICI PARSONS GREEN ... 61
4.4.1 TECHNICKÉ PROMĚNNÉ ... 62
4.4.2 OBSAHOVÉ PROMĚNNÉ ... 67
4.4.3 SHRNUTÍ ... 72

ZÁVĚR ... **75**

SUMMARY ... **79**

POUŽITÁ LITERATURA ... **81**

KNIHY ... 81
ODBORNÉ ČLÁNKY ... 82
DOKUMENTY, PUBLIKACE ... 83
ZÁKONY A REZOLUCE ... 84
INTERNETOVÉ ZDROJE ... 85

TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE ... **90**

SEZNAM OBRÁZKŮ ... **96**

SEZNAM PŘÍLOH ... **97**

Úvod

Zprávy o teroristických útocích plní pravidelně stránky všech online i tištěných médií, zaplňují televizní a rozhlasové vysílání. V posledních letech jsme navíc byli svědky množství teroristických útoků, které se znatelně zapsaly do paměti lidí, jak brutalitou, tak vysokým počtem obětí nebo následnou solidaritou s truchlícími občany. Vliv na celkový obraz mělo také mediální pokrytí, které ukázalo dobré i špatné případy žurnalistiky. Mezi médii a terorismem panuje symbiotický vztah, bývalá britská premiérka Margaret Thatcher k tomu pronesla známou věty, kdy publicitu označila za kyslík teroristů. I proto je důležité pokrytí teroristických útoků zkoumat a věnovat se jim hlouběji a z různých úhlů. Média se pak mohou poučit z chyb a nepublikovat obsah, který by odpovídal záměrům teroristů. Proto také vzniká řada odborných prací, i na Fakultě sociálních věd UK, které se zaměřují na jednotlivé útoky a reflexi etických aspektů spojených s otázkou pokrývání terorismu. Tato práce se tak snaží přispět k řadě podobně založeným pracím, využívá ovšem příkladu jiných útoků.

Konkrétně se zde předložená práce soustředí na čtyři teroristické útoky, které se odehrály v Londýně v roce 2017. Teroristická hrozba byla ve Velké Británii v tomto roce opravdu závažná a množství útoků převýšilo počet za několik předchozích let. Pro analýzu bylo logicky vybráno jedno britské médium, pro které byly útoky předmětem domácího zpravodajství, konkrétně byl zvolen server *The Guardian*. Pro porovnání pokrytí těchto útoků i v českém mediálním prostoru, protože práce vznikla v českém akademickém prostředí, byl zvolen jeden tuzemský zpravodajský portál, konkrétně *Aktuálně.cz*. Předmětem analýzy pak byly pouze fotografie ze zmíněných čtyř teroristických útoků, které servery zveřejnily v průběhu prvních sedmi dní od události. Práce se tak zabývá především vizuálním pokrytím těchto útoků a srovnání jejich obrazu v britském a českém online médiu. Zvolenou výzkumnou metodou je proto kvantitativní obsahová analýza, která do jisté míry umožňuje porovnávat dvě odlišná mediální prostředí. Práce si klade za cíl zodpovědět především následující výzkumné otázky: *Jaká byla vizuální reprezentace londýnských teroristických útoků za rok 2017 na českém portálu* Aktuálně.cz*?; Jaká byla vizuální reprezentace londýnských teroristických útoků za rok 2017 na britským portálu* The Guardian*?; Jak se lišila vizuální reprezentace londýnských teroristických útoků za rok 2017 na českém portálu* Aktuálně.cz *a britském* The Guardian*?* K zodpovězení těchto

otázek byly využity, jak technické, tak obsahové proměnné. Hypotéza práce pak předpokládá, že přístup českého média se výrazně lišil od toho britského, zejména explicitnějším obsahem.

Bakalářská práce je rozdělena na tři hlavní části – teoretickou, metodologickou a výzkumnou. Teoretická část se věnuje obecně problematice terorismu. Ve vztahu k médiím se zaměřuje zejména na etické otázky, které se s pokrýváním teroristického útoku pojí, a praktické příklady ze žurnalistické praxe. Dále je v této části popsán proces gatekeepingu a jeho současná podoba. V metodologické části je definována výzkumná metoda a výzkumný vzorek. Je zde také přiblížen průběh všech čtyř útoků, které se za rok 2017 v Londýně odehrály. Blíže charakterizována jsou zde i obě média. Výzkumná část představuje již konkrétní výsledky analýzy jednotlivých fotografií. Každému útoku se věnuje samostatná kapitola, v níž jsou rozebrány závěry analýzy technických i obsahových proměnných. V každé takové kapitole jsou zahrnuty i rozdíly a podobnosti, jež šly u obou médií pozorovat.

Z předchozích odstavců lze vyčíst, že při zpracovávání práce došlo k určitým změnám oproti původní tezi. Největším změnám byla podrobena struktura práce, která byla v tezi bohužel až příliš podrobně rozpracována a kterou při psaní samotné práce nešlo plně převzít. Věřím, že současné řazení je logičtější a přehlednější než to původní. Některé kapitoly byly navíc obohaceny o témata, která spatřuji jako velmi relevantní pro zkoumané téma, například byla spojena část, jež pojednává o terorismu a o mediální etice, protože pro tuto práci bylo důležité podrobně rozebrat etické aspekty, které se pojí právě s teroristickými útoky. Informování o mediální etice ve spojitosti s jinou problematikou by pak bylo nadbytečné. Na doporučení vedoucího práce byla také vypuštěna kapitola o fotožurnalismu, protože historické okolnosti jeho vývoje nebyly pro tuto práci stěžejní. Naopak byla přidána část o občanské žurnalistice a občanském svědectví, protože v souvislosti s teroristickými útoky se pracuje také s materiálem od občanů, kteří jsou díky moderní technologii schopni poskytnout vizuální materiál bezprostředně po útoku, pokud se nacházejí na místě činu. I s tímto fenoménem se pojí některé etické otázky, které jsou v této práci zmíněny. Poslední změnou oproti původní tezi je využití některých odlišných publikací. Od podání teze totiž uběhly více než dva roky a za tuto dobu vyšlo několik nových publikací, jež byly v souvislosti se zkoumaným tématem relevantnější než ty, které jsou zmíněny v tezi.

1 Terorismus

Jak píše Brigitte Nacos (2016, s. 4): „Pokusit se definovat terorismus se snadněji řekne, než udělá.“ I proto jednotná mezinárodní definice terorismu neexistuje. Blackbourn (2011) k tomu podotýká, že to, co jeden stát označuje za terorismus, nemusí druhý stát vnímat totožně. Problémy, které takové rozdíly působí, lze demonstrovat například na nedávném případu zadržení a následného odsouzení dvou Čechů za terorismus v Turecku.[1] Pomáhali totiž kurdské Lidové obranné jednotce (YPG), již Turecko považuje za teroristickou organizaci, ale Česko nikoliv (ČTK 2020a).

Jednoduchou definici tak nenabízí ani Organizace spojených národů (OSN), ani Evropská unie (EU). Zaměřují se spíše na prostředky, kterými se zavazují bojovat proti terorismu, nebo nabízí dlouhé a komplikované charakteristiky teroristických činů. V roce 2002 vydala Evropská rada rámcové rozhodnutí a v roce 2008 jeho pozměňující verzi, v obou se však požaduje sjednocení legislativ členských států EU v otázce teroristických trestných činů. Z obou unijních dokumentů vyplývá definice terorismu jako kombinace „objektivních a subjektivních důvodů“. Mezi objektivní zařadila „vraždu, tělesná poranění, braní rukojmích, vydírání, útoky“ a další, zatímco jako subjektivní důvody označila „činy spáchané s cílem závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo, destabilizovat či zničit struktury země nebo mezinárodní organizace nebo způsobit, že se vláda zdrží jakéhokoli jednání“ (Rámcové rozhodnutí 2002/475/SVV, Rámcové rozhodnutí 2008/919/SVV). OSN pak vydává pravidelně rezoluce, které se věnují dílčím problémům spojeným s terorismem, například Rezoluce S/RES/2482 (2019) – potírání financování terorismu, Rezoluce S/RES/2462 (2019) – souvislosti mezi terorismem a organizovaným zločinem, nebo Rezoluce S/RES/2370 (2017) – prevenci vyzbrojování teroristů.

Konkrétnější definice terorismu nabízejí akademici, přestože na jedné univerzální formulaci se také neshodují. Nacos (2016) jej v knize *Mass-Mediated Terrorism* označuje jako „násilí páchané nestátními aktéry, kteří záměrně míří na civilisty, aby prosadili své

[1] V listopadu 2016 byli v Turecku zadrženi dva Češi (Markéta Všelichová a Miroslav Farkas), když se pokoušeli dostat do Iráku přes tureckou hranici. Později byli obviněni a také na 6 let vězení odsouzeni za terorismus, protože podle Turecka pomáhali kurdské Lidové obranné jednotě (YPG), kterou spolu s Kurdskou stranou pracujících (PKK) řadí mezi teroristické organizace. PKK jako teroristickou organizaci označuje také Evropská unie a USA (Pružinová 2017). V červenci 2020 byli oba Češi propuštěni díky diplomatickému jednání mezi Českem a Tureckem (ČTK 2020a).

politické cíle a získali publicitu“ (s. 14). Nacos (2016) pak dále jednotlivé argumenty rozvíjí, podle ní se u teroristů vždy objevoval politický motiv – skupiny či jednotlivci se skrze útoky snažili prosadit určitou politickou agendu. Zmiňuje například Frakci Rudé armády (RAF) v Německu nebo Irskou republikánskou armádu (IRA) ve Velké Británii. I teroristické skupiny, které se podle ní „skrývaly“ za náboženskou agendu, například Al-Káida nebo Daesh[2], se primárně snažily o prosazení politických cílů. Také upozorňuje, že výběr obětí, tedy civilistů, na které teroristé útočí, není nikdy náhodný. Záleží na národnosti, náboženském vyznání, etnicitě, rase či názorech, které zastávají. Kvůli názorům zaútočili teroristé například na redakci francouzského časopisu Charlie Hebdov roce 2015.[3]

Podobně jako Nacos definuje terorismus i Marian Brzybohatý (1999) v publikaci *Terorismus*. Zdůrazňuje však, že musí jít o „cílevědomé použití organizovaného násilí“, a k politickým cílům přidává i „kriminální nebo jiné cíle“, zmiňuje například náboženský nebo drogový terorismus. Uvádí také, že terorismus má psychologický efekt na společnost, která se teroristickými činy může cítit v ohrožení a na základě toho měnit postoje. Dále upozorňuje, že vnímání terorismu se v čase vyvíjí, protože jde o neustále se proměňující fenomén, který navíc v dnešní době překročil hranice národních států a je třeba jej řešit na mezinárodní úrovni (Brzybohatý 1999, s. 14–15). Ovšem terorismus nebyl vždy globálním problémem, v počátcích moderního terorismu, koncem 19. století, se jednalo spíše o organizovaný boj vůči autokratickým vládám, například narodnici v carském Rusku. Teroristické metody využívaly také různé nacionalistické skupiny, a sice k dosažení nezávislosti v rámci mnohonárodnostních států, například Vnitřní makedonská revoluční organizace v Osmanské říši nebo Mladá Bosna v Rakousku-Uhersku. Toto období označuje Rapoport (2004) za první vlnu moderního terorismu – anarchistickou. Druhou

[2] Zkratka „Daesh“ je arabského původu a v překladu má podobný význam jako akronym „ISIS“, tedy zkrácený původní název teroristické skupiny „Islámský stát v Iráku a Sýrii“. V této práci jsem se rozhodla pro používání arabské zkratky, protože samotný název „Islámský stát“ implikuje existenci reálného mezinárodně uznaného státu, kterým však Daesh není. Použití slova „stát“ v názvu bylo navíc součástí propagandy této skupiny. Arabská zkratka Daesh, přestože nemá jiný konkrétní význam, má v arabštině negativní až pejorativní konotace pro stoupence skupiny, kteří i proto trestali její používání. Zkratku „Daesh“ proto budu používat i při parafrázování a citování použité odborné literatury, přestože původní znění bylo „Islámský stát“ či jeho obměny. Podrobněji o názvu: Krauss 2015.

[3] K útoku došlo 7. ledna 2015 v sídle satirického časopisu Charlie Hebdo v Paříži. Útočníci nesouhlasili s karikaturami Mohameda, které se v časopisu objevovaly. V redakci zavraždili 12 lidí, deset dalších zranili (Jemelka 2015).

vlnu nazývá jako anti-kolonialistickou, časově šlo o meziválečné období. Útočníci bojovali proti koloniálnímu systému a nadvládě impérií. V této souvislosti Rapoport poznamenává, že teroristé se nově začali označovat jako „bojovníci za svobodu“, se slovem „terorista“ se totiž pojily negativní konotace. Jako teroristickou skupinu vzniknuvší za druhé vlny zmiňuje autor například IRA. Třetí vlna dle Rapoporta přišla po druhé světové válce, označuje ji jako novou levici a spojuje s ní například RAF v Německu, Rudé brigády v Itálii nebo Organizaci pro osvobození Palestiny. Dále poznamenává, že charakteristická pro třetí vlnu byla mezinárodní spolupráce jednotlivých teroristických skupin, prostředky „boje“, které pak nejčastěji využívaly, byly například únosy letadel i různých politiků. Za čtvrtou vlnu označuje Rapoport období od 80. let až dodnes, nazývá ji jako náboženskou a je dle něj spojena především s islámskými skupinami (jmenuje al-Káidu). Charakterizuje ji náboženský fundamentalismus a boj proti demokracii, kterou spojují se sekularismem (Rapoport 2004).[4]

Jiný pohled na dnešní podobu terorismu přináší Nacos (2016), ta hovoří o globálním terorismu. K jeho přenesení na globální úroveň podle ní došlo s rozpadem bipolárního světa, který se již nedělil na „komunistický a imperialistický“, čímž zmizel společný nepřítel na obou stranách a mezinárodní pole se fragmentovalo. Uvádí také, že během studené války se Sovětský svaz snažil minimalizovat výpady teroristických skupin, které se objevovaly v „jeho satelitech“, vůči USA a jejich spojencům, aby nedocházelo k přílišné eskalaci napětí ze třetích stran. Po rozpadu sovětského impéria a celého východního bloku se proto začaly projevovat utlačované národnostní a náboženské skupiny a konflikty mezi nimi postupně sílily, například národy v tehdejší Jugoslávii nebo Čečenci v Rusku. Dle Nacos jim pomohlo mimo jiné i odstranění či uvolnění cenzury, takže získaly přístup k masovému tisku. Jako poslední důvod, který vedl k přenesení terorismu na globální úroveň, pak uvádí větší dostupnost zbraní, jejich vývoz a prodej do zahraničí (Nacos 2016).

[4] Rozdělení moderního terorismu do čtyř vln, které David C. Rapoport popisuje, je v této práci zmíněno pouze okrajově, Rapoportova zjištění jsou mnohem komplexnější. Podrobněji jsou čtyř vlny terorismu vysvětleny například v knize *Attacking Terrorism: Elements of a Grand Strategy*.

1.1 Terorismus v britském právu

Práce se zaměřuje na mediální pokrytí teroristických útoků, které se staly ve Velké Británii, proto tato kapitola přibližuje vývoj definice terorismu v britském právu ve 20. století a její nynější podobu.

Velká Británie neměla až do roku 1974 jednotný zákon, který by definoval terorismus a který by se vztahoval na celou monarchii. K vytvoření legislativy došlo až v důsledku konfliktu v Severním Irsku (v angličtině označovaný jako *The Troubles*), kde koncem 60. let vypukly další nepokoje mezi loajalisty a republikány, přičemž na obou stranách operovaly paramilitární jednotky[5], a bombové útoky se nevyhnuly ani zbytku území Velké Británie. V roce 1974 byl schválen Zákon o prevenci terorismu (*The Prevention of Terrorism Act*), který na situaci reagoval (Blackbourn 2011). Terorismus definoval jako: „Použití násilí k politickým cílům, což zahrnuje jakékoli použití násilí za účelem vystrašení veřejnosti nebo jakékoli části veřejnosti.“ (Zákon o prevenci terorismu c. 56, 1974). Tato definice se až do roku 2000 zásadně nezměnila, pouze v 80. letech byl v zákoně zohledněn i mezinárodní terorismus, který britští politici vnímali jako rostoucí hrozbu. Jak ale podotýká Blackbourn (2011) i v 80. letech měly největší podíl na teroristických útocích paramilitární jednotky ze Severního Irska. Až v polovině 90. let po uzavření příměří s těmito jednotkami a s výměnou vládnoucí strany (volby v roce 1997 vyhrála Labouristická strana) se začal tvořit nový zákon. Byl schválen v roce 2000 jako Zákon o terorismu (*Terrorism Act* 2000) a s obměnami je platný dodnes (Blackbourn 2011). Terorismus charakterizuje následujícími prvky: „(1) Použití nebo hrozba činem, kde – (a) čin spadá do pododdílu (2), (b) použití nebo hrozba jsou navrženy tak, aby ovlivnily vládu nebo zastrašily veřejnost nebo část veřejnosti, a (c) použití nebo hrozba jsou vytvořeny za účelem prosazení politické, náboženské nebo ideologické věci. (2) čin spadá do pododdílu pokud – (a) zahrnuje závažné násilí proti osobě, (b) zahrnuje vážné škody na majetku, (c) ohrožuje život jiné osoby, než je život osoby, která akci spáchala, (d) vytváří vážné riziko pro zdraví nebo bezpečnost veřejnosti nebo části veřejnosti, nebo (e) je navrženo tak, aby vážně narušovalo nebo vážně narušilo elektronický systém. (3) Použití nebo hrozba činem spadající do pododdílu (2), které zahrnují použití střelných zbraní nebo

[5] Jednalo se například o Prozatímní irskou republikánskou armádu, Ulsterské obranné sdružení nebo Sbor ulsterských dobrovolníků.

výbušnin, je terorismus bez ohledu na to, zda je naplněn odstavec (1)(b).“ (Zákon o terorismu c. 11, 2000).

1.2 Média a terorismus

Vztah médií a terorismu bývá často označován jako symbiotický (Viera 1988, Marthoz 2017). Komerční média z podstaty své existence usilují o co největší publikum, veřejnoprávní zase mají povinnost informovat o významných událostech. Navíc teroristické útoky naplňují základní zpravodajské hodnoty, čehož si jsou útočníci i teroristické skupiny vědomi (Marthoz 2017). Pro novináře tak z tohoto vztahu vyplývají určité etické otázky. Přestože se teroristé přizpůsobili mediální logice, nemohou novináři nekriticky přistupovat na jejich jazyk a náhled na svět (Moravec 2020), protože je třeba si uvědomit, že výrok britské premiérky Margaret Thatcher z roku 1985, že „publicita je kyslíkem teroristů“[6], platí dodnes (Viera 1988, s. 29).

Moravec v knize *Proměny novinářské etiky* vyjmenovává jednotlivá etická dilemata, jimž média při referování o terorismu čelí, a toto rozdělení je využito v následující části jako osnova při popisování etických otázek. Jako první uvádí senzacechtivost a bulvarizaci, kde upozorňuje, že rychlost by neměla mít přednost před ověřenými a přesnými informacemi (Moravec 2020). Ne každý útok lze ihned označit za „teroristický“ jenom na základě podobnosti s jinými teroristickými útoky. Může se totiž jednat o událost, kterou má na svědomí člověk psychicky nemocný, jako tomu bylo například v roce 2018, když německý občan, který měl psychické problémy, najel dodávkou do skupiny lidí sedících před restaurací ve městě Münster. Některá média tento čin pak označila za teroristický na základě nedostatečných informací a rychlých závěrů (ČTK 2018). Další příklad, kdy rychlost převážila nad ověřením faktů, demonstruje zkušenost britské televizní stanice Channel 4, když v roce 2017 ve spojitosti s teroristickým útokem ve Westminsteru označila za útočníka muže, který v té době seděl ve vězení. Informaci přitom měla ověřenou pouze u jednoho zdroje (Marthoz).[7]

[6] Margaret Thatcher pronesla výrok v červenci 1985 na konferenci Americké advokátní komory v Londýně. Řekla: „Musíme najít způsoby, jak odstřihnout teroristy od kyslíku publicity, na kterém jsou závislí.“ V té době se Velká Británie potýkala s útoky Irské republikánské armády (Viera 1988, s. 29).

[7] Televizní stanice Channel 4 podle závěrů Ofcomu porušila tímto vysílací kodex. Channel 4 pak musel odvysílat závěry z vyšetřování, které podnikl Ofcom. Podrobněji: Sweney 2017.

Se senzacechtivostí spojuje Moravec (2020) i publikování propagandistických materiálů teroristických organizací v seriózních médiích. Tento případ nejlépe ilustruje skupina Daesh, které se i díky publicitě v tradičních médiích podařilo dostat do širokého povědomí, a jak podotýká Nacos (2016) získat tak „potřebný kyslík". Některá média totiž zveřejnila videozáznamy z brutálních poprav britských a amerických novinářů, které jim poskytl sám Daesh (Nacos 2016), nebo popravu jordánského pilota v prosinci 2014, kterou Daesh natočil „ve stylu akčních filmů" (Moravec 2020, Melki a Jabado 2016). Média tím chtěla ukázat šokující a odsouzeníhodné praktiky nové teroristické organizace, Daesh tím však získal globální publicitu a snadnější výchozí bod k náboru nových členů, protože jejich zpráva byla v médiích zarámována, jak Daesh zamýšlel (Nacos 2016, Melki a Jabado 2016). Vrcholem mediální publicity pak byly útoky v Paříži v roce 2015, jak podotýkají Melki a El-Masra (2016) – západní média a veřejnost se soustředila na samotné útoky a jejich následky, ale Daesh ve stejnou dobu zveřejnil náborová videa cílená na francouzské muslimy a útok v Paříži zamýšlel jako „součást marketingu".

Další z etických otázek, které Moravec (2020) zmiňuje, je volba jazykových prostředků. Uvádí příklad BBC, která má v redakční směrnici i část, jež se týká používání slova „terorismus" a jeho adjektiv: „Samotné slovo ‚terorista' může být spíše překážkou než pomůckou k porozumění." (BBC 2020). Směrnice zdůrazňuje, že je lepší používat konkrétní slova popisující událost či útočníka jako například „povstalec", „střelec", „bombardér" (BBC 2020). Podobná pravidla při referování o terorismu má i zpravodajská agentura Reuters. Slovo „terorismus" mohou novináři Reuters v textech používat pouze v obecném významu, ale při pokrývání konkrétních událostí nebo označování konkrétních osob by se adjektivům „teroristický" nebo slovu „terorista" měli vyhnout. V textu se tak „terorismus" může objevit pouze při přímém citování příslušných osob, například politiků či zástupců bezpečnostních složek. Stejně jako směrnice BBC i příručka Reuters svým novinářům doporučuje používat spíše výrazy jako „útočník", „bombardování", „střelec" a další (Reuters 2020). Tato obezřetnost při používání jazykových prostředků, jak u BBC a Reuters, tak u dalších médií má zamezit přílišnému šíření strachu, který může být i špatnou volbou slov neúměrný vůči reálné situaci (Moravec 2020, Marthoz 2017). Potvrzuje to i výrok britské akademičky Jaqueline Rose: „Apokalyptický jazyk je jazyk, ze kterého prosperuje fundamentalismus." (prostř. Marthoz 2017, s. 54).

Jako třetí etické dilema uvádí Moravec (2020, s. 274) „selektivitu informací, autocenzuru, a pokusy o navázání kontaktů s teroristy“. Debata o tom, jaké informace o útočnících zveřejňovat, jak detailně popisovat jejich motivaci či myšlenky, se vede dlouhodobě. Jak podotýká Moravec (2020) média by neměla za každou cenu zveřejňovat veškeré dostupné informace o teroristických útocích. Například při probíhajících zásazích proti teroristům jim mohou detaily z těchto operací napomoct, prozradit tak strategii bezpečnostních složek a vést až k neúspěchu celé protiteroristické akce. Na druhou stranu úplné opomenutí útoků v médiích by mohlo vést ještě k větší eskalaci násilí, protože teroristé by se dožadovali pozornosti, o kterou skrze útoky usilují. Navíc vynechání některých důležitých informací by mohlo indikovat určitou formu autocenzury novinářů nebo by mohlo vést až k diskreditaci důvěryhodnosti média, protože publikum by mohlo mít pocit, že média jim zamlčují i jiné skutečnosti. Nedostatek informací je navíc často „živnou půdou“ pro dezinformace, i proto je důležité důkladně zvážit každou informaci před jejím zveřejněním (Marthoz 2017, Melki a Jabado 2016). Různá média však zkouší omezovat některé informace, například francouzský deník *Le Monde* se v roce 2016 zavázal, že již nebude zveřejňovat fotografie útočníků, aby nepřispíval k jejich „posmrtné glorifikaci“. Přidala se i další francouzská média – televizní stanice BFM-TV, noviny *La Croix* a rádio *Europe 1*, kde se rozhodli, že zároveň nebudou vysílat ani jména útočníků (Borger 2016).

Spornou etickou otázkou je také využívání materiálu od přímých svědků událostí, zveřejněného zejména prostřednictvím sociálních sítí. Může jít buď o materiály získané prostřednictvím platforem participativní žurnalistiky jako je například CNN iReport[8] či v Česku aplikace iReportér od České televize, nebo o obsah spadající pod občanskou žurnalistiku (*citizen journalism*)[9]. Jako participativní žurnalistiku označuje Moravec typ

[8] Platforma CNN iReport vznikla v roce 2006 jako jedna z prvních platforem participativní žurnalistiky v rámci velké mediální společnosti. Následovaly další, například First Person americké televize MSNBC v roce 2007 nebo GuardianWitness na stránkách The Guardian v roce 2013. Žádná ze zmíněných platforem již nefunguje – CNN iReport skončila v roce 2015, GuardianWitness v roce 2018, v případě platformy First Person se nepodařilo dohledat, ve kterém roce přestala působit, ale stránka pod příslušným heslem nefunguje. Podrobněji: Bilton 2015; Bannock, Obordo, Holmes, Stevens a Guardian readers 2018.

[9] V anglické literatuře lze najít i další výrazy, které se pojí s pojmem „občanská žurnalistika“, přestože se svým zaměřením mohou drobně lišit od její obecné definice. Allan (2010, s. 220) uvádí například: lidová žurnalistika (*grassroots journalism*), žurnalistika otevřených zdrojů (*open source journalism*), participační žurnalistika (*participatory journalism*), hyperlokální žurnalistika (*hyperlocal journalism*), distribuovaná žurnalistika (*distributed journalism*), síťová žurnalistika (*networked journalism*) nebo uživateli vytvářený

žurnalistiky, kdy občané zasílají vlastní obsah (video, text, fotografie) tradičním médiím, respektive jednotlivým redakcím, se záměrem publikace. K té ale nemusí dojít, protože tento obsah podléhá edičním praktikám profesionálních novinářů, kteří rozhodnou o konečné publikaci a její formě. Kdežto občanskou žurnalistiku definuje Moravec jako publikování obsahu, který nepodléhá ediční kontrole, vytváří jej tedy neprofesionální novináři, jak občané (či občanští aktivisté), tak nahodilí účastníci významných událostí. Může jít tedy buď o systematickou[10], nebo nahodilou publikaci, k níž dochází zejména při krizových událostech, jako jsou i teroristické útoky (Moravec 2020, s. 60–64). Tuto „nahodilou publikaci", dnes nejčastěji na sociálních sítích, lze označit také pojmem „občanské svědectví" (*citizen witnessing*), které dle Allana (2013, s. 20–22) přesněji vystihuje podstatu zapojení nahodilého účastníka události do tvorby mediálního obsahu.[11]

Allan v kapitole *Citizen journalism in times of crisis* v knize *News Culture* podrobněji rozebírá počátky občanské žurnalistiky a občanského svědectví. Uvádí, že nejde o nový koncept, za občanské svědectví lze považovat například videozáznam z atentátu na prezidenta Johna F. Kennedyho v roce 1963, s rozvojem internetu a digitálních technologií se ale jeho podoba proměnila. Allan zmiňuje za počátek občanského svědectví v éře internetu útok na Světové obchodní centrum 11. září 2001. Náhodným kolemjdoucím se podařilo vyfotografovat či natočit řadu materiálu, který se následně objevil na internetu, ten byl velkou aktivitou uživatelů tak přetížený, že domovská stránka Google doporučovala lidem, aby informace čerpali raději z televize a rádia. Allan ale za stěžejní událost, za „rozhodující moment", pro vývoj občanského svědectví a jeho zařazení do běžné praxe novinářů označuje vlnu tsunami, která v roce 2004 zasáhla jihovýchodní Asii[12]. Zdrojem většiny audiovizuálního materiálu byli právě lidé, kteří se v postižené oblasti nacházeli a mohli tak natočit probíhající přírodní katastrofu. Jejich svědectví bylo

---

obsah (*user-generated content*).

[10] Za systematickou publikaci lze označit například platformy, které staví na pravidelných příspěvcích občanů (neprofesionálních novinářů). Allan (2010, s. 229–239) uvádí server *Indymedia*, který vzniknul v Seattlu v USA v roce 1999, dále *OhmyNews*, jež založil O Jon-ho v Jižní Koreji v roce 2000 s mottem „Každý občan je reportér", a také *Wikinews*, které vznikly v roce 2004 jako součást nadace Wikimedia. Podrobněji: Allan (2010, s. 229–239).

[11] Allan se problematice občanského svědectví věnuje podrobně v knize *Citizen Witnessing* z roku 2013.

[12] Vlnu tsunami způsobilo 26. prosince 2004 podmořské zemětřesení v Indickém oceáně o síle 9,1 stupňů Richterovy škály, jde o jednu z největších naměřených hodnot. Následkem této přírodní katastrofy zemřelo přibližně 228 tisíc lidí. Tsunami zasáhlo země jihovýchodní Asie, nejvíce postižená byla pobřeží Indonésie, Thajska a Srí Lanky (Rodgers a Fletcher 2014).

považováno za autentické v porovnání s prací profesionálních novinářů, kteří se na místo dostali až později (Allan 2010). Tuto skutečnost zmiňují i autorky Konow-Lund a Olsson (2017) v případě referování o teroristických útocích – fotografie a videa od občanských svědků poskytují širší obrazové pokrytí, které do něj vnáší osobnější a intimnější rovinu.

Další krizové události v průběhu roku 2005 jenom potvrdily důležitost občanské žurnalistiky pro tradiční novináře. Šlo zejména o sérii bombových útoků v Londýně[13], konkrétně o záznamy lidí uvězněných ve stanici metra, které vykreslovaly stísněnou atmosféru. BBC zareagovala tak, že vytvořila platformu pro shromažďování podobného materiálu od občanů-svědků, který však před publikací ověřovala (Beckett 2016, s. 15). Těmito událostmi se pak inspirovala CNN a vytvořila trvalou platformu CNN iReport, kam mohli lidé nahrávat obrazový materiál. Osvědčila se například v roce 2007, když se náhodnému kolemjdoucímu podařilo zachytit střelbu na kampusu Virginského polytechnického institutu, nebo v roce 2009 při nouzovém přistání letadla na řece Hudson v New Yorku (Moravec 2020, s. 60).

Jak ale namítá Beckett (2016, s. 7): „Sociální sítě změnily samotnou podstatu zpráv o teroru, například poskytováním snímků, účtů očitých svědků a přímého přenosu.“ S nástupem webu 2.0 a sociálních sítí se občanská žurnalistika a občanské svědectví opět proměnily, což dokládá i Beckettovo tvrzení, že první informace o teroristických útocích se často objevují právě na sociálních sítích. To zase změnilo přístup novinářů k občanským svědectvím. Díky sociálním sítím se množství takového materiálu navyšuje a rychleji se šíří i bez zapojení tradičních médií, na druhou stranu se stejně rychle může šířit i sdělení přímo od teroristů či nepravdivé informace, což mohou následně přebírat i tradiční média. Beckett udává příklad z útoku na Bostonský maraton v roce 2013, když někdo z uživatelů na serveru Reddit označil za pachatele pohřešovaného studenta, média informaci zveřejnila, ale až po několika hodinách se ukázala jako nepravdivá (Beckett 2016). S nárůstem vizuálního materiálu na sociálních sítí se pojí i další fenomén, který rozebírá Caple (2014). Uvádí, že sociální sítě a požadavek na tzv. multiskillingového novináře mají

[13] Bombové útoky v Londýně se odehrály 7. července 2005 brzy ráno, když lidé jeli do práce. Čtyři sebevražední atentátníci si vybrali za cíl prostředky hromadné dopravy – tři bomby vybuchly v soupravách metra, čtvrtá ve dvoupatrovém autobuse. Zemřelo 52 lidí, stovky dalších bylo zraněných (Rodgers, Qurashi a Connor 2015).

vliv na práci profesionálních fotožurnalistů, na kvalitu publikovaných fotografií a také na koherenci vizuálního obrazu jednotlivých událostí.

Beckett (2016) dále upozorňuje, že zavedení funkce „živé vysílání“ na sociálních sítích může být značně problematické a obsah streamingu reálně neregulovatelný. Obavy z živého vysílání potvrdily události z března 2019, kdy na Novém Zélandě ve městě Christchurch[14] zaútočil střelec na dvě mešity a část útoku přitom živě vysílal přes profil na Facebooku. Přestože bylo vysílání přerušeno a účet, ze kterého útočník vysílal, smazán, řada lidí jej dále sdílela nejenom na Facebooku, ale i dalších sociálních sítích.[15] Některé záznamy (části videa nebo snímky obrazovky) dokonce přebrala i tradiční média (Wakefield 2019).

[14] Dosud největší teroristický útok na Novém Zélandu se odehrál 15. března 2019 ve městě Christchurch. Útočník Brenton Tarrant postupně střílel na modlící ve dvou mešitách, zastřelil 51 lidí, dalších 50 zranil. Záběry z útoku vysílal živě přes facebookový profil. V roce 2020 byl za tento čin odsouzen k doživotnímu vězení (ČTK 2020b).

[15] Za šíření videa z útoku byl například na 21 měsíců odsouzen Novozélanďan Philip Arps (ČTK 2019). Za reakce na teroristický útok ve městě Christchurch bylo souzeno i několik Čechů, konkrétně za schvalování či propagaci terorismu, protože se o útočníkovi „pochvalně“ vyjadřovali na sociálních sítích nebo v diskuzích pod internetovými články médií. Většina z nich dostala podmínku (Milota a ČTK 2020).

2 Gatekeeping

Shoemaker a Vos (2009, s. 1) charakterizují gatekeeping jako „proces vyřazování a zpracování nespočetných kousků informací do limitovaného počtu zpráv, které se dostávají k lidem každý den“. Informace o událostech musí projít několika branami (anglicky *gates*), aby byly v médiích publikovány jako zprávy, o čemž rozhodují tzv. gatekeepeři (držitelé pozic v médiích). Není však důležitý jenom proces výběru, ale také způsob zpracování informace, protože výsledek gatekeepingu zároveň ovlivňuje a spoluutváří každodenní sociální realitu lidí.

Pro teorii gatekeepingu jsou důležité dvě průlomové studie. První z nich je dílo *Frontiers in Group Dynamics II: Channels of Group Life; Social Planning and Action Research* od Kurta Lewina, německo-amerického psychologa, které vyšlo po jeho smrti v roce 1947 (Shoemaker a Vos 2009). Lewin zkoumal rozhodovací procesy lidí při nákupu potravin, jaké faktory je ovlivňují a jakými *branami* musí projít, aby se jídlo dostalo z obchodu či zahrady na stůl. U jednotlivých *bran* rozhodují tzv. gatekeepeři, kteří zvolí, které jídlo pokročí do další části selekce, a nakonec ke konzumaci. Zdůrazňuje, že proces výběru ovlivňuje také způsob zpracování jídla – vizuální stránka, doba a náročnost přípravy (Lewin 1947). Přestože Lewin se ve studii nezaměřuje na média, jeho myšlenky ovlivnily mediální teoretiky, kteří s pojmy „brána“ a „gatekeeper“ dále pracovali. Jeho zkoumání přenesl do studia komunikace David Manning White, který udělal v roce 1949 výzkum s editorem lokálních novin, jehož nazval Mr. Gates. Požádal jej, aby po dobu jednoho týdne odkládal všechny agenturní zprávy a sepsal, proč se rozhodl některé z nich nepublikovat. Výsledek Whitova výzkumu ukázal, že až 90 % agenturních zpráv, které Mr. Gates v daném týdnu obdržel, nebylo zveřejněných. Jednu třetinu zpráv zavrhl na základě osobního posouzení obsahu zprávy, další dvě třetiny se rozhodl nepublikovat, protože v novinách pro ně nezbývalo dostatek prostoru nebo se tematicky kryly s jinými zprávami. White založil svou studii na individuální úrovni, na rozhodovacích procesech jednoho editora (Shoemaker a Vos 2009), čímž inspiroval další výzkumy, které se vůči jeho postupu vymezovaly. Například Walter Gieber ve studii *Across the Desk: A Study of 16 Telegraph Editors* z roku 1956 zkoumal rozhodovací procesy 16 různých editorů. Gieber naopak říká, že hlavní vliv na gatekeeping má daná mediální organizace, zejména vnitřní mechanické tlaky, a ne osobnost a postoje jednotlivých editorů (Shoemaker a Vos 2009, Bro a Wallberg 2014).

Shoemaker a Vos (2009) vytvořili pětistupňový model analýzy gatekeepingu od mikroúrovně po makroúroveň, přičemž každý stupeň ovlivňuje výslednou zprávu, její podobu a případné nepublikování, tedy neprostoupení jednou z bran. Model Shoemaker a Vose (2009, s. 31–32) rozlišuje úroveň jednotlivce (vliv na ni mají osobní hodnoty a postoje, životní a pracovní zkušenosti jednotlivce), úroveň rutin (specifické rutiny a přístup ke zpravodajským hodnotám daného média), úroveň organizace (velikost média, hierarchie, vlastnická struktura), úroveň společenských institucí (vnější vlivy jako je publikum, vláda, inzerenti) a úroveň společenského systému (politické a ekonomické vlivy, kulturní ideologie).

S nástupem internetu a digitálních médií se však podoba gatekeepingu proměnila, jak podotýká Vos (2015, s. 6) v novější publikaci *Gatekeeping in Transition*: „Mnohočetnost bran znamená, že informace se dostanou na veřejnost, bez ohledu na kroky podniknuté tradičními médii.“ Na jednu stranu editoři stále mohou dodržovat zásady gatekeepingu, ale už nemají takovou moc rozhodovat o zprávách ve veřejném prostoru, protože jak pokračuje Vos (2015, s. 6): „Vždy tady bude nějaká otevřená brána.“ Mluví zejména o sociálních sítích a možnostech každého uživatele zveřejnit jakýkoliv příspěvek, který může promluvit do veřejného dění. Bro a Wallberg (2014) například zmiňují, že produkty novinářů se k publiku stále častěji dostávají skrze „doporučení“ od přátel, rodiny a dalších uživatelů na sociálních sítích. Dříve tuto funkci tzv. posledního gatekeepera zastával editor novin, který rozhodoval o obsahu, jež se dostane ke čtenářům. I proto někteří akademici namítají, že moc gatekeeperů slábne a že koncept gatekeepingu je v dnešní době zastaralý a neaplikovatelný, protože informace si „cestu ven“ vždy najde. Přesto Vos argumentuje, že je třeba jej jenom pozměnit a aktualizovat s dobou, protože tradiční média se „přizpůsobila digitálnímu prostředí“, ale v redakcích stále probíhá proces gatekeepingu, který lze zkoumat (Vos 2015).

Jane Singer (2014) například píše o tzv. druhotném gatekeepingu (secondary gatekeeping), který probíhá zejména na sociálních sítích. Jakmile uživatelé sdílí odkazy na obsah z médií, stávají se tak dle Singer druhotnými gatekeepery, protože vybírají obsah, který se tímto způsobem dostane k přátelům či sledujícím daného uživatele neboli druhotnému publiku. Uživatelé tímto posouvají rozhodnutí editora médií o publikaci obsahu. Sdílením konkrétního příspěvku jej zvýrazní, čímž se stane viditelnějším v porovnání s ostatními příspěvky na internetu.

S novým pohledem na gatekeeping přichází také dvojice Thorson a Wells (2015) v kapitole *How gatekeeping still matters* ve výše zmíněné knize *Gatekeeping in Transition*. Vycházejí z premisy, že komunikační prostředí se rozšířilo o nové aktéry, obsah v dnešní době netvoří jenom profesionální novináři, ale všichni uživatelé sociálních sítí a dalších internetových platforem. Ti všichni můžou sloužit jako zdroj informací. V komunikační oblasti proto nad modelem gatekeepingu, který dle autorů stále přetrvává v tradiční žurnalistice, představují i model tzv. *curated flows* („kurátorské toky"), kde jsou zahrnuti všichni zmínění aktéři jako kurátoři obsahu: „novináři jako tvůrci a šiřitelé obsahu (gatekeeping) […], individuální konzumenti médií, další sociální aktéři v rámci online i offline sítí, strategičtí komunikátoři a algoritmy" (Thorson a Wells 2015, s. 31). Využívají přirovnání ke kurátorům, kteří obsah třídí, šíří, ale také posouvají do jiné významové roviny. Gatekeeping dle Thorson a Wellse (2015) v žurnalistice stále přetrvává, ale je třeba na něj nahlížet z nové perspektivy a zahrnout jej do širších toků v rámci komunikačního rámce, které jeho podobu mohou proměňovat.

Další pohled přináší Bruns (2018), který vedle praktik gatekeepingu uvádí i pojem *gatewatching*, jenž vztahuje především na fungování občanských žurnalistů a uživatelů na internetu. Gatewatching definuje jako neustálé sledování publikovaných zpráv v tradičních médiích (tedy ty, které prošly procesem gatekeepingu) a následnou reakci na ně, například doplnění komentáře, kontextu nebo vlastní interpretace. Gatewatching tímto zároveň oslabuje roli novináře jako gatekeepera, protože novinář nemůže ovlivnit, jak bude s jeho obsahem na internetu nakládáno. Bruns (2018, s. 30) zde v souvislosti se stíráním rolí mezi producenty obsahu a uživateli zpravodajství zavádí pojem *produsers* neboli *produživatelé*.

3 Metodologické a tematické ukotvení práce

Přestože podobných prací bylo napsáno mnoho (například: Polyakova 2014, Chomátová 2014, Tauchmanová 2017), pokrytí každého většího teroristického útoku je do jisté míry odlišné a specifické jeho povahou – načasováním, vnějšími okolnostmi, proximitou. Je důležité porovnávat a mapovat proměnu přístupu médií k referování o teroristických útocích v čase, protože, jak je popsáno v kapitole 1.2, pokrytí teroristických útoků se pojí s řadou etických otázek. Na zkušenostech z referování o jednotlivých útocích navíc následně média staví, opakují fungující postupy či se snaží předejít minulým pochybením. Přidruženým fenoménem je v současné době i rychlý technologický vývoj, existence sociálních sítí a možnost takřka přímého přenosu informací z místa činu k publiku. Zveřejněné zprávy na internetu jsou navíc volně dostupné i s velkým časovým odstupem, proto je důležité důkladně vážit, které z nich budou publikované a které zůstanou za zavřenou branou. Tato práce tak přispívá k evaluaci pokrytí teroristických útoků na příkladu událostí v Londýně v roce 2017.

3.1 Teroristické útoky v Londýně v roce 2017

V roce 2017 bylo ve Velké Británii spácháno nejvíce teroristických útoků za posledních několik let. Čtyři z pěti největších útoků byly spáchány v Londýně, těm se věnuje tato práce, pátý pak v hale v Manchesteru[16], kde vystupovala americká zpěvačka Ariana Grande. Ve shrnující zprávě o terorismu ve Velké Británii za rok 2017 je zmíněno, že hrozba byla v tomto roce „závažná“. Největší nebezpečí podle zprávy představovala skupina Daesh, tedy islámský terorismus. Ve Velké Británii je však stále přítomná i hrozba spojená se situací v Severním Irsku a nebezpeční mohou být i příznivci extrémní pravice (Hill 2018).

První z londýnských útoků se stal na Westminsterském mostě 22. března 2017, útočník Khalid Masood najížděl autem do chodců, následně naboural do plotu u Westminsterského paláce, vystoupil a zaútočil na další lidi nožem. Celý útok trval 82 sekund, policie jej ukončila zastřelením útočníka. Zemřelo 5 lidí a dalších 29 bylo

[16] Útok v Manchesteru se odehrál 22. května 2017 na konci koncertu americké zpěvačky Ariany Grande, kdy se odpálil sebevražedný atentátník Salman Abedi. Výbuchu podlehlo 22 lidí a dalších 119 bylo zraněno (Hill 2018).

zraněno (Hill 2018). Útočník podle dostupných informací nebyl napojený na žádnou teroristickou organizaci, přestože Daesh se k útoku přihlásil (BBC 2017). Druhý z londýnských útoků se odehrál v noci 3. června 2017. Tři útočníci (Khuram Butt, Rachid Redouane a Youssef Zaghba) jedoucí v dodávce nejprve najížděli do lidí na mostě London Bridge, odkud dojeli na přilehlé tržiště Borough Market. Tam zaútočili noži na návštěvníky restaurací a barů, kolem trupu měli navíc uvázané výbušniny, později se zjistilo, že šlo pouze o makety. Zemřelo 8 lidí a 48 bylo zraněno. Všichni tři útočníci byli zastřeleni na místě (Hill 2018). K útoku se opět přihlásil Daesh, což ovšem nebylo britskými autoritami oficiálně potvrzeno (BBC 2019).

K třetímu útoku došlo v městské části Finsbury Park 19. června 2017 před tamní mešitou. Útočník Darren Osborne najel dodávkou do hloučku lidí před mešitou, zemřel jeden člověk a dalších 12 bylo zraněno. Útočník jednal z „nenávisti vůči muslimům“, jak zaznělo v únoru 2018 u soudu, kde mu byl vyměřen trest na 43 let ve vězení. Útočníka zradikalizovaly především anti-islámské a rasistické myšlenky pravicových extremistů (Rawlinson 2018). Čtvrtý útok se odehrál v londýnském metru na stanici Parsons Green 15. září 2017 v brzkých ranních hodinách. V jednom z vagónů částečně vybuchla podomácku vyrobená bomba, díky její nedokonalé konstrukci nikdo z cestujících nezemřel, 51 lidí však bylo zraněno. Mladý útočník Ahmed Hassan, který předtím dokonce prošel vládním programem proti radikalizaci, byl v březnu 2018 odsouzen za pokus o vraždu k nejméně 34 letům vězení. Přestože Daesh se k útoku opět přihlásil, spojitost s útočníkem se nepotvrdila (BBC 2018).

Zde je důležité zmínit, že výbuch ve stanici Parsons Green nakonec ve Velké Británii nebyl označen jako teroristický útok, pro účely této práce je jako teroristický vnímán. V prvních dnech po výbuchu o něm totiž jako o „teroristickém útoku“ média psala a zkoumané fotografie do tohoto časového rozmezí spadají, navíc byl vyšetřován protiteroristickou jednotkou (Cobain, Dodd, Siddique 2017; Ma 2017), a také Europol jej v závěrečné zprávě za rok 2017 zařadil mezi teroristické útoky (TESAT 2018).

3.2 Metodologie a výzkumný vzorek

Jako výzkumná metoda byla pro práci zvolena kvantitativní obsahová analýza. Kvantitativní analýza umožňuje, na rozdíl od kvalitativní, vyšší standardizaci výzkumu,

větší přesnost a přenositelnost výsledků. Trampota a Vojtěchovská (2010) zdůrazňují také, že díky kvantitativní metodě lze srovnávat různé mediální krajiny, což je částečně i předmětem této práce, která srovnává rozdíly mezi britskými a českými online médii na příkladu pokrytí teroristických útoků v Londýně v roce 2017.

Zkoumání obrazových prvků mediálního sdělení se rozšířilo s narůstajícím vizuálním obsahem v médiích. Zpočátku se k těmto obsahům přistupovalo spíše nekriticky, protože se věřilo, že „na rozdíl od textových sdělení je obrazový záznam relativně věrným odrazem skutečnosti". I v tomto procesu však dochází k určitému zkreslení reality, k vytvoření obrazu o dané události. Obrazová analýza má pak odhalit, jaká sdělení jsou příjemcům předkládána. V tomto procesu je velmi důležitý výběr proměnných, jak uvádí Rose (2002, s. 60), kategorie musí být: vyčerpávající (každá náležitost fotografie musí být zohledněna), výlučné (kategorie se nesmí překrývat) a poučné (kategorie se musí doplňovat a vytvořit analyticky zajímavý a koherentní celek). Proto jsem zvolila dvě hlavní kategorie proměnných – technické a obsahové, které se vzájemně doplňují a poskytují „analyticky zajímavý" celek. Z technických proměnných byly využity některé, jež uvádějí Trampota a Vojtěchovská (2010), konkrétně velikost zobrazení, úhel pohledu a osvětlení. Obsahové proměnné se pak zaměřují zejména na zobrazené aktéry, činnost nebo prostředí. V rámci obsahových proměnných se rovněž zaměřím na míru zobrazovaného násilí, k jehož určení je využito rozdělení podle autorek Carol B. Schwalbe a Shannon M. Dougherty (2014). Ty definovaly následující kategorie (s. 115): „zranění bez krve, viditelná tvář; zranění, zobrazená krev, zakrytá tvář; zranění, zobrazená krev, viditelná tvář; tělo oběti, zobrazená krev, viditelná tvář; truchlící/pozůstalí". Jako poslední z kategorií pak autorky uvádějí i pohřeb, což však není pro zde předloženou práci relevantní. Místo toho zde byla přidána kategorie „fotografie obětí ze sociálních sítí", která je v tomto kontextu podstatnější. Stanovené obsahové a technické proměnné jsou uvedeny v kódovací knize, která je součástí příloh práce.

Na základě závěrů analýzy pak budou zodpovězeny následující výzkumné otázky: *Jaká byla vizuální reprezentace londýnských teroristických útoků za rok 2017 na českém portálu* Aktuálně.cz*?; Jaká byla vizuální reprezentace londýnských teroristických útoků za rok 2017 na britském portálu* The Guardian*?; Jak se lišila vizuální reprezentace londýnských teroristických útoků za rok 2017 na českém portálu* Aktuálně.cz *a britském* The Guardian*?*

Předmětem analýzy jsou zveřejněné fotografie ze čtyř výše popsaných útoků. Pro výzkum jsou použity fotografie, které se s těmito událostmi přímo pojí. Sledované období je vždy týden, kdy byla frekvence informování o útocích a jejich následcích nejvyšší. Konkrétně jako první den je označen den útoku, a následně je sledováno dalších šest dní po něm. Fotografie byly získány přímo z webových stránek zkoumaných médií, uložením nebo snímkem obrazovky. *The Guardian* publikoval celkem 843 fotografií za zkoumané období – 283 z březnového útoku, 415 z prvního červnového útoku, 94 z druhého červnového útoku, 51 ze zářijového útoku. *Aktuálně.cz* publikovalo celkem 121 fotografií za zkoumané období – 35 z březnového útoku, 56 z prvního červnového útoku, 10 z druhého červnového útoku, 20 ze zářijového útoku.

Graf 1 Celkový počet publikovaných fotografií na *The Guardian* a *Aktuálně.cz* ve sledovaném období

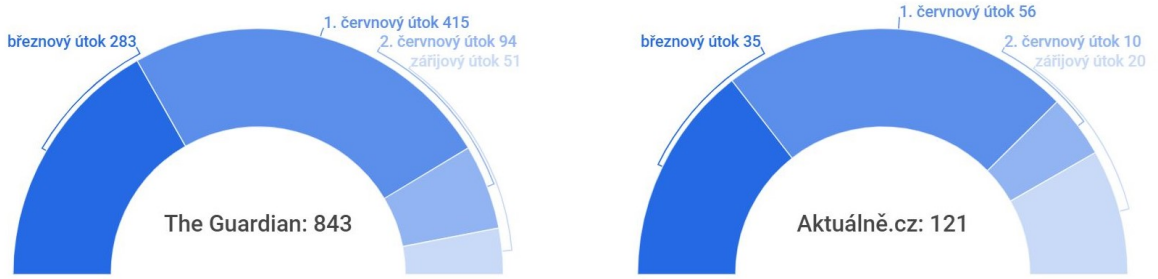

Z nashromážděného vzorku z webu *The Guardian* byly následně odebrány fotografie, jejichž obsah neodpovídal záměrům této práce. Jednalo se například o snímky titulních stran tištěných novin; „tweety“ s vizuálním obsahem, který nesouvisel s útokem, což byl nejčastěji glosující text s přiloženou fotografií. Předmětem analýzy nejsou také fotografie přiložené k publicistickým textům (komentářům, editorialům, analýzám) nebo k textům od čtenářů. Takovéto fotografie byly již většinou zveřejněny v online pokrytí nebo ve fotogalerii a nerozšiřovaly tak vizuální pokrytí zkoumaných událostí. Často, zejména u analýz, se týkaly jiného útoku či události. Z analýzy v této práci byly také odstraněny fotografie budov, které měly často pouze ilustrační nebo symbolickou funkci. Ze vzorku fotografií z druhého londýnského útoku byly odstraněny i fotografie, které byly přiloženy ke zprávám o návštěvě amerického prezidenta Donalda Trumpa, zda se má, či nemá kvůli útokům zrušit. Tyto fotografie tak nesouvisely přímo s útokem, ale jednalo se pouze o přidružené téma.

Graf 2 Počet fotografií publikovaných ve sledovaném období na serveru *The Guardian* po redukci

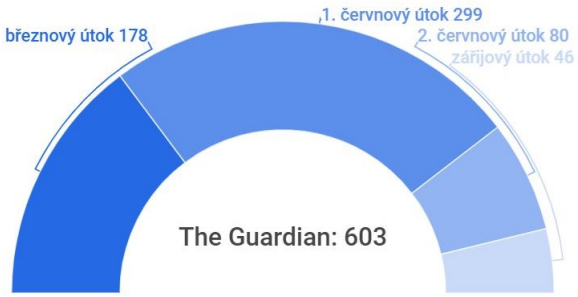

Po redukci nashromážděného vzorku z *The Guardian* zůstalo k analýze 603 fotografií – 178 z březnového útoku, 299 z prvního červnového útoku, 80 z druhého červnového útoku, 46 ze zářijového útoku. V obrazovém pokrytí na serveru *Aktuálně.cz* se podobné fotografie, které by musely být z analýzy odstraněny, neobjevily. Ke kódování byl využit celý soubor 121 fotografií. Protože i po redukci fotografií vzorek *The Guardianu* početně snímky publikované na *Aktuálně.cz* neúměrně převyšoval, byla ke kódování použita pouze polovina. Fotografiím byla náhodně přiřazena pořadová čísla a následně kódována každá fotografie s lichým číslem.

3.3 Charakteristika vybraných médií

Práce se zaměřuje na pokrytí útoků na webových stránkách britského *The Guardianu* a českého *Aktuálně.cz*. Obě média jsou soukromá a komerční, tedy jejich cílem je zisk. Pro výzkum byla vybrána online média, protože jejich čtenost je v dnešní době vyšší než čtenost tištěných médií. Díky dostupnosti a rychlosti internetu navíc hrají důležitější roli v informování o krizových událostech než tištěná média. Navíc nejsou omezena rozsahem jako tištěná média, proto je možné získat širší výzkumný materiál. Pro práci bylo zvoleno jedno britské médium, protože útok se odehrál na území Velké Británie, v tomto případě je tedy vnímán jako záležitost domácího zpravodajství. Práce ale vzniká v českém akademickém prostředí, a proto bylo jako druhé médium zvoleno české, které k událostem přistupuje jako k zahraničním. Míra pokrytí se v tomto případě odlišuje, ale i tak lze hledat rozdíly na obou webech a jejich přístup srovnat.

3.3.1 The Guardian

Online server *The Guardian* spadá pod skupinu Guardian Media Group plc[17], jejíž součástí jsou také tištené deníky *The Guardian* a *The Observer*, které mají ve Velké Británii dlouhou tradici. Tištěný *The Guardian* vyšel poprvé v roce 1821 a následujících 15 let vycházel každou sobotu, od roku 1855 vycházel denně. Skupinu Guardian Media Group vlastní soukromá společnost Scott Trust[18], jež je jediným akcionářem. Scott Trust byl založen v roce 1936, aby „zajistil trvalou finanční a redakční nezávislost *The Guardian*". (The Guardian 2015a, The Guardian 2017a).

Webová stránka pod názvem *Guardian Unlimited* byla spuštěna v lednu 1999. V roce 2008 se změnil název na *The Guardian* s doménou guardian.co.uk, o pět let později doménu upravili do současné podoby guardian.com, která má dle popisu na webových stránkách „reflektovat rostoucí globální přítomnost *The Guardian*" (The Guardian 2017b). V průběhu let se server adaptoval na změny v digitálním prostředí pomocí různých nástrojů. Například od roku 2016 se snaží získávat finanční prostředky i přímo od čtenářů. Tyto příspěvky jsou však dobrovolné, obsah serveru tedy není „schován" za platební brány, ale je volně přístupný (The Guardian 2018). Pro tuto práci je třeba zmínit zavedení platformy pro občanské žurnalisty a občanské svědky, která vznikla v roce 2013 pod názvem *GuardianWitness* a fungovala až do 30. září 2018. Platforma byla zrušena, protože zájem o její používání se postupně zmenšil (Bannock, Obordo, Holmes, Stevens a Guardian readers 2018).

V etickém kodexu[19], který je shodný pro všechny tituly skupiny, se zveřejňování fotografií přímo týká pouze jediná věta: „Fotografie, které jsou digitálně upravené nebo vylepšené, koláže a ilustrace by měly být patřičně označeny." V kodexu také nejsou nijak

[17] Zkratka „plc" odkazuje na „public limited company", což je britský typ obchodní společnosti.
[18] Příběh založení skupiny Scott Trust je spojen s dlouholetým editorem deníku *The Guardian* Charlesem Prestwichem Scottem, přestože nebyl její přímý zakladatel. C. P. Scott působil jako editor deníku v letech 1872 až 1929 a v roce 1907 se stal i jeho majitelem. Během své kariéry usiloval zejména o nezávislost *The Guardianu*, v čemž pokračovali i jeho dva synové (John Russell Scott a Edward Taylor Scott), kterým deník předal. J. R. Scott se po smrti bratra obával, co bude s deníkem, až zemře i on, proto v roce 1936 založil Scott Trust, který měl spravovat financování *The Guardianu* a uchovat tak jeho nezávislost. Na odkaz minulých majitelů z rodiny Scottů titulu ze skupiny GMG dodnes navazují. Podrobněji: The Guardian 2017a.
[19] Etický kodex titulů skupiny Guardian Media Group je v současné podobě platný od srpna 2011. Celé jeho znění je dostupné zde: https://www.theguardian.com/info/2015/aug/05/the-guardians-editorial-code.

konkrétně upraveny podmínky referování o teroristických útocích (The Guardian 2020). Používání slova „terorismus“ a jeho adjektiv se ale věnuje slovníček vytvořený pro novináře titulů GMG. Podle něj by novináři při označování osoby za „teroristu“ měli být velmi obezřetní, raději se takovému slovu vyhnout a použít „vhodnou alternativu“, například radikál, ozbrojenec, separatista. Ve zpravodajství by pak pojem „terorista“ či „terorismus“ novináři používat neměli téměř vůbec, protože by tím projevili svůj subjektivní názor, konkrétně slovníček říká: „Nejdůležitější je, že ve zpravodajství není vidět – díky jazyku, který používáme – že bychom se stavěli na jednu stranu.“ (The Guardian 2015b).

3.3.2 Aktuálně.cz

Server *Aktuálně.cz* nemá svou tištěnou verzi, web byl spuštěn 1. listopadu 2005 jako první čistě internetový deník v ČR. Za vznikem stál webový portál Centrum.cz a zpravodajský tým v čele se šéfredaktorem Romanem Ungerem (Ambrož 2005). V roce 2013 společnost Centrum Holdings i se zpravodajským serverem *Aktuálně.cz* koupil podnikatel Zdeněk Bakala. Dnes je tedy *Aktuálně.cz* součástí mediální skupiny Economia a. s., pod kterou dále spadá například deník *Hospodářské noviny* nebo týdeník *Respekt* (Slížek 2013). *Aktuálně.cz* nenabízí žádný placený obsah, jeho příjmy pochází zejména z reklamy (Economia 2020). Od ledna do listopadu 2020 se webová stránka *Aktuálně.cz* pravidelně pohybovala v první desítce všech nejnavštěvovanějších českých webů, tedy i jiných než zpravodajsko-publicistických. Pravidelně měla přes 4 miliony reálných uživatelů, jak uvádí přehled na stránkách NetMonitor, které se výzkumu návštěvnosti na internetu dlouhodobě věnují (NetMonitor 2016).

Na nezávislost a svobodu titulů, které spadají pod mediální dům Economia, dohlíží čtyřčlenná Rada pro redakční nezávislost. Členové mají dohlížet především na to, aby novináři necítili tlak ze strany majitele a aby jejich práce „nepodléhala nepřiměřeným zásahům“ (Economia 2020). Práci novinářů pak upravuje etický kodex[20], který je společný pro celý mediální dům Economia. Je v něm napsáno, že tituly „podporují principy demokracie a tržní společnosti založené na volné konkurenci subjektů“ a také, že

[20] Etický kodex pro tituly mediálního domu Economia je platný od 15. března 2015. Celé jeho znění je dostupné zde: https://www.aktualne.cz/eticky-kodex/.

„neposkytují prostor propagaci extrémních názorů směřujících k diskriminaci a potlačování lidských práv.“ Co se týče fotografií je zde vytyčeno, že „fotografové a fotoeditoři by se měli vyvarovat manipulace s fotografiemi, pokud se nejedná o koláž“. Kodex také zakazuje retušovat fotografie, naopak povoluje její ořez. Jakákoliv úprava fotografie však musí být pro čtenáře označena. Naopak o podmínkách publikace fotografií z teroristických útoků či jiných materiálů, které by mohly zobrazovat násilí, se kodex nezmiňuje. Neupravuje nijak ani jazykové prostředky, které by měli novináři při referování o terorismu použít či kterým by se měli vyvarovat (Aktuálně.cz 2014).

4 Komparace zpravodajských portálů *Aktuálně.cz* a *The Guardian*

Následující část se věnuje analýze výsledků kódování fotografií, které jsou zobrazeny pomocí grafů, jež byly vytvořeny prostřednictvím webové aplikace Infogram. Hodnoty jsou vždy uvedeny v procentech, aby se závěry z obou serverů daly porovnávat. Každý útok je zde podrobně rozebrán v samostatné podkapitole, nejprve jsou předloženy technické proměnné, pak obsahové, a nakonec shrnutí.

Z výsledků analýzy lze pozorovat společné prvky i výrazné odlišnosti, které se mezi *Aktuálně.cz* a *The Guardian* v jejich přístupu k pokrývání teroristických útoků objevily. Co se týče podobností, lze například uvést, že na obou médiích převládaly fotografie s neutrálním vyzněním, dále servery publikovaly více zpravodajských fotografií než portrétů, ilustračních fotografií nebo koláží (publicistické žánry nebyly součástí této práce). Také lze pozorovat, že obě média kladla největší důraz na práci policie, jejíž příslušníky zobrazovaly shodně nejčastěji v případě každého ze čtyř sledovaných útoků. Dalším shodným znakem je, že počet fotografií útočníků nepřevyšoval počet fotografií jejich obětí (zemřelých i raněných). Analýza také ukázala, že využití materiálů od občanských svědků (prostřednictvím aplikace GuardianWitness nebo přímým kontaktováním redakce) bylo minimální. Obě média spíše využívala sociální sítě, kterým výrazně dominoval Twitter.

Velké rozdíly lze naopak pozorovat u práce se zdroji. *Aktuálně.cz* používalo pouze velmi omezený počet zdrojů fotografií, nejvíce zpravodajskou agenturu Reuters, v menší míře pak sociální síť Twitter. Naopak málo fotografií pocházelo od české agentury ČTK. Na druhou stranu *The Guardian* byl ve využívání zdrojů variabilnější, kombinoval služby zpravodajských agentur a fotobank, používal také příspěvky ze sociálních sítí a v menší míře i některé jiné zdroje. Tato skutečnost nemusí být specifikem jenom v případě zde sledovaných útoků, ale může jít o pravidelné redakční postupy daných médií. Jiné praktiky obou serverů lze pozorovat i v případě kontinuálního sledování událostí. *The Guardian* většinu útoků sledoval průběžně, zatímco *Aktuálně.cz* se nejčastěji zaměřovalo pouze na den útoku, popřípadě na den následující, potom bylo pokrytí již minimální. Toto zjištění může také odpovídat redakčním zvyklostem, důležitosti, jakou daným událostem média přikládají, nebo i proximitě (kulturní, geografické). Je proto logické, že *The Guardian* se zkoumaným útokům věnoval více než české médium. *The Guardian* také zveřejňoval více

fotografií z různých pietních akcí, což lze také přikládat faktu, že pro britské médium šlo o domácí události.

Rozdíly ve výsledcích analýzy u jednotlivých útoků však mohla způsobit i některá jejich specifika, například počet obětí a raněných, na jehož základě se mohla lišit míra pokrytí a důležitost, kterou média útoku přikládala. Specifická pro každý útok byla také denní doba, kdy se odehrál, nebo i časové rozmezí mezi jednotlivými útoky. Vliv na referování o útocích mohla mít také postava útočníka a také to, zda jej policejní složky zatkly nebo na místě útoku zastřelily.

4.1 Březnový útok ve Westminsteru

Útok ve Westminsteru se odehrál v ranních hodinách 22. března 2017, zemřelo pět lidí a 29 jich bylo zraněno. Útočník byl na místě zastřelen. Jednalo se o první větší útok ve Velké Británii od bombových útoků v Londýně v roce 2005 (Hill 2018). *The Guardian* i *Aktuálně.cz* publikovaly v porovnání s ostatními zkoumanými útoky druhý největší počet fotografií.

4.1.1 Technické proměnné

Trampota a Vojtěchovská (s. 159) k velikosti zobrazení poznamenávají, že symbolizuje blízkost zobrazovaného a příjemce sdělení. Detailnější záběry jsou „nástrojem pro zvýšení pozornosti a vyvolání empatie u příjemců“, naopak celek by měl uvádět dění do širšího kontextu a v příjemcích sdělení může vyvolat pocit určitého odstupu od zobrazovaného.

Graf 3 Typy záběrů fotografií z březnového útoku

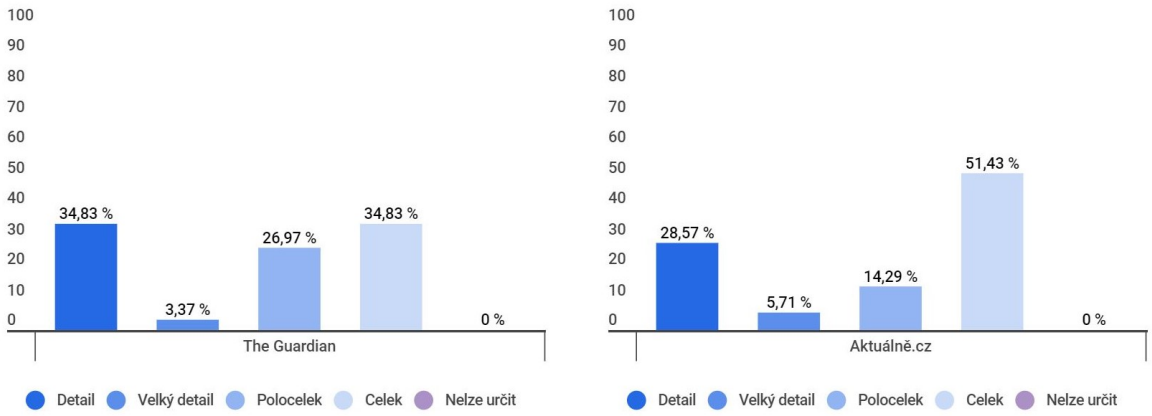

Server *The Guardian* zvolil vyvážený poměr celku a detailu, u *Aktuálně.cz* převažovalo celkové zobrazení (graf 3). Takové fotografie nejčastěji zachycovaly záchranné práce, policejní akce na místě činu či následné piety. Oba servery se tak snažily zobrazit průběh těchto akcí v celkovém kontextu, nezaměřovaly se příliš na jednotlivce z řad záchranných a policejních sborů. Detailní záběry se pak nejvíce týkaly fotografií obětí nebo politiků. V případě *The Guardian* šlo nejčastěji o fotografie obětí z jejich profilů na sociálních sítích. Na *Aktuálně.cz* však byly detailní fotografie obětí přímo z místa činu. Extrémní detaily, které podle Trampoty a Vojtěchovské (2010, s. 159) „zvyšují napětí a dramatičnost“, se pak na obou serverech objevily minimálně.

Graf 4 Úhel pohledu na fotografiích z březnového útoku

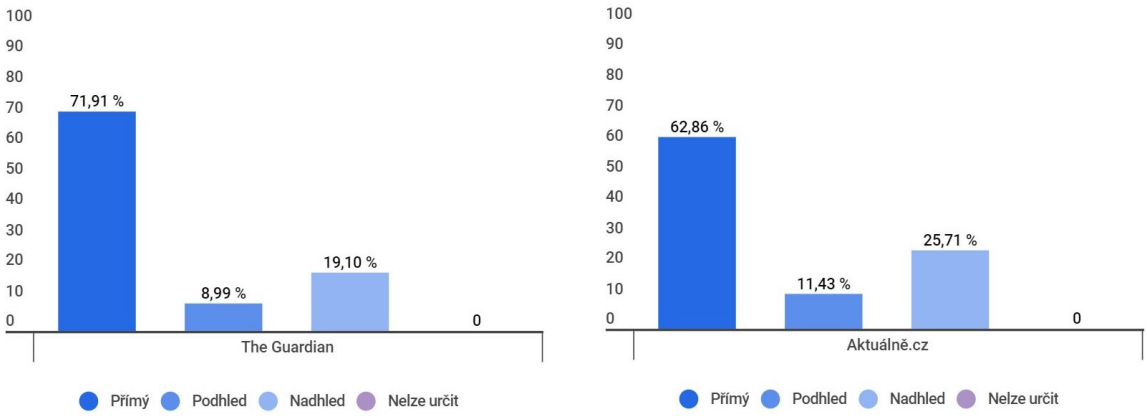

Druhá kategorie – úhel pohledu – ukazuje, do jaké pozice vůči zobrazenému byl příjemce postaven. Přímý pohled naznačuje neutrální vztah, podhled vyvolává pocit převahy zobrazovaného nad příjemcem a nadhled naopak značí určitou kontrolu příjemce nad vyobrazeným (Trampota a Vojtěchovská 2010, s. 159). Na obou serverech se nejčastěji objevily snímky fotografované přímo (graf 4). *Aktuálně.cz* i *The Guardian* měly vyšší i procento fotografií z nadhledu, i když v případě *The Guardian* jich bylo méně. Takovéto fotografie nejčastěji zobrazovaly zraněné, ležící oběti a přidružené záchranné akce. Ovlivňujícím faktorem v tomto případě mohl být i fakt, že se útok stal na Westminsterském mostě, fotografové tak pořídili některé snímky z vyvýšené pozice, když shlíželi na dění z mostu. Nejméně bylo v této kategorii fotografií z podhledu. Šlo často o statické zobrazení policistů, kteří po útoku hlídali místo činu.

Graf 5 Denní doba na fotografiích z březnového útoku

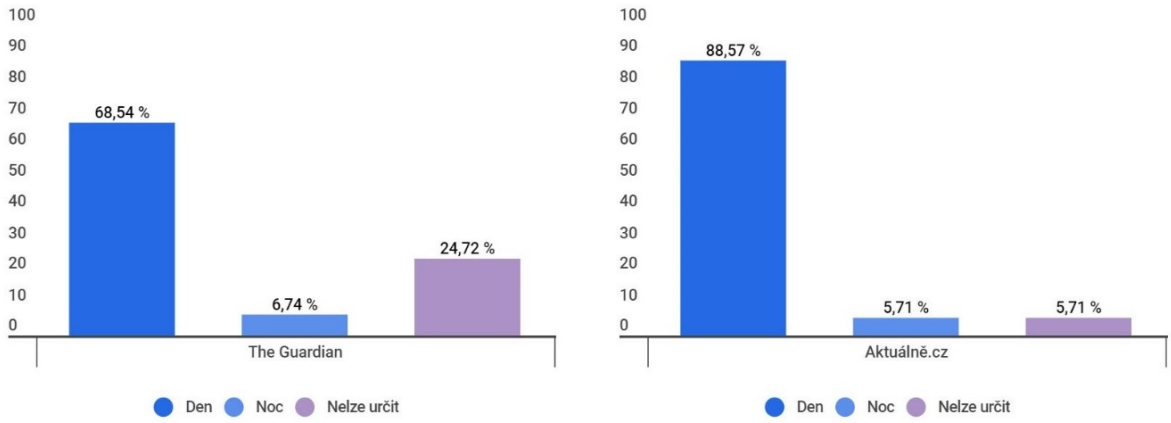

Na obou serverech bylo nejvíce fotografií pořízených za denního světla, což odpovídá době útoku, který se odehrál ráno, když byli lidé na cestě do práce (graf 5). Nočních fotografií je malé procento. Šlo zejména o dokumentaci policejních hlídek na místě činu nebo fotografie z pietní akce, která se konala navečer. V případě *The Guardian* se objevilo téměř 25 % fotografií, u kterých nešlo určit denní dobu. Jedná se především o portréty politiků, které byly pořízeny ve vnitřních prostorách.

Graf 6 *Aktuálně.cz* – doba publikování fotografií z březnového útoku

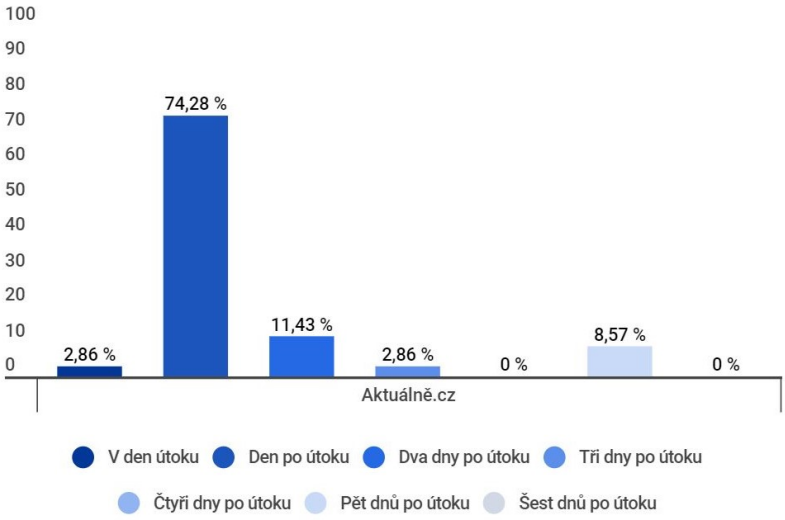

Čtvrtá kategorie – doba publikování – ukazuje, jak dlouho se daný server pokrývání útoku věnoval. *Aktuálně.cz* i *The Guardian* zveřejnily nejvíce fotografií den po útoku. V případě *Aktuálně.cz* (graf 6) šlo zejména o fotogalerii, která se na webu sice objevila den po útoku, ale zobrazovala především dění bezprostředně po něm. Oproti *The Guardian* měl tak český server denní zpoždění, protože *The Guardian* ve fotogalerii s názvem *„The day*

after the attack in Westminster – in pictures" zveřejněné den po útoku shrnoval již různé pietní akce a vyšetřovací práci policie (Ruck 2017). Navíc pokrytí *The Guardian* (graf 7) bylo v čase více vyvážené, odráželo totiž postupné odkrývání informací o obětech a o útočníkovi. Na britském serveru také ve dnech po útoku zveřejňovali komentáře a publicistické články, jež dávaly událost do kontextu, takové fotografie, často pouze ilustrační, však nebyly předmětem analýzy.

Graf 7 *The Guardian* – doba publikování fotografií z březnového útoku

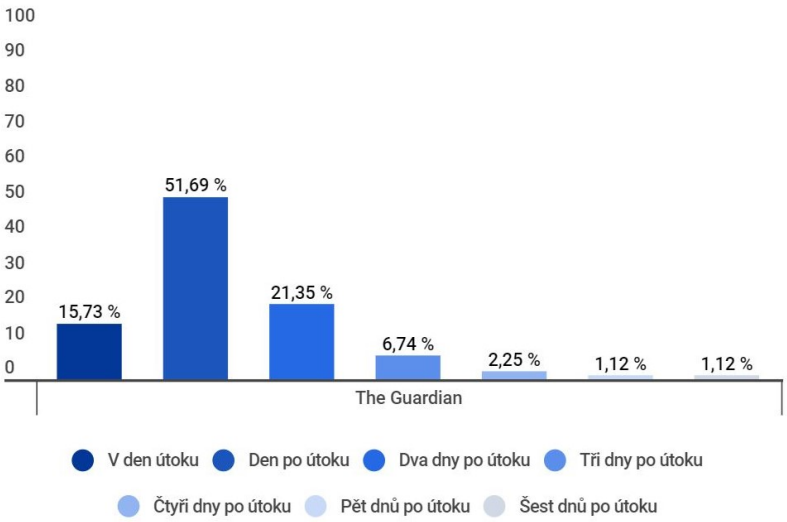

Pátá až osmá kategorie na sebe navazují, věnují se zdrojům fotografií, proto jsou jejich výsledky společně shrnuty v následujících odstavcích. *Aktuálně.cz* vybíralo fotografie z velmi malého vzorku zdrojů, nejčastěji používalo agenturní fotografie (91 %), minimálně pak fotografie ze sociálních sítí (9 %). Nevyužilo žádné fotografie z fotobanky, ani snímky od občanských svědků. Z povahy média pak dává smysl, že nemělo žádné fotografie pořízené redakcí, protože *Aktuálně.cz* nemá ve Velké Británii svého zpravodaje. Různorodost zdrojů je však malá i při pohledu na šestou kategorii, která rozlišuje konkrétní zpravodajské agentury. Ze všech agenturních fotografií publikovaných na českém serveru (32) jich bylo 88 % od agentury Reuters a 13 % od ČTK. Ze sociálních sítí pak převzalo *Aktuálně.cz* 3 fotografie a všechny byly z Twitteru.

Na druhou stranu *The Guardian* využíval širší škálu zdrojů (graf 8). Přestože i britský server nejvíce používal zpravodajskou agenturu jako zdroj fotografií (40 %), neomezoval se pouze na jednu z nich a jejich využití bylo poměrně vyvážené, jak lze vidět na grafu 9. Na rozdíl od *Aktuálně.cz* převzal málo fotografií od agentury Reuters, pokrytí totiž dominovala agentura PA Media, následovaná agenturou AFP.

Graf 8 *The Guardian* – zdroje fotografií z březnového útoku

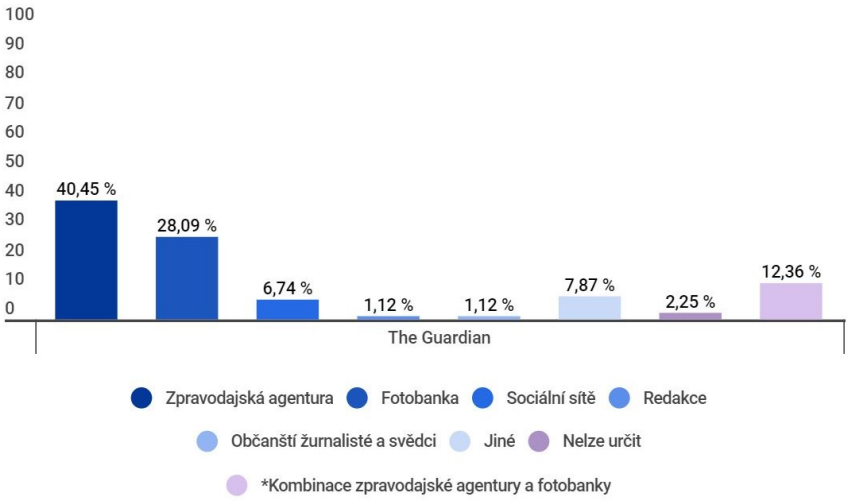

Graf 9 *The Guardian* – využití zpravodajských agentur v březnovém útoku

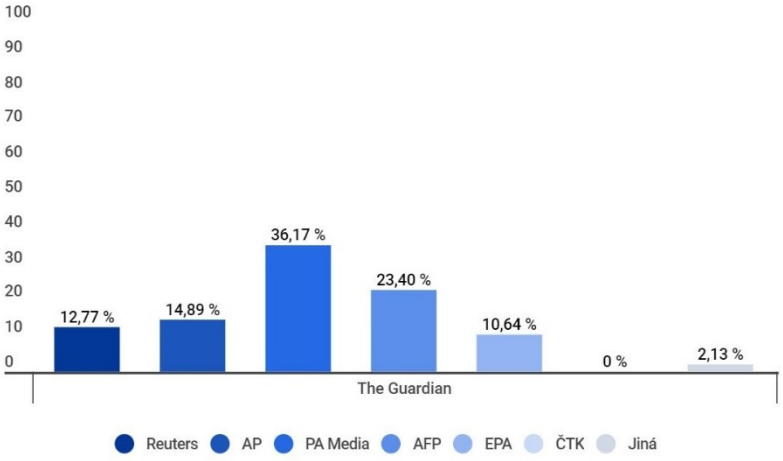

The Guardian také často čerpal fotografický materiál z různých fotobank (28 %). Nejvíce čerpal z fotobanky Getty Images (86,11 %), menší počet pak pocházel z fotobanky Shutterstock (8,33 %) a Barcroft Images (5,56 %). Je také důležité zmínit, že často se u fotografie jako její zdroj objevila kombinace fotobanky a zpravodajské agentury, vždy v případě AFP a Getty Images, které spolu spolupracují od roku 2003 (AFP 2016). Na druhou stranu fotografie ze sociálních sítí zveřejňoval *The Guardian*, stejně jako

Aktuálně.cz, minimálně (7 %). Nejčastějším zdrojem byl v tomto případě opět Twitter (83 %), v 17 % pak využil také Facebook, což byly převážně portréty obětí. Fotografie od občanského svědka se v analyzovaném výběru objevila pouze jedna, stejně tak původní fotografie redakce *The Guardian*, přestože se v tomto případě jedná o domácí událost.

Zajímavé zdroje lze najít pod shrnujícím názvem „jiné“, v tomto případě britský server čerpal například z webových stránek školy, kterou navštěvoval útočník, nebo publikoval fotografie útočníka poskytnuté přímo od policie. V jednom případě zveřejnil *The Guardian* snímek obrazovky z televizního vysílání a také snímek z nástroje street view, kterou nabízí mapy od společnosti Google.

Graf 10 Typ publikovaných fotografií z březnového útoku

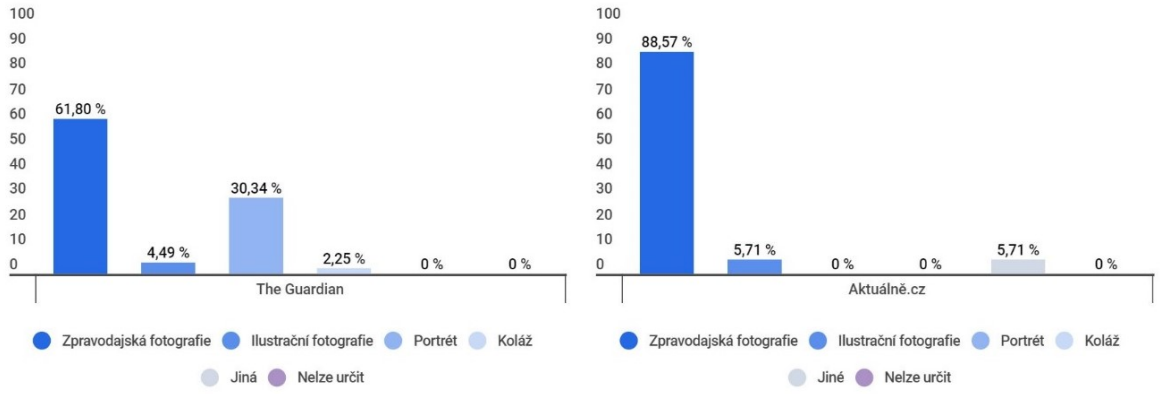

Devátou zkoumanou kategorií byl typ fotografie. Oba servery publikovaly nejvíce zpravodajských fotografií, které zobrazovaly aktuální dění spojené s útoky (graf 10). *The Guardian* pak ve větší míře zveřejňoval portréty, šlo zejména o portréty různých politiků, již zmíněné snímky obětí ze sociálních sítí nebo o podobiznu útočníka. *The Guardian* fotografie útočníka publikoval i v koláži, která sestávala z jeho hromadné třídní fotografie a aktuální pasové fotografie, kterou jim poskytla policie. *Aktuálně.cz* také zveřejnilo zmíněnou školní fotografii, ale v tomto případě byla zařazena do kategorie „jiné“, protože se nejednalo ani o koláž, ani o zpravodajský snímek či portrét. Oba servery měly společné i malé množství zveřejněných ilustračních fotografií, jednalo se například o snímky určitých budov.

Poslední kategorie z technických proměnných přibližuje, v jakém formátu byly fotografie publikovány – zpráva, online vlákno či fotogalerie (graf 11). U britského serveru převažovaly snímky přiložené k jednotlivým zprávám (51 %), což odpovídá tomu, že se

zpravodajskému pokrytí útoku věnoval kontinuálně. S drobným rozdílem pak vyšly výsledky fotografií publikovaných ve fotogalerii (27 %) a v online vláknu (22 %). Na českém serveru bylo nejvíce fotografií z útoku zveřejněných formou fotogalerie (74 %), méně jich bylo u zpráv (26 %) a v online pokrytí nebyly žádné, protože *Aktuálně.cz* online vlákno při referování o březnovém útoku vůbec nezakládalo.

Graf 11 Způsob publikace fotografií z březnového útoku

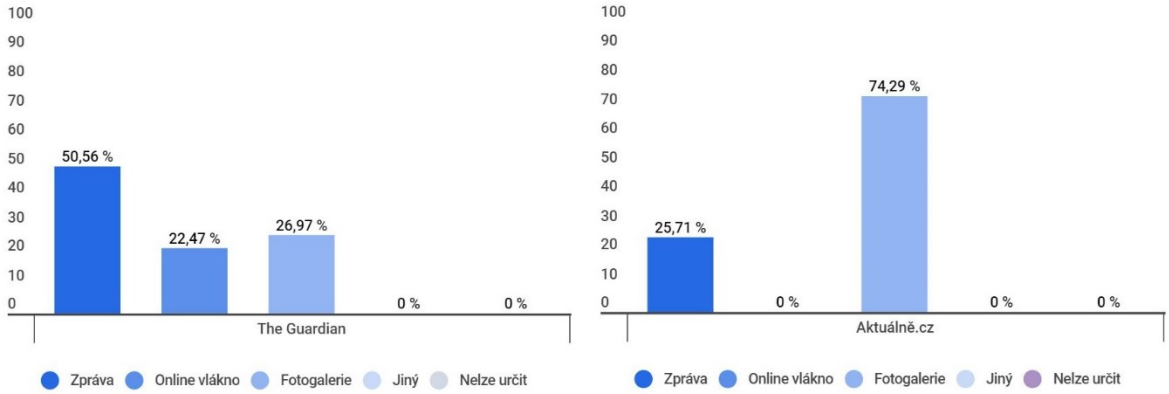

4.1.2 Obsahové proměnné

První z kategorií obsahových proměnných se zaměřuje na zobrazené aktéry. Oba servery nejvíce publikovaly fotografie, na kterých byli příslušníci záchranného nebo policejního sboru, přičemž jim dominovali policisté, kteří byli zobrazeni, jak například hlídají místo útoku nebo odebírají různé forenzní vzorky. *The Guardian* (graf 12) zveřejnil také poměrně vysoké procento fotografií truchlících a politiků, shodně 13,48 %. Podobně vyvážené bylo i množství fotografií útočníka a obětí. Snímky obětí byly častěji převzaté z jejich sociálních sítí, než aby ukazovaly ležící raněné na místě útoku. *Aktuálně.cz* naopak nejvíce publikovalo fotografie záchranářů, kteří ošetřovali zraněné a zkrvavené oběti, poměrně málo prostoru věnovalo samotnému útočníkovi, truchlícím a politikům (graf 14).

Graf 13 *The Guardian* – zobrazení aktéři z březnového útoku

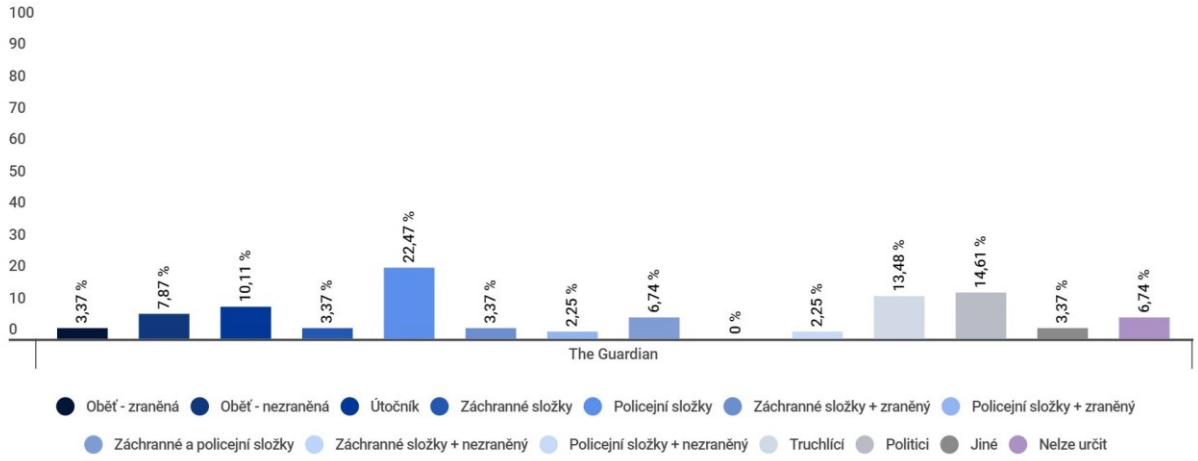

Graf 12 *Aktuálně.cz* – zobrazení aktéři z březnového útoku

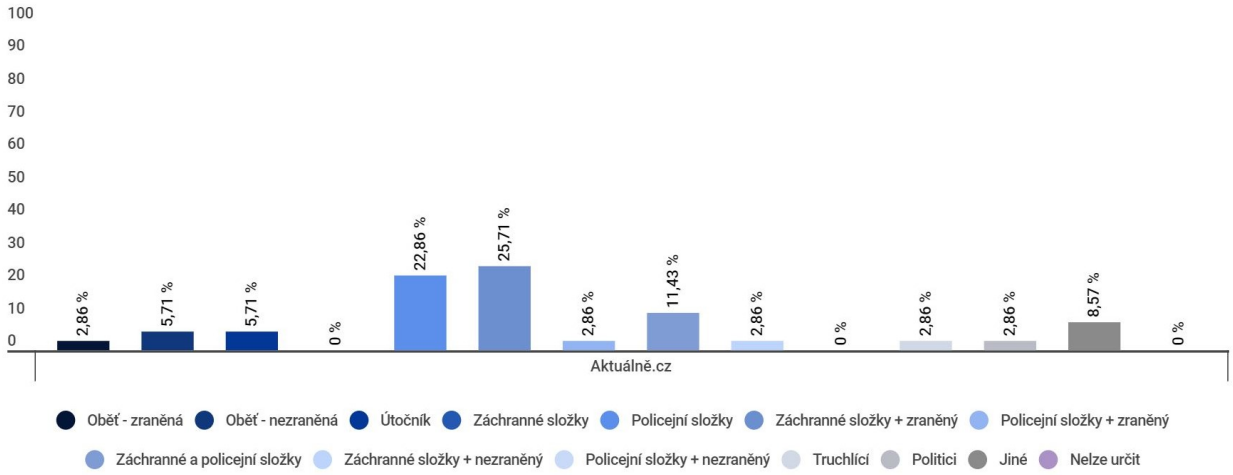

S touto kategorií se přímo pojí i druhá kategorie – zobrazená činnost (graf 13). Ani jedno médium nezveřejnilo žádné záběry přímo z útoku. U serveru *The Guardian* dominovaly pietní akce, kterých se účastnili i politici, takže proto v předchozí kategorii procenta truchlících nevyčnívají tak silně. Druhá nejčastější položka byla v tomto případě „nelze určit“, což odpovídá statickým portrétům politiků, obětí a útočníka, na nichž nešla činnost přímo určit. Za důrazem na pietní akce v britském médiu může být určitá snaha spojit britskou společnost a ukázat solidaritu s obětmi a pozůstalými. U serveru *Aktuálně.cz* naopak dominuje zobrazení záchranných akcí, výrazně často se také objevovala práce policie, což bylo již zmíněné hlídání místa útoku nebo odebírání důkazů na místě činu. Nejméně se na českém serveru objevovaly fotografie z pietních akcí.

Graf 15 Zobrazená činnost na fotografiích z březnového útoku

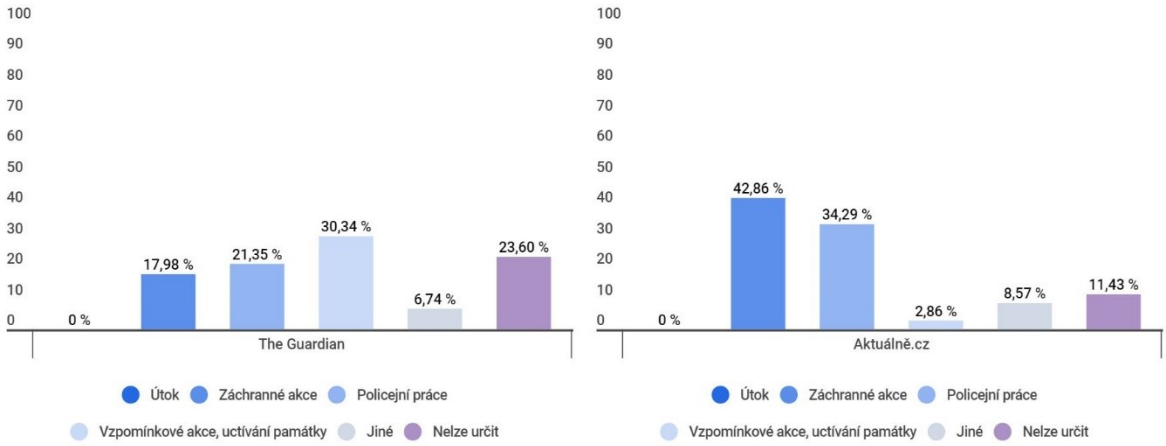

Výrazné rozdíly mezi českým a britským médiem pak ukazuje třetí kategorie obsahových proměnných – zobrazení obětí (graf 13). Na *Aktuálně.cz* se ve fotogalerii objevila řada snímků, které explicitně zobrazují zraněné a zakrvácené oběti, přičemž na začátku fotogalerie nebylo upozornění, že se jedná o explicitní obsah. Navíc u některých ze zmíněných fotografií úplně chyběly popisky, které by vyobrazené skutečnosti dávaly do kontextu. Tuto skutečnost odráží i graf 15. *The Guardian* naopak nejčastěji zveřejňoval fotografie obětí ze sociálních sítí, na nichž měly radostné, příjemné výrazy. Pro ilustraci odlišností, které šlo na obou webech pozorovat v otázce zobrazování raněných, jsou na následující straně přiloženy obrázky 1 (zdroj Reuters) a 2 (zdroj AP), fotografie jsou pořízeny na přibližně stejném místě, míra explicitnosti je však velmi odlišná.

Graf 14 Způsob zobrazení obětí březnového útoku

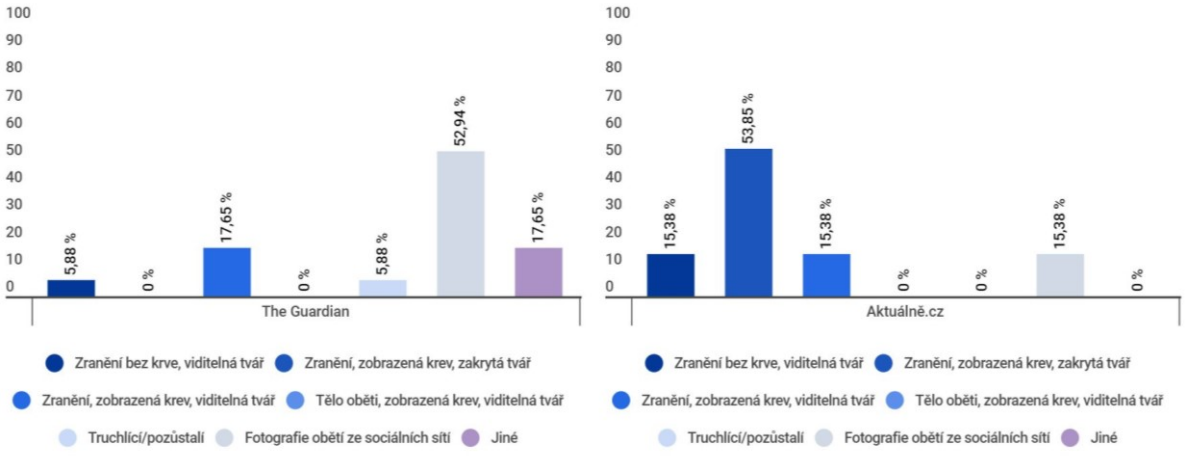

Obrázek 1 *Aktuálně.cz* – příklad fotografie zachycující raněného a záchranné práce

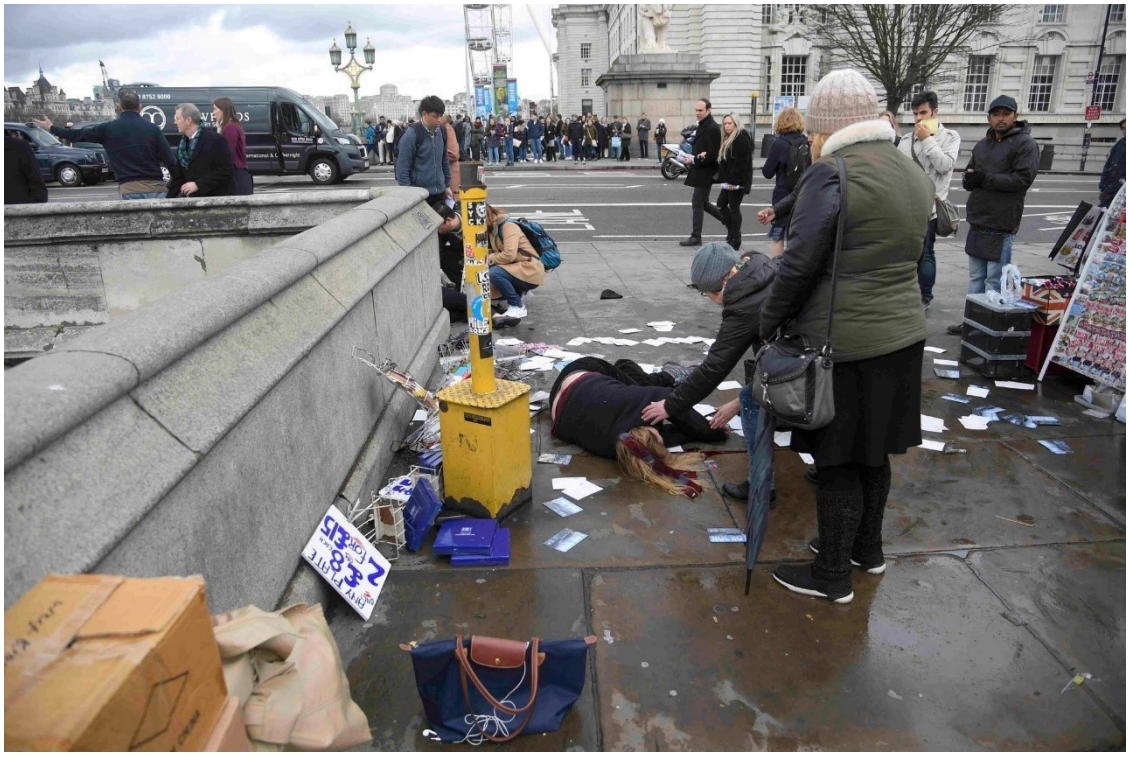

Obrázek 2 *The Guardian* – příklad fotografie zachycující raněného a záchranné práce

Další z kategorií se věnuje emočnímu náboji fotografie (graf 16). Do této kategorie se promítly skutečnosti zmíněné v předchozím odstavci, tedy že *Aktuálně.cz* publikovalo množství fotografií zraněných a zakrvácených obětí. I přesto však u obou serverů vyznívá většina fotografií neutrálně, u *The Guardian* pak dokonce 34 % působí pozitivním dojmem, což byly například některé fotografie z pietních akcí, které zachycovaly určitou naději a solidaritu ve společnosti, nebo snímky obětí ze sociálních sítí, na nichž se usmívaly a byly šťastné.

Graf 16 Emoční náboj fotografií z březnového útoku

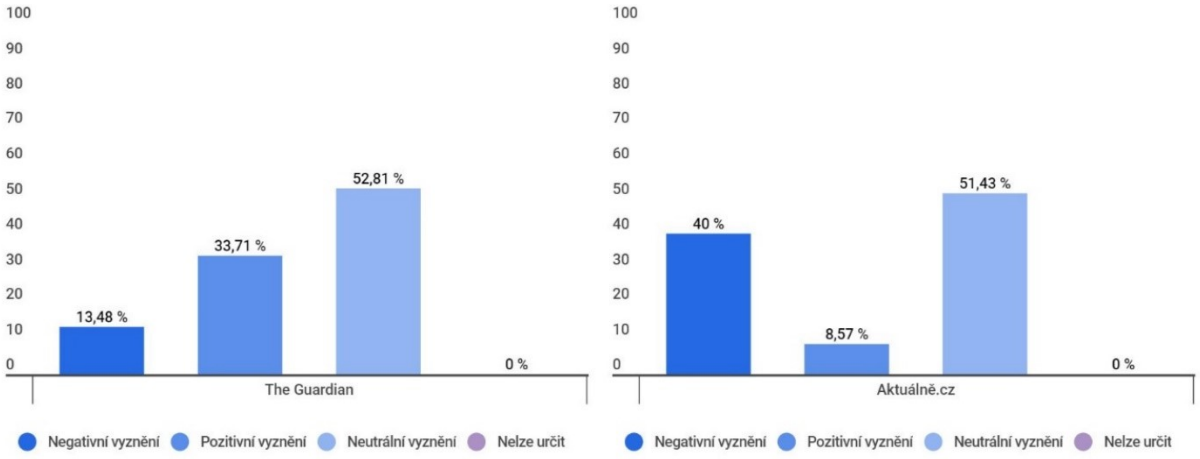

Další kategorie se zaměřuje na emoce zobrazených aktérů (graf 17). V některých případech nešlo určit, jaké emoce přesně vyjadřují, protože se jednalo například o fotografii, kde bylo více aktérů a nebyl zde ani jeden dominantní projev emocí. Druhým případem, kdy nešlo určit vyjadřované emoce aktérů, byly fotografie, na nichž byli jednotlivci otočení zády nebo byli zachyceni z příliš velké dálky. Z těchto důvodů je nejčastějším označením „nelze určit“. Co se týče emocí, které šly rozpoznat, tak v případě *The Guardian* se nejvíce objevoval smutek, dále „jiné“, což byla například radost, vztek či lhostejnost. V menší míře pak šla rozpoznat i naděje, kterou vyjadřovali především truchlící na pietních akcích. Na snímcích publikovaných na českém serveru se mimo kolonky „jiné“ a „nelze určit“ často objevoval také strach a šok, což se pojí se zmíněnými explicitními fotografiemi obětí. Naopak nikdo z aktérů nevyjadřoval naději nebo bolest.

Graf 18 Emoce aktérů na fotografiích z březnového útoku

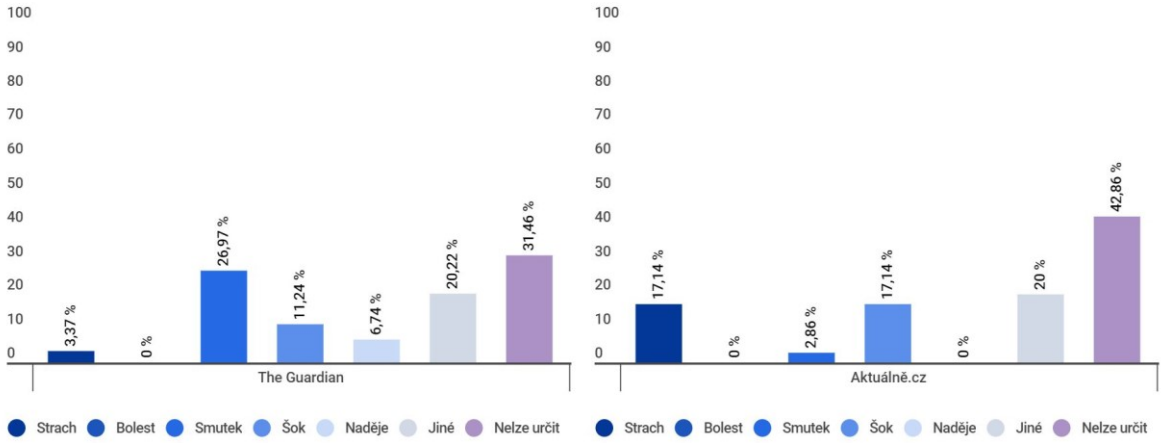

Předposlední kategorie poměřuje zobrazené prostředí na fotografiích (graf 18). I zde výsledky odpovídají předchozím kategoriím, konkrétně tomu, že *The Guardian* se více zaměřil na pietní akce, takže většina fotografií byla pořízena na veřejných místech v Londýně, o trochu méně pak na místě útoku. V případě *Aktuálně.cz* byla většina snímků z místa útoku a pouze minimum z jiných míst, ať už v Londýně nebo jinde.

Graf 17 Místo vzniku fotografií z březnového útoku

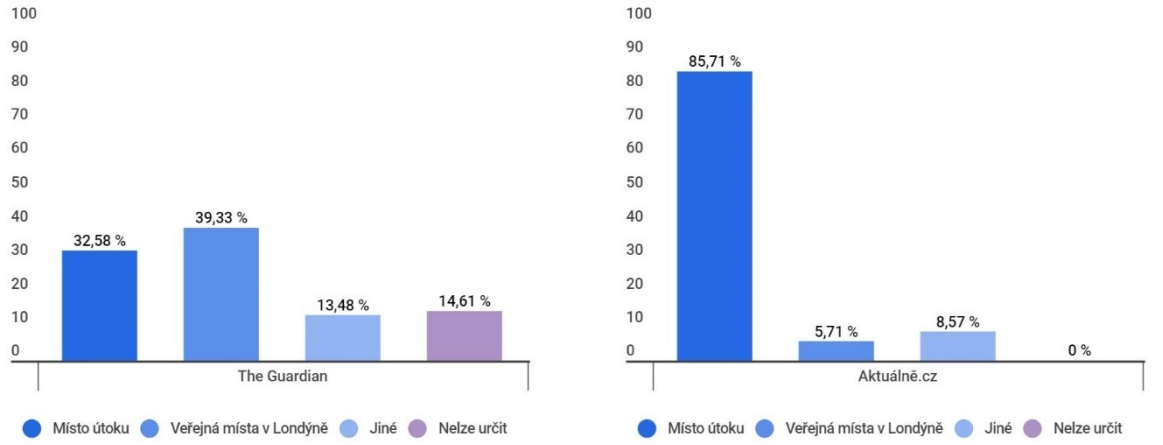

Poslední kategorie zkoumá, zda bylo zobrazené dění na fotografiích aktivní nebo pasivní. V případě *The Guardianu* ukazovaly fotografie v 60 % pasivní činnost, ze 40 % aktivní, což odpovídá množství portrétů politiků, obětí nebo útočníka, také policejní hlídky na místě činu byly spíše statické, stejně tak truchlící na pietních akcích. Výsledek u *Aktuálně.cz* naopak ukazuje, že ze 69 % byla zobrazena aktivní činnost, ze 31 % pak pasivní, což může být z toho důvodu, že zveřejňovalo méně portrétů politiků, obětí a méně truchlících.

4.1.3 Shrnutí

Z výsledků analýzy fotografií z březnového útoku lze říci, že pokrytí na portálech *Aktuálně.cz* a *The Guardian* se více lišilo, než podobalo. Hlavní rozdíly u obsahových proměnných zapříčiňuje skutečnost, že *The Guardian* publikoval méně explicitních fotografií obětí, dbal spíše na zveřejňování jejich snímků ze sociálních sítí, na nichž nebyly zraněné, ale naopak šťastné. Dále britský server zveřejnil více snímků z pietních akcí, které po útoku následovaly. Celkové vyznění pak působilo převážně neutrálně nebo pozitivně. Zároveň byly na fotografiích nejčastěji zobrazené záchranné nebo policejní složky, což odpovídalo i výsledkům na českém serveru. Ten však v případě obětí zveřejnil několik explicitních fotografií bez předchozího varování čtenáře, což se pak projevilo i v některých dalších kategoriích jako bylo celkové emoční vyznění fotografie, kde byl vysoký poměr negativního vyznění, i tak ale převažovalo vyznění neutrální. Lišily se také emoce aktérů, kdy na *Aktuálně.cz* byl častěji k vidění strach a bolest. Místo vzniku fotografie u *Aktuálně.cz* také odráželo skutečnost, že se zaměřilo spíše na fotografie bezprostředně po útoku.

Odlišnosti lze však hledat i v technických proměnných. Nejvíce se oba servery lišily v přístupu ke zdrojům fotografií. Zatímco *The Guardian* využíval různé zdroje, od zpravodajských agentur přes fotobanky a některé specifické zdroje, tak *Aktuálně.cz* se víceméně spolehlo na fotografie agentury Reuters, které obohatilo o pár snímků od ČTK a několik tweetů. Přestože i *The Guardian* se do velké míry spoléhal na zpravodajské agentury a fotobanky, nevyužíval pouze jednu, ale kombinoval fotografie z více z nich. Co se však týče sociálních sítí, jejich využití bylo u obou serverů minimální, navíc i poměrně homogenní, oba servery totiž využívaly především příspěvky z Twitteru.

Dalším rozdílem byl časový úsek pokrytí útoku, ten byl v případě *The Guardian* více kontinuální, což odpovídá tomu, že jde o britské médium a útok byl domácí událostí. Na kontinuální pokrytí navazuje i zjištění, že *The Guardian* publikoval více zpráv, které kopírovaly postupné odkrývá informací o události. *Aktuálně.cz* se omezilo převážně na fotogalerii, nezakládalo ani online vlákno a zpráv publikovalo méně. Naopak výsledky se příliš nelišily v úhlu zobrazení – aktéři a dění byli nejčastěji zachyceni přímo, což odpovídá neutrálnímu postavení a také výsledkům v kategorii „emoční náboj fotografie“, kde převažovalo neutrální vyznění. Také typ záběru se podobal – převažovalo zobrazení

celku, u *The Guardian* pak byla vysoká procenta i u detailních fotografií, což však byly zejména již zmíněné portréty.

4.2 Červnový útok na London Bridge a ve čtvrti Borough Market

Útok na mostě London Bridge a následně ve čtvrti Borough Market[21] se odehrál v noci 3. června 2017, zemřelo osm lidí a dalších 48 bylo zraněno. Všichni tři útočníci byli na místě zastřeleni (Hill 2018). *The Guardian* i *Aktuálně.cz* publikovaly z tohoto útoku nejvíce fotografií v porovnání s dalšími zkoumanými útoky.

4.2.1 Technické proměnné

Typy záběrů fotografií publikovaných na obou zkoumaných serverech se v případě červnového útoku příliš nelišila (graf 19). *Aktuálně.cz* publikovalo více detailních fotografií než *The Guardian*, který měl o něco více těch, které zaměřovaly celkové dění. Rozdíly jsou však drobné.

Graf 19 Typ záběrů fotografií z prvního červnového útoku

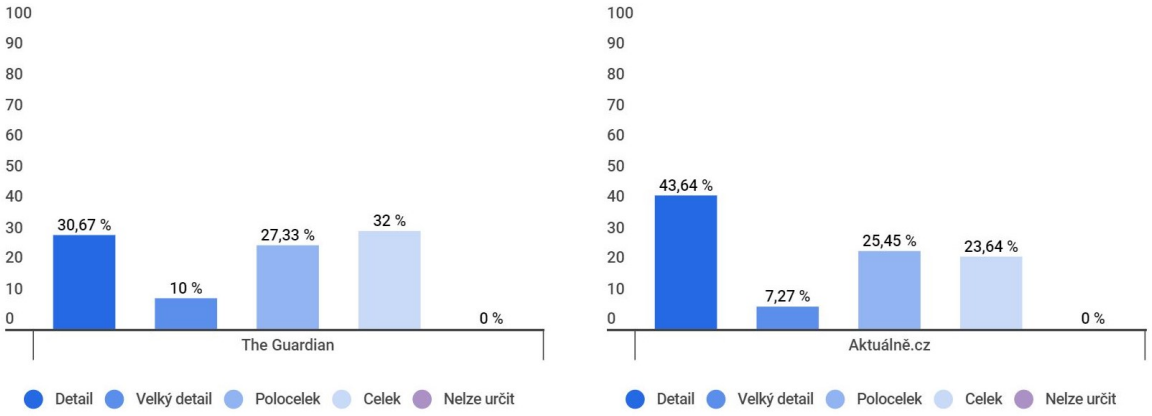

Podobné je to i v případě úhlu pohledu (graf 20), oba servery nejvíce publikovaly fotografie, které zobrazují dění přímo, *Aktuálně.cz* dokonce 93 %. V případě *The Guardian* byl větší výskyt fotografií z nadhledu, jednalo se například o zachycení místa útoku z přilehlých bytů.

[21] Zde bych ráda zmínila, že tomuto útoku se věnoval i odborný článek od Blacka (2019), zaměřoval se na pokrytí v britských novinách (bulvární i seriózní tituly) a na míru zobrazení subjektivního a objektivního násilí s využitím teorie Slavoje Žižka. Zaměření tohoto článku se však velmi lišilo od zde zkoumaných náležitostí, proto závěry tohoto článku nebyly ve zde předložené práci využity. Podrobněji Black (2019).

Graf 20 Úhel pohledu na fotografiích z prvního červnového útoku

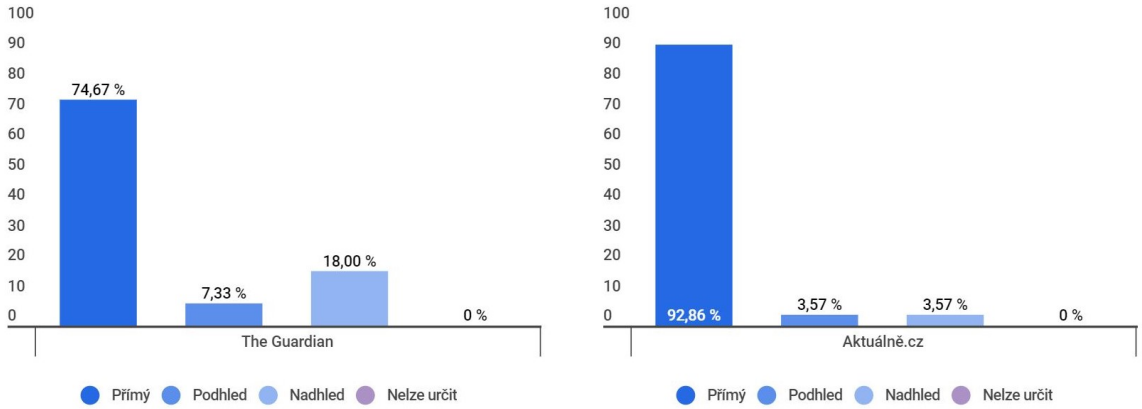

Třetí kategorie z technických proměnných se věnuje denní době pořízení fotografie (graf 21). Sloupec „nelze určit“ i v tomto případě zahrnuje fotografie, které byly pořízeny ve vnitřních prostorách, a proto nešlo určit denní dobu jejich pořízení. Další sloupce však rozdíly mezi jednotlivými servery ukazují. Přestože se útok odehrál v noci 3. června a hlavní záchranné akce probíhaly v průběhu brzkého rána 4. června, tak u britského média převažují fotografie zachycené za denního světla. Po prozkoumání výsledků následující kategorie – doba publikování – lze vidět, že *The Guardian* (graf 22) se věnoval pokrytí tohoto útoku výrazně déle než český server. Opakuje se zde zjištění z předcházejícího březnového útoku, že *The Guardian* referoval o sledovaných událostech kontinuálně. Kdežto u *Aktuálně.cz* je poměr mezi denní a noční dobou stejný a lze vidět, že nejvíce fotografií publikoval právě v den po útoku. Následující dny již bylo pokrytí minimální (graf 23).

Graf 21 Denní doba na fotografiích z prvního červnového útoku

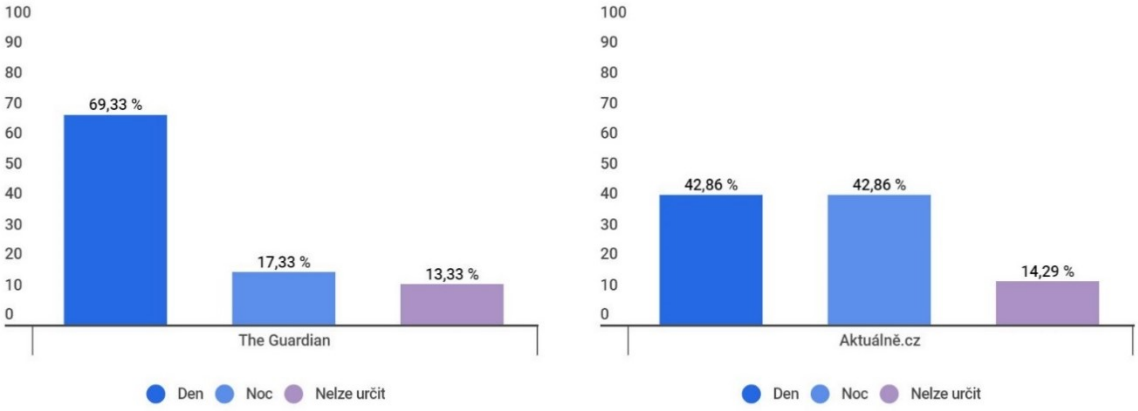

Graf 22 *The Guardian* – doba publikování fotografií z prvního červnového útoku

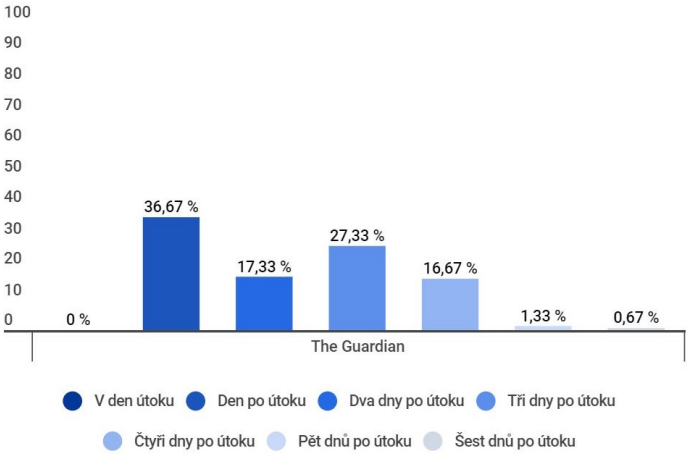

Graf 23 *Aktuálně.cz* – doba publikování fotografií z prvního červnového útoku

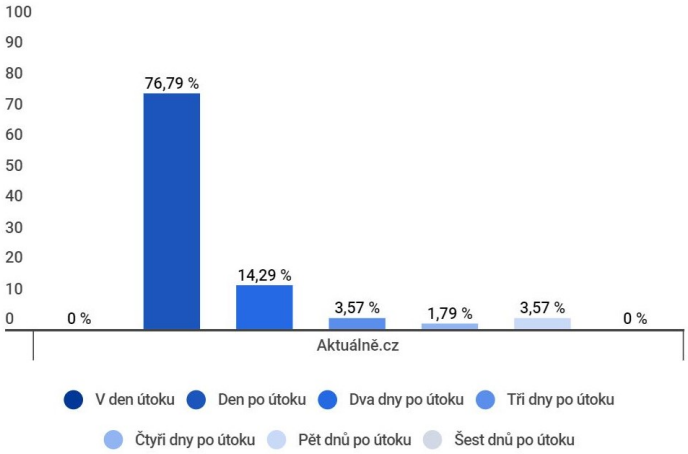

Zdroje fotografií na obou serverech také do jisté míry odráží zjištění z předcházejícího útoku. *Aktuálně.cz* i v tomto případě využívalo nejvíce fotografie od zpravodajských agentur (82 %), které kombinovalo s malým množstvím snímků ze sociálních sítí (16 %). Jedna fotografie, což vychází na 2 %, byla snímkem obrazovky televizního vysílání Sky News. Co se týče zpravodajské agentury využívalo tentokrát *Aktuálně.cz* ještě častěji službu Reuters (96 %), českou agenturu ČTK pouze ze 4 %. Ani u sociálních sítí nenastal velký rozdíl, většina fotografií pocházela z Twitteru (celkem 8), pouze jedna z Facebooku, jiné sociální sítě *Aktuálně.cz* nevyužívalo.

Graf 24 *The Guardian* – zdroje fotografií z prvního červnového útoku

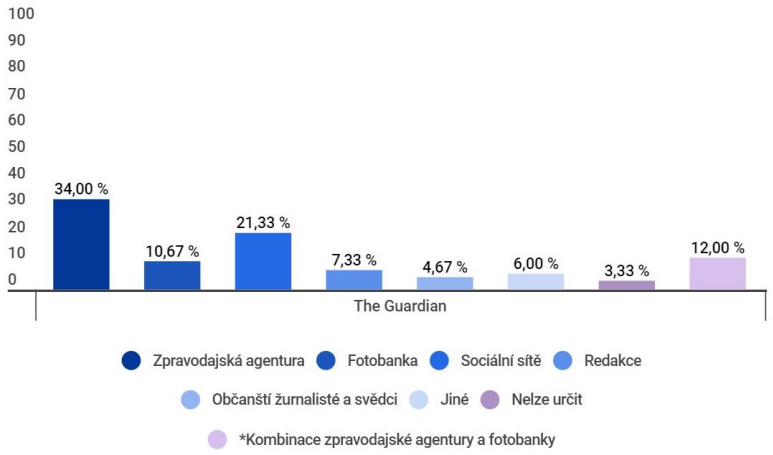

Naopak u *The Guardian* lze opět pozorovat větší variabilitu zdrojů (graf 24). Přestože jim opět dominují zpravodajské agentury, tentokrát britský server více využíval sociální sítě a méně naopak fotobanky. Častěji se ve výzkumném vzorku také objevila redakční fotografie a snímky od občanských svědků. Mezi „jinými" zdroji byly převážně snímky obrazovky televizního vysílání.

Graf 25 *The Guardian* – využití zpravodajských agentur v prvním červnovém útoku

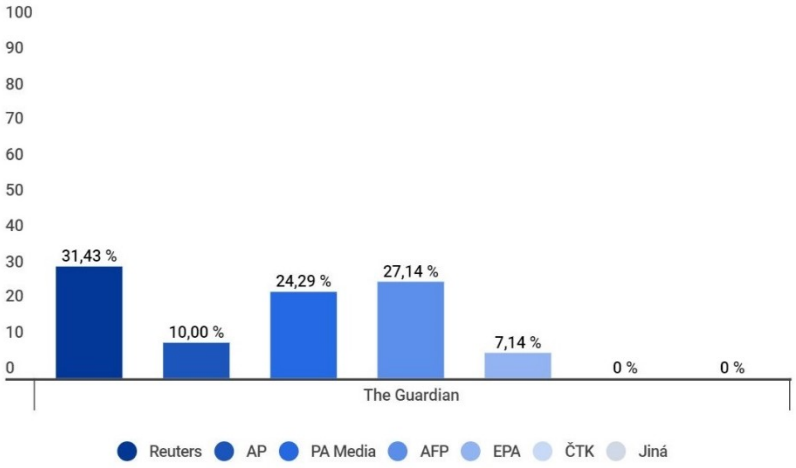

Co se týče agenturních fotografií na serveru *The Guardian* (graf 25), využíval tentokrát nejvíce servisu Reuters, pak AFP, která se zde často objevovala v kombinaci s fotobankou Getty Images, a PA Media. V případě fotobank dominovala Getty Images (97 %), zbylá 3 % připadla fotobance Barcroft Images, jiné se neobjevily. Větší variabilita se naopak projevila u sociálních sítí, kdy 59 % snímků pocházelo z Twitteru a 41 % z Facebooku. Stejně jako u předchozího útoku šlo zejména o portréty obětí.

Graf 26 Typ publikovaných fotografií z prvního červnového útoku

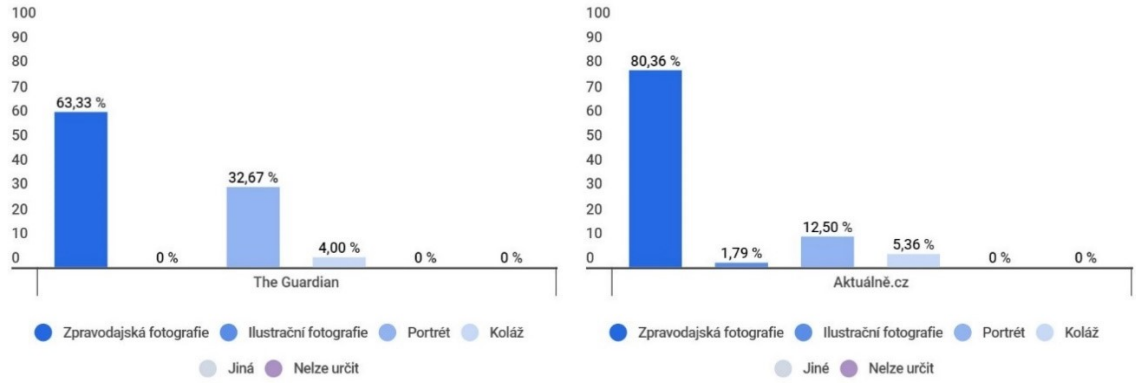

V další kategorii lze pozorovat, že nejčastěji se na obou serverech opět objevovaly zpravodajské fotografie, jež zachycovaly záchranné a policejní akce, vyšetřování a také pietní shromáždění (graf 26). *The Guardian* publikoval také množství portrétů, na nichž byli zejména politici, snímky oběti (snímky ze sociálních sítí) a útočníci. Oba servery publikovaly také malé množství koláží, *The Guardian* zveřejnil některé koláže již při referování o předchozím útoku, *Aktuálně.cz* však nikoliv, hodnota v této podkategorii se u českého média objevila poprvé. Šlo zejména o koláže portrétů útočníků.

Graf 27 Způsob publikace fotografií z prvního červnového útoku

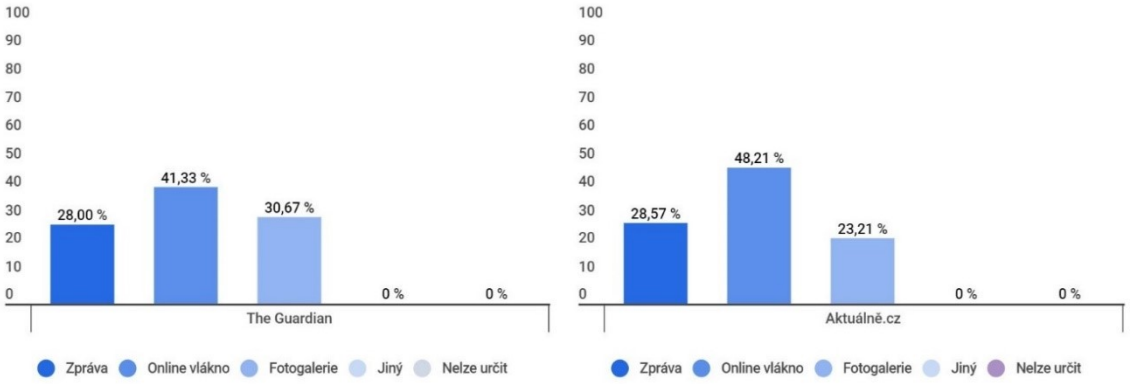

Způsoby, jakými servery fotografie publikovaly, jsou poměrně podobné (graf 27). U českého *Aktuálně.cz* dominovaly příspěvky v online vláknu, které oproti předcházejícímu útoku založilo. Také se zde objevilo více fotografií, které byly přiloženy ke zprávám, naopak nejméně jich bylo ve fotogalerii, která u minulého útoku dominovala. V případě *The Guardian* bylo nejvíce fotografií také v online vláknu, po něm ve fotogaleriích, kterých bylo hned několik například z pietních akcí. Nejméně fotografií bylo součástí zpráv.

4.2.2 Obsahové proměnné

U obsahových proměnných lze také pozorovat odlišné výsledky v porovnání s předchozím útokem. Přestože *Aktuálně.cz* (graf 29) publikovalo nejvíce fotografií, na nichž byly vyobrazeny policejní složky, pouze minimum jich zveřejnilo se záchrannými složkami. Také nepublikovalo žádnou fotografii, na které by byla samotná zraněná oběť, na serveru se objevily pouze dvě fotografie (4 %), na nichž sice byli ranění, ale byli doprovázeni zdravotníky. Opět se však na českém serveru nenašlo příliš fotografií (pouze 4 %), které by zobrazovaly truchlící.

Graf 28 *The Guardian* – zobrazení aktéři prvního červnového útoku

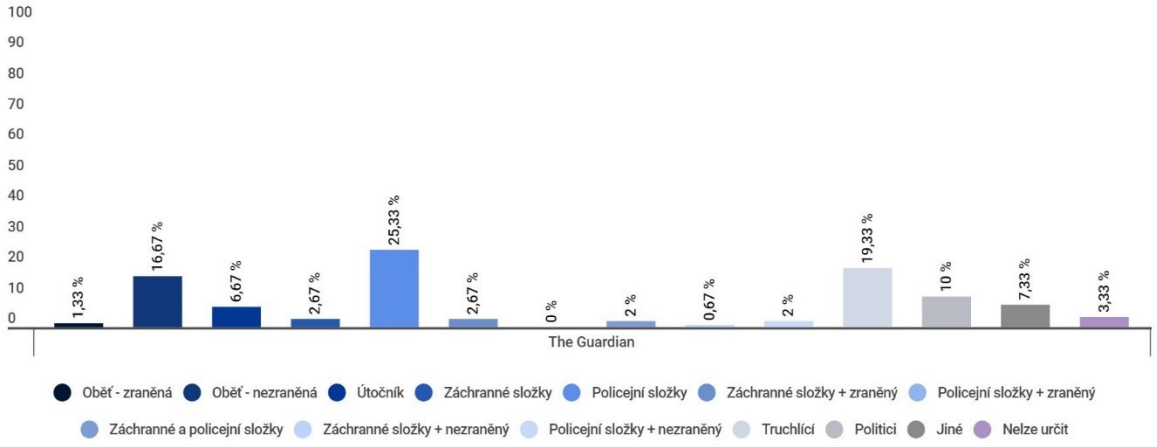

Graf 29 *Aktuálně.cz* – zobrazení aktéři prvního červnového útoku

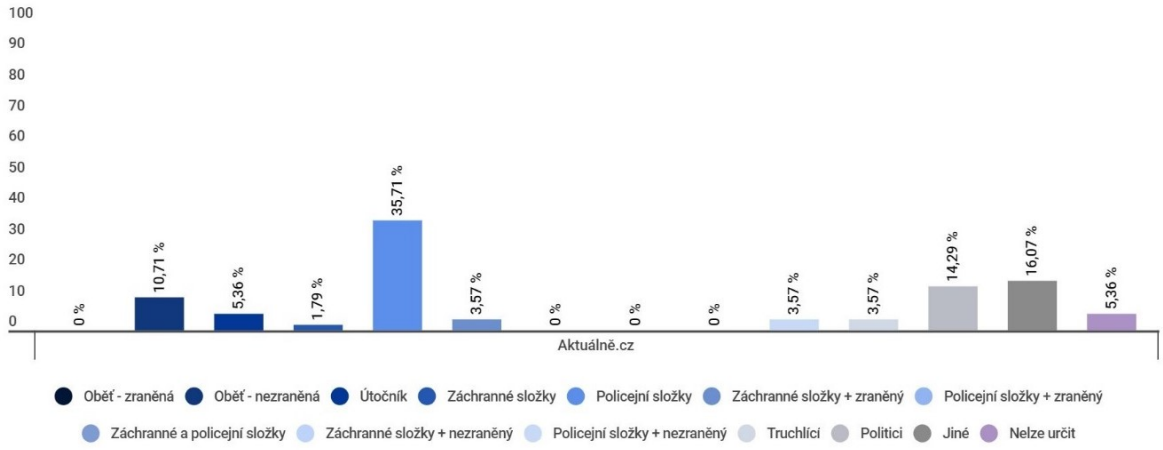

V případě *The Guardian* (graf 28) také dominovalo zobrazení policejních složek a malé zobrazení záchranných složek. Britský server opět často vyobrazoval truchlící na různých pietních shromážděních a také nezraněné oběti, což byly nejčastěji snímky ze sociálních sítí. V porovnání s předchozím útokem ubylo fotografií politiků a také útočníků,

přestože na London Bridge a Borough Market útočili tři muži, zatímco na Westminsterském mostě pouze jeden. Tentokrát však *The Guardian* nepublikoval fotografie zraněných útočníků, které se objevily v předchozím případě, což může stát za zmiňovaným poklesem.

Graf 30 Zobrazená činnost na fotografiích z prvního červnového útoku

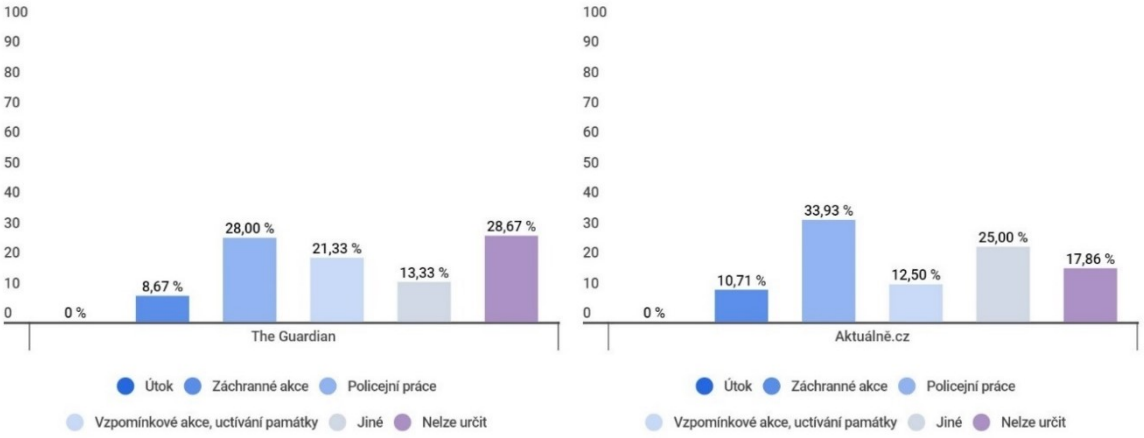

Ani v případě tohoto útoku nepublikoval žádný ze zkoumaných serverů přímé fotografie z útoku (graf 30). Obě média však zveřejnila výrazně méně snímků ze záchranných akcí, u britského serveru došlo k nárůstu zobrazení policejní práce, u českého zůstala procenta víceméně na stejné hodnotě. *The Guardian* zveřejnil méně fotografií z pietních akcí v porovnání s ostatními kategoriemi, naopak u *Aktuálně.cz* došlo k mírnému nárůstu.

Graf 31 Způsob zobrazení obětí prvního červnového útoku

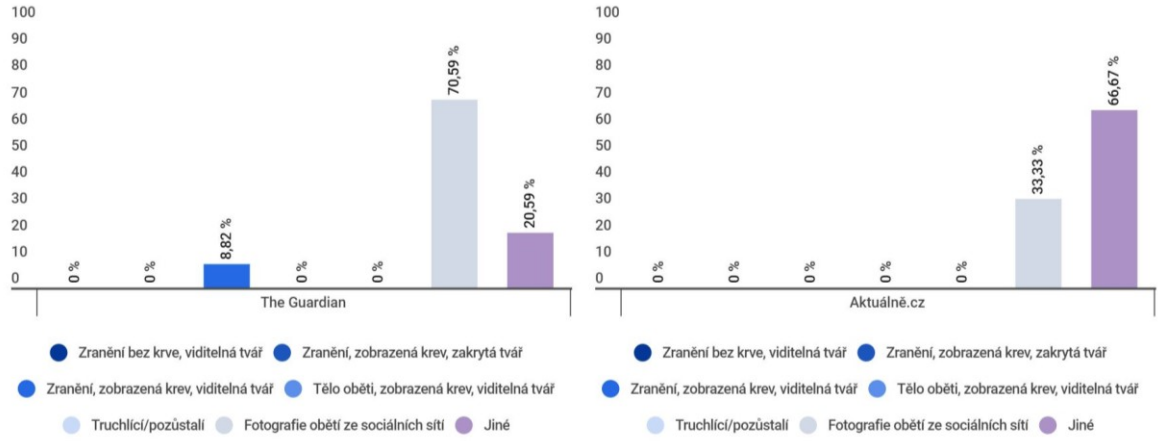

Zajímavý rozdíl nabízí závěry z fotografií obětí (graf 31). *Aktuálně.cz* tentokrát nezveřejnilo žádnou oběť, která by byla explicitně raněná. Pod sloupcem „jiné“ jsou zahrnuty dvě stejné fotografie, jež publikovalo dvakrát, a na nichž je zraněný člověk na nosítkách a záchranáři s ním míří k sanitce, aby jej převezli do nemocnice. Fotografie je však pořízená z velké dálky, takže nelze vidět ani krev, ani obličej oběti. *The Guardian* podobně jako u předchozího útoku zveřejnil především fotografie obětí ze sociálních sítí. Pro ilustraci podoby takových fotografiích byl níže přiložen obrázek 3, jde o koláž, jež publikoval *The Guardian*, konkrétní zdroj nebyl uveden, šlo o kompilaci snímků z profilů obětí na sociálních sítích.

Dva snímky, které spadají do podkategorie „zranění, zobrazení krev, viditelná tvář“, také zobrazují zraněné lidi na nosítkách, lze však vidět i krev, obličej je také viditelný, ale je důležité podotknout, že fotografie jsou zachyceny z velké dálky a kvůli zrnitosti nelze rozpoznat, o koho se přesně jedná. Nejsou tedy tak explicitní jako ty, které zveřejnilo *Aktuálně.cz* z útoku na Westminsterském mostě. Třetí ze snímků však zobrazuje muže s ovázaným krkem a zakrváceným kapesníkem, navíc je detailně zabrán, proto lze tuto fotografii považovat za explicitnější.

Obrázek 3 Fotografie obětí prvního červnového útoku, které se na obou serverech objevovaly

Graf 32 Emoční náboj fotografií z prvního červnového útoku

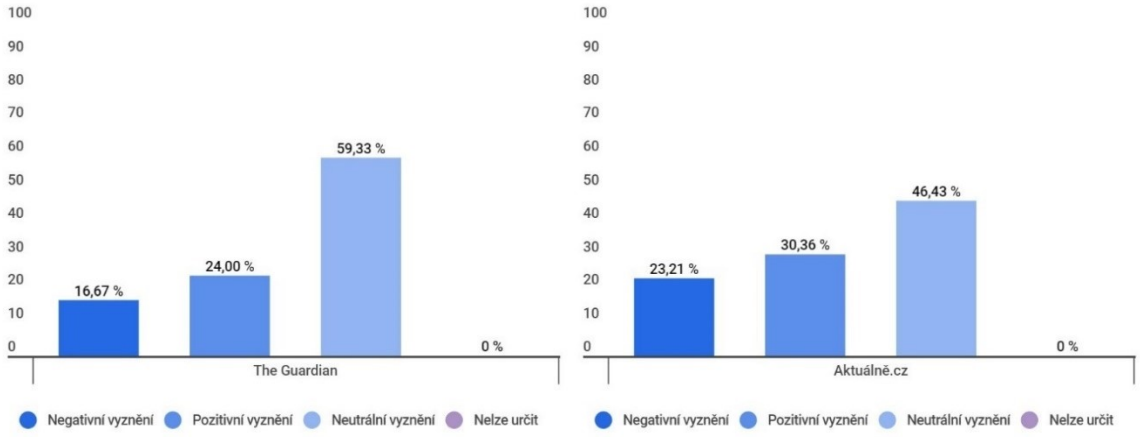

Emoční náboj fotografií zůstává u obou serverů převážně neutrální (graf 32). U *Aktuálně.cz* se objevilo méně fotografií s negativním vyzněním, naopak více s pozitivním vyzněním. V případě *The Guardianu* mírně vzrostla procenta fotografií s negativním vyzněním, naopak poklesla procenta fotografií s pozitivním nábojem.

Graf 33 Emoce aktérů na fotografiích z prvního červnového útoku

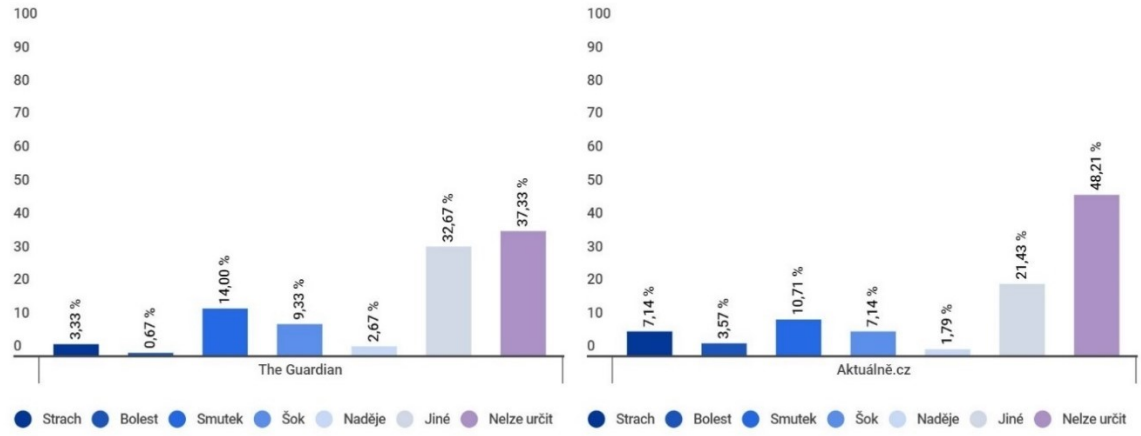

Co se týče samotných emocí aktérů, byly zde stejné překážky jako u předchozího útoku, proto jsou i tentokrát nejvyšší hodnoty u podkategorie „nelze určit“ (graf 33). V případě podkategorie „jiné“ se na fotografiích opět často objevovala radost nebo lhostejnost. Radostné emoce byly vidět na fotografiích obětí ze sociálních sítí, které byly pořízeny před útokem. Lhostejnost šla pozorovat zejména u některých hlídkujících policistů. U obou zkoumaných médií byl na publikovaných fotografiích třetí nejčastější emocí smutek, následovaný šokem, což odpovídá povaze zkoumaného tématu.

Graf 34 Místo vzniku fotografií z prvního červnového útoku

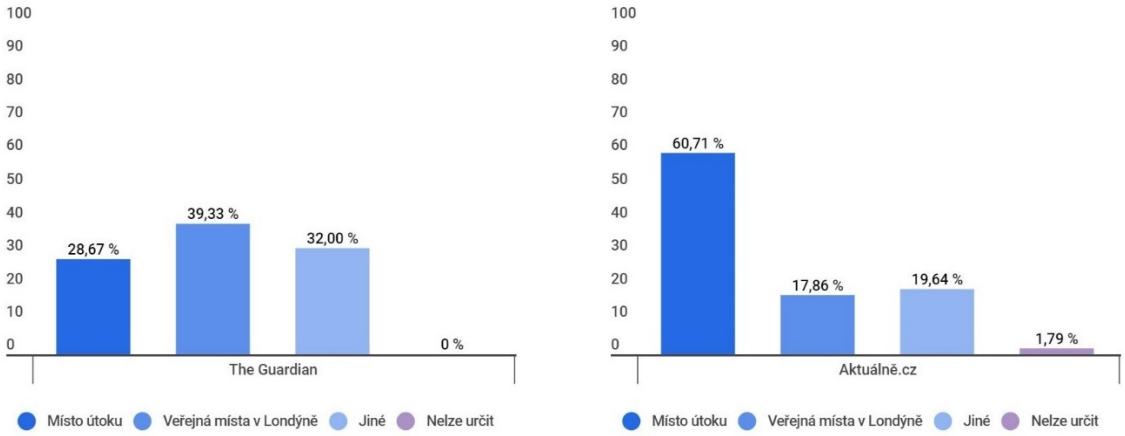

Předposlední kategorie, která se zaměřuje na prostředí, kde byla fotografie pořízená, vykazuje podobné výsledky jako u prvního útoku. *Aktuálně.cz* publikovalo především snímky z místa útoku, *The Guardian* zejména z veřejných míst v Londýně. Podkategorie „jiné“ vyjadřuje do velké míry prostředí, ve kterém jsou oběti na fotografiích ze sociálních sítí, nebo portréty politiků, kdy je místo také těžké určit (graf 34).

Poslední kategorie, která vyjadřuje, zda na fotografiích dominovalo pasivní či aktivní dění, vykazuje také podobné výsledky s předchozím útokem. U *The Guardian* převažovalo pasivní dění (66 %) v porovnání s aktivním (34 %). V případě *Aktuálně.cz* bylo více fotografií, které zobrazovaly aktivní dění (59 %) než pasivní (41 %).

4.2.3 Shrnutí

V případě fotografií z prvního červnového útoku byly výsledky analýzy obou serverů spíše odlišné, přesto se v otázce některých obsahových proměnných objevily podobnosti, zejména u zobrazení aktérů a obětí. Výraznou změnou oproti minulému útoku byl totiž malý počet fotografií raněných, které zveřejnilo české médium, větší důraz kladlo spíše na fotografie obětí ze sociálních sítí, na něž se více zaměřoval i *The Guardian* v případě obou útoků. Menší počet raněných na fotografiích stál i za menším počtem zobrazení záchranných prací na serveru *Aktuálně.cz*. Naopak ve stejné míře se české médium věnovalo fotografiím útočníka, v případě britského média došlo k poklesu takových fotografií, přestože útočníků bylo tentokrát více, důraz tak kladlo spíše na příběhy obětí. Další podobností je dominance fotografií policejních složek a jejich činnosti, v případě *The Guardian* byla policejní aktivita nejvíce zobrazovaná i u přechozího útoku. Naopak

odlišnosti v otázce zobrazených aktérů lze hledat ve frekvenci snímků zachycujících truchlící a politiky. *The Guardian* publikoval více fotografií z pietních akcí a méně fotografií politických představitelů. V případě *Aktuálně.cz* tomu bylo naopak – zveřejnil výrazně více fotografií politiků než u přechozího útoku, ale opět se málo věnoval pokrytí pietních akcí.

Co se týče technických proměnných, lze u obou médií pozorovat podobné vzorce jako u předchozího útoku. Nejvýraznějším rozdílem je opět využití zdrojů fotografií. *Aktuálně.cz* se i tentokrát omezilo na zpravodajské agentury, zejména agenturu Reuters, a sociální sítě, zejména Twitter. Naopak *The Guardian* publikoval fotografie z množství různých zdrojů. Přestože jim i v tomto případě dominovaly zpravodajské agentury, využíval britský server služby několika z nich. Také zveřejnil větší počet snímků ze sociálních sítí, v celkem rovnoměrném poměru měl zastoupení Twitter a Facebook, ale méně tentokrát využíval fotobanky, těm vévodila Getty Images. Menší nárůst šlo vidět v případě fotografií od občanských svědků a od členů redakce, v porovnání s ostatními zdroji ale tyto fotografie netvořily signifikantní počet.

Stejně vyznívají také výsledky v kategorii „doba publikování“. *The Guardian* se opět pokrývání útoku věnoval kontinuálně, *Aktuálně.cz* se zaměřilo především na bezprostřední fotografie po útoku, čemuž pak odpovídá denní doba, kdy byly snímky pořízeny. U *Aktuálně.cz* je vyrovnaný počet denních a nočních fotografií, u *The Guardian* převažují denní snímky. Kontinuálnost pokrytí v případě britského serveru potvrzují také výsledky, které se týkají místa pořízení fotografií, převažovaly u něj totiž snímky z různých veřejných míst v Londýně, kde se odehrávala zejména pietní shromáždění. U *Aktuálně.cz* bylo nejvíce publikovaných fotografií přímo z místa útoku, což opět odpovídá předchozím zjištěním.

U obou médií převažovaly fotografie zachycené napřímo, což dle Trampoty a Vojtěchovské (2010) naznačuje neutrální vztah mezi zobrazovanými aktéry a příjemci sdělení. Tomu odpovídají i výsledky v kategorii „emoční náboj fotografie“, kde u obou serverů převažuje neutrální vyznění. Lze tak pozorovat určitý posun u *Aktuálně.cz*, u něhož na to měl vliv malý počet zobrazených raněných. Také emoce aktérů byly spíše neutrální, nejvíce snímků, na nichž šly určit emoce, spadalo do podkategorie „jiné“, což odpovídalo neurčitým, neutrálním, někdy až lhostejným výrazům především hlídkujících policistů.

Podobnosti mezi oběma médii šlo najít také ve způsobu, jakým fotografie publikovaly. Obě jich nejvíce zveřejnila v tzv. online vláknu, poměrně vyrovnaný počet fotografií byl i ve fotogaleriích a těch, které byly přiloženy ke zprávám. Posun zde lze sledovat opět u *Aktuálně.cz*, které online vlákno oproti předchozímu útoku založilo. U obou médií pak opět dominovaly zpravodajské fotografie nad ilustračními snímky, portréty a koláženi.

4.3 Červnový útok ve čtvrti Finsbury Park

Druhý červnový útok se odehrál ve čtvrti Finsbury Park 19. června 2017. Útočník najel autem do mešity, byl motivován nenávistí vůči muslimům, jak zaznělo u soudu, kde byl odsouzen na 43 let ve vězení. Na následky útoku zemřel jeden člověk a dalších 12 bylo zraněných (Rawlinson 2018). Přestože šlo tentokrát o útok nasměrovaný vůči muslimské komunitě v Británii, tedy motivace útočníka byla úplně odlišná v porovnání s dalšími třemi útoky, nepublikovala obě sledovaná média více fotografií – *Aktuálně.cz* jich zveřejnilo nejméně v porovnání s ostatními útoky, v případě *The Guardian* šlo o druhý nejmenší počet fotografií.

4.3.1 Technické proměnné

Typ záběrů se v porovnání s předchozími dvěma útoky poměrně lišila (graf 35). Z druhého červnového útoku oba servery publikovaly shodně nejvíce fotografií (40 %), které zabíraly polocek. *Aktuálně.cz* zveřejnilo také 40 % fotografií, jež zobrazovaly celkové dění, u *The Guardianu* to bylo 38 %. *The Guardian* pak publikoval 23 % detailních fotografií a žádnou, která by zabírala velké detaily. *Aktuálně.cz* zveřejnilo shodně 10 % detailních snímků a 10 % velkých detailů.

Graf 35 Typ záběrů fotografií z druhého červnového útoku

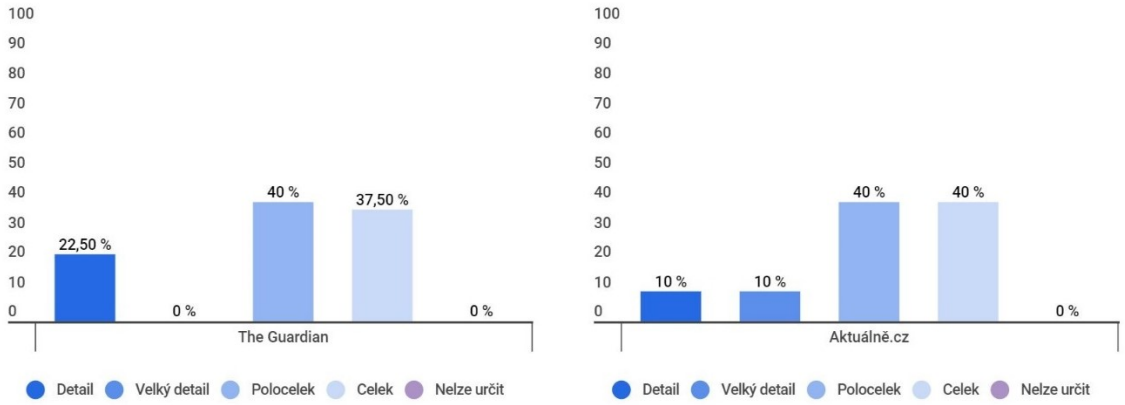

V druhé kategorii – úhel pohledu – opět u obou serverů převažoval přímý pohled (graf 36). *The Guardian* pak publikoval 25 % fotografií pořízených z nadhledu, šlo zejména o snímky útočníkovy dodávky a také oběti, které při záchranných a policejních akcích seděly na zemi. *Aktuálně.cz* fotografií pořízených z podhledu i nadhledu publikoval shodně 10 %.

Graf 36 Úhel pohledu na fotografiích z druhého červnového útoku

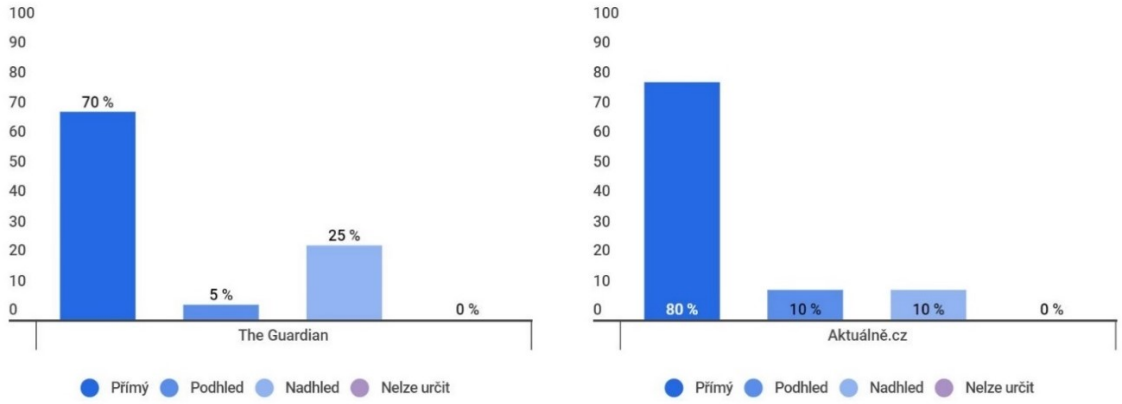

Denní doba se na zveřejněných fotografiích lišila (graf 37). V případě *Aktuálně.cz* šlo především o fotografie pořízené v noci, což odpovídá i pokrytí útoku v čase, nejvíce jich totiž bylo zveřejněno v den útoku a zobrazovaly bezprostřední policejní práce. U *The Guardian* převažovaly snímky vyfotografované za denního světla, pořízeny byly zejména v průběhu dne útoku a zobrazovaly jeho následky. Stejně jako u předchozích útoků i v tomto případě se objevily fotografie, u nichž nešla určit denní doba pořízení, šlo opět zejména o portréty.

Graf 37 Denní doba na fotografiích z druhého červnového útoku

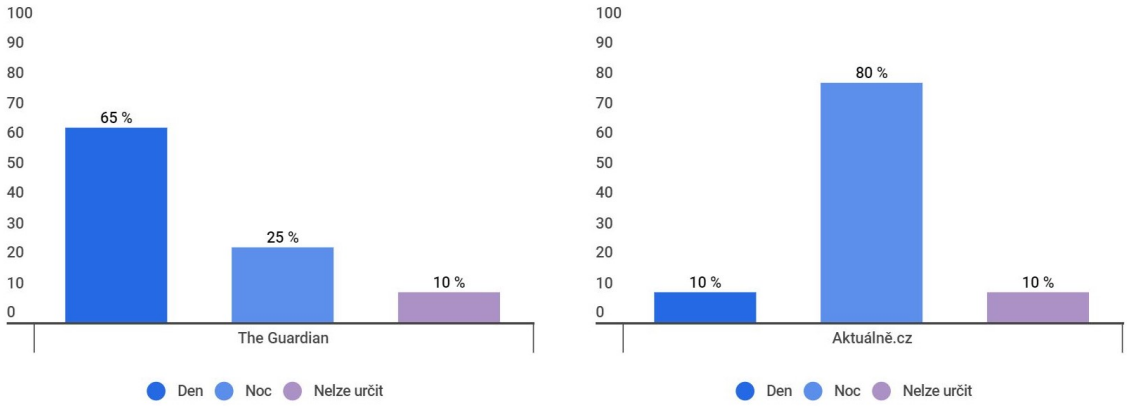

Shodu výsledků z obou serverů lze tentokrát pozorovat u časové řady publikovaných fotografií. *Aktuálně.cz* zveřejnilo 80 % fotografií v den útoku (graf 38), *The Guardian* dokonce 83 % (graf 39). Britský server se věnoval pokrývání útoku pouze první tři dny, české médium zveřejnilo další fotografie až třetí a čtvrtý den od útoku. Z těchto výsledků lze vyčíst, že útoku oba servery nepřikládaly takovou důležitost.

Graf 38 *Aktuálně.cz* – doba publikování fotografií z druhého červnového útoku

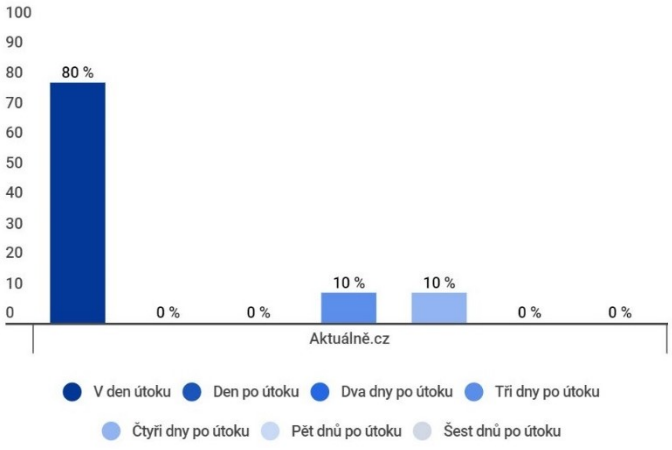

Graf 39 *The Guardian* – doba publikování fotografií z druhého červnového útoku

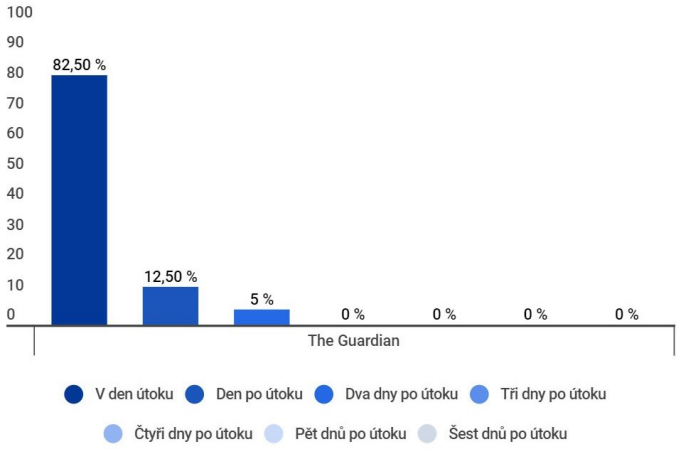

Zdroje fotografií však vykazují podobné výsledky jako u předchozích útoků. *Aktuálně.cz* opět čerpalo především ze zpravodajských agentur (80 %) a v menší míře ze sociálních sítí (20 %), přičemž všechny agenturní fotografie přebralo z Reuters a všechny snímky ze sociálních sítí pocházely z Twitteru.

Graf 40 The Guardian – zdroje fotografií z druhého červnového útoku

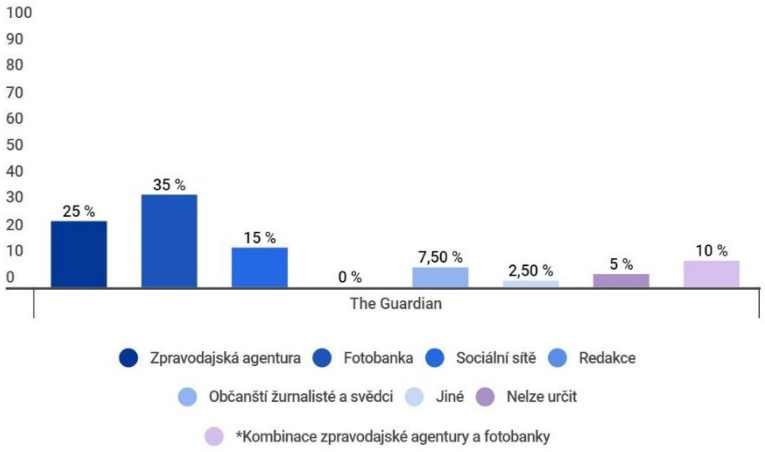

The Guardian (graf 40) tentokrát nejvíce využíval fotografie z fotobank (35 %), kde se jako zdroj nejčastěji objevovala Getty Images. Menší množství snímků pak pocházelo z fotobanky Shutterstock, kterou však při pokrývání minulého útoku nevyužil vůbec. Druhým nejpoužívanějším zdrojem pak byly zpravodajské agentury (25 %). Britský server nejčastěji čerpal agenturní fotografie z Reuters, dále z AFP, která publikovala některé fotografie spolu s fotobankou Getty Images, méně jich přebrala z PA Media, EPA a AP (graf 41). Poměr konkrétních zpravodajských agentur přitom zůstává podobný jako u

předchozího útoku. Třetím nejčastějším zdrojem byly sociální sítě (15 %), kde opět převažoval Twitter. Malá část fotografií (7,5 %) pocházela od občanských svědků. Naopak žádné fotografie nepořídili přímo redaktoři *The Guardian*. Z druhého červnového útoku však britský server publikoval i dvě fotografie, kde nebyl uvedený zdroj (5 %). Jednu fotografii, která spadá do podkategorie „jiné“, převzal od policie, šlo o portrét jediné oběti tohoto útoku.

Graf 41 The Guardian – využití zpravodajských agentur ve druhém červencovém útoku

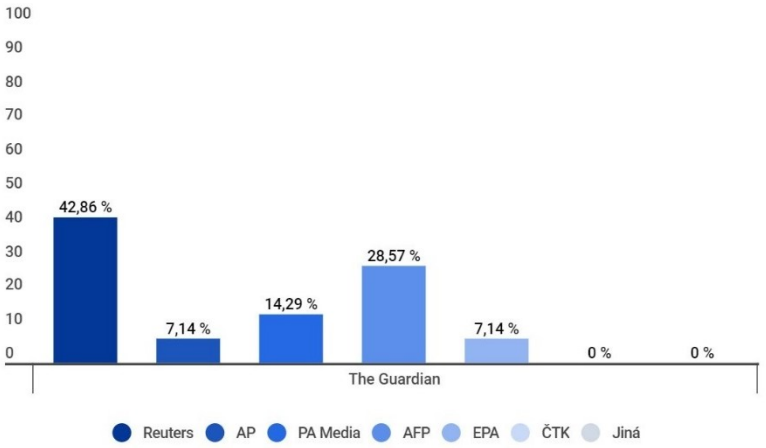

V deváté kategorii lze vidět, že oba servery opět nejčastěji publikovaly zpravodajské fotografie (graf 42). Rozdíl je v množství zveřejněných portrétů, jak *The Guardian*, tak *Aktuálně.cz* jich publikovaly méně v porovnání s předchozími útoky. *The Guardian* také publikoval jednu koláž a jednu ilustrační fotografii. U *Aktuálně.cz* výrazně dominovala zpravodajská fotografie.

Graf 42 Typ publikovaných fotografií ze druhého červnového útoku

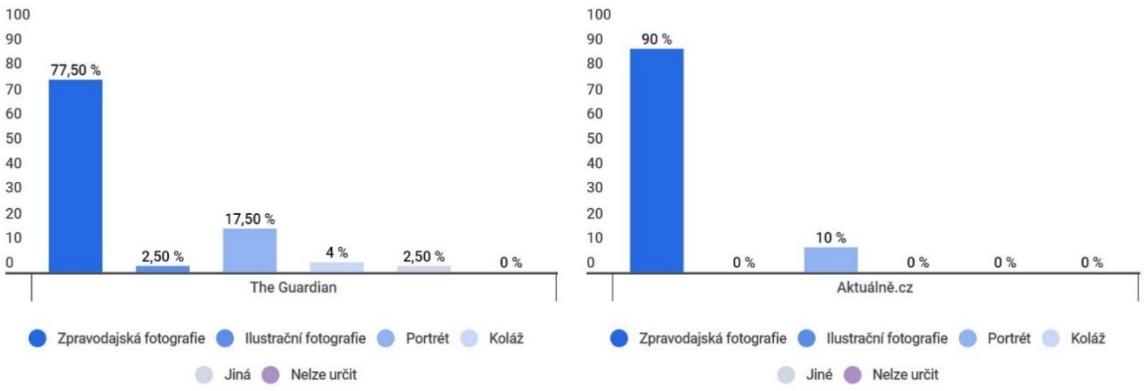

Oba servery založily online vlákna, ve kterých zveřejnily nejvíce fotografií (graf 43). Snímků přiložených ke zprávě bylo v porovnání s ostatními útoky méně, nejvíce patrný je rozdíl u *The Guardian*, který z prvního útoku zveřejňoval převážně fotografie u zpráv. *Aktuálně.cz* zase nezveřejnilo fotogalerii, která by se věnovala pouze tomuto útoku ve Finsbury Park, fotografie byla součástí fotogalerie, která shrnovala všechny útoky, které se v roce 2017 ve Velké Británii odehrály.

Graf 43 Způsob publikace fotografií ze druhého červnového útoku

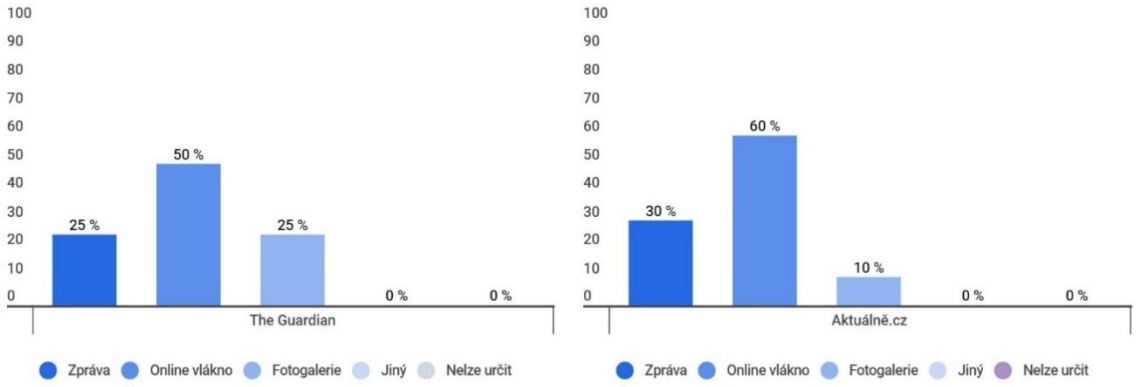

4.3.2 Obsahové proměnné

Z druhého červnového útoku publikovala obě média nejvíce fotografií, na nichž byly zachyceny policejní složky. U českého serveru (graf 44) navíc téměř nebyli vyobrazeni jiní aktéři než policisté a truchlící. Výjimkou je fotografie, na níž je zobrazen imám, který v minulosti v mešitě kázal a který byl později v USA odsouzen za terorismus. Článek pojednává o vývoji mešity ve Finsbury Park, jež prošla vývojem od radikálního, extremistického vedení k umírněnému imámovi (Novák 2017).

Na britském serveru (graf 45) byly také nejčastěji zobrazeny policejní složky, často také truchlící a politici. Poměrně vysoké procento má také sloupec „jiné“. Do této podkategorie byly zařazeny fotografie, které zobrazovaly například představitele muslimské komunity v Británii, jež však nelze zařadit do podkategorie „politici“ ani „oběti“ nebo „truchlící“.

Graf 44 *Aktuálně.cz* – zobrazení aktéři druhého červnového útoku

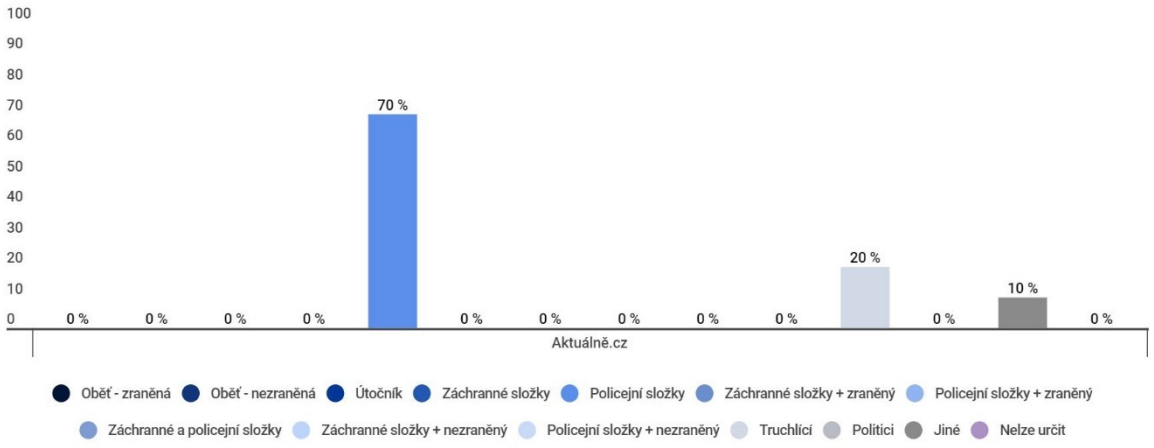

Graf 45 *The Guardian* – zobrazení aktéři druhého červnového útoku

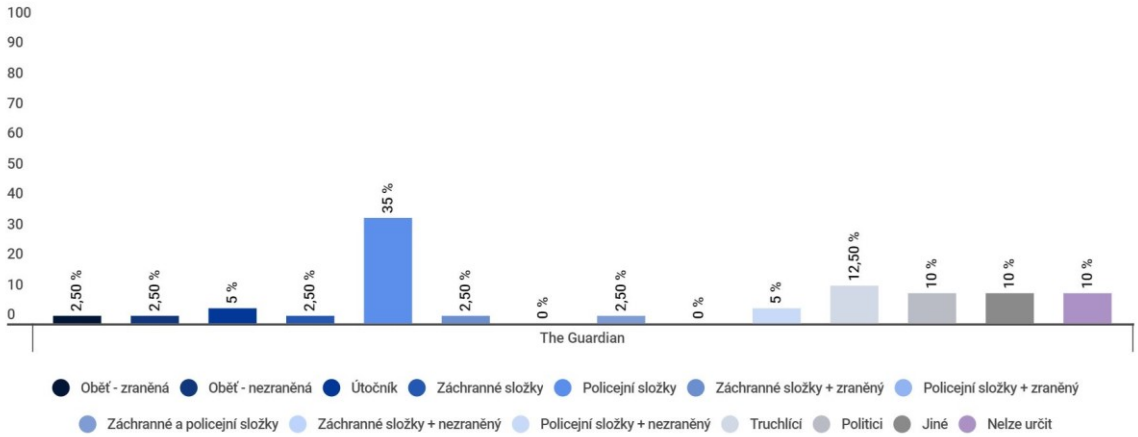

Obě média tentokrát nekladla velký důraz na publikování fotografií obětí, například *Aktuálně.cz* nezveřejnilo ani jednu, což může být zapříčiněno i tím, že jich v porovnání s předchozími útoky bylo méně. Jak již bylo zmíněno v podkapitole 4.1, první útok si vyžádal 5 mrtvých a 29 zraněných, druhý 8 mrtvých a 48 zraněných a třetí 1 mrtvého a 12 zraněných.

Graf 46 Zobrazená činnost na fotografiích ze druhého červnového útoku

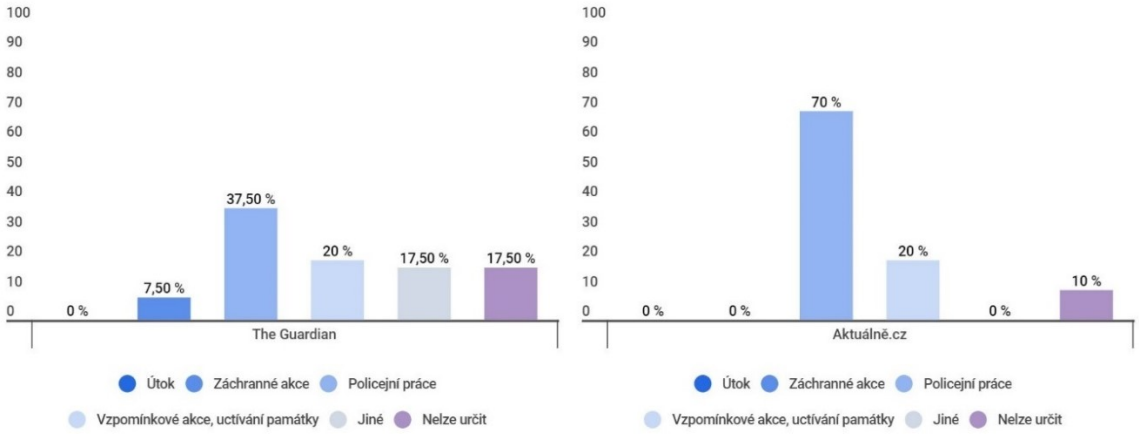

Výše zmíněným zjištěním odpovídají i výsledky v kategorii „zobrazená činnost“ (graf 46). U obou serverů dominovalo zobrazení policejní práce, přičemž výraznější rozdíl byl u *Aktuálně.cz*, kde takové fotografie odpovídaly 70 %. Přestože i u britského serveru byla nejčastěji zobrazena činnost policie, aktivita dalších aktérů měla také zastoupení. Stejně jako u předchozích útoků, ani v tomto případě žádný ze zkoumaných serverů nezveřejnil fotografie přímo z útoku.

Zobrazení obětí bylo v případě druhého červnového útoku minimální. *Aktuálně.cz* nepublikovalo žádnou fotografii, na níž by byla oběť, *The Guardian* ve vybraném vzorku pouze čtyři. Jedna z nich (z celku 20 %) zobrazovala zraněnou ženu, které šlo vidět do tváře, ale nebyla viditelně raněná a nekrvácela (podkategorie 1). Zbylé tři (75 %) byly zařazeny do podkategorie „jiné“, protože zobrazené oběti nebyly viditelně raněné, nešlo jim vidět do tváře, nebyly zkrvavené, takže takové fotografie nevykazovaly žádné znaky, které by odpovídaly rozdělení dle Schwalbe a Dougherty (2014). Poprvé v porovnání s ostatními zkoumanými útoky *The Guardian* nezveřejnil žádné fotografie obětí (mrtvých ani raněných) ze sociálních sítí.

Graf 47 Emoční náboj fotografií ze druhého červnového útoku

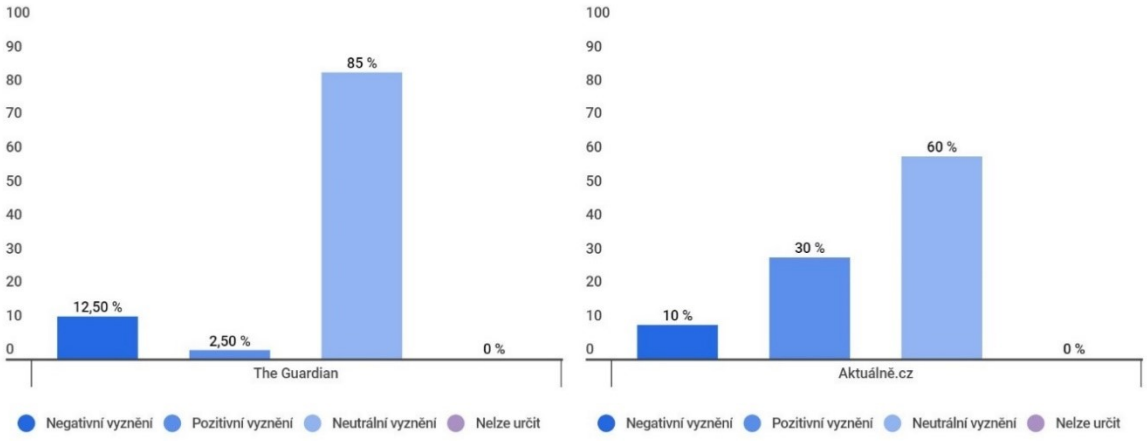

V kategorii „emoční náboj fotografie“ (graf 47) převažovaly na serveru *The Guardian* fotografie s neutrálním vyzněním, méně jich pak bylo s negativním a pozitivním emočním nábojem. V případě *Aktuálně.cz* také převažovaly především neutrální fotografie, vyšší podíl byl pak snímků s pozitivním vyzněním a nejméně s negativním. U obou serverů tak vzrostl podíl fotografií s neutrálním vyzněním v porovnání s předchozím útokem, což může být dáno tím, že obě média nejčastěji publikovala snímky, na nichž byly policejní složky hlídkující na místě činu.

Graf 48 Emoce aktérů na fotografiích ze druhého červnového útoku

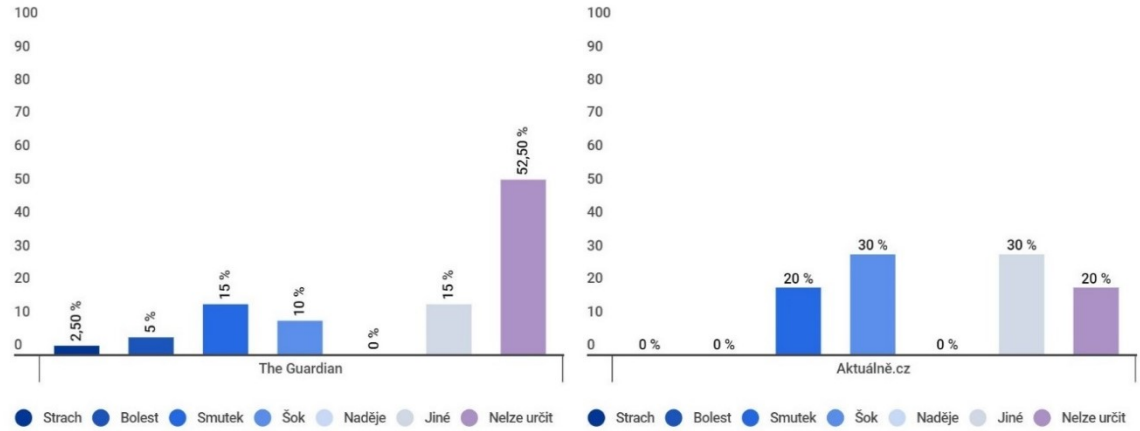

Co se týče emocí samotných aktérů (graf 48), stejně jako u předchozích dvou útoků i v tomto případě bylo, zejména u *The Guardian*, vysoké procento v podkategorii „nelze určit“. To bylo způsobeno například publikací fotografií, kde byl větší počet aktérů a jejich emoce nebyly jednotné nebo byly nečitelné, protože stáli například zády k objektivu. Stejná příčina jako u předchozích útoků byla i u přiřazení některých emocí do podkategorie

„jiné“. V tomto případě se nejčastěji objevovaly neutrální až lehce znuděné pohledy hlídkujících policistů nebo neutrální výrazy některých politiků. Naopak se zde v podkategorii „jiné“ neobjevily žádné radostné emoce například na fotografiích obětí ze sociálních sítí, jak tomu bylo u předchozích útoků. Co se týče konkrétních emocí zanesených v kódovací knize, tak nejčastější byl v případě *The Guardian* smutek, který následoval šok, nebyly zde však žádné projevy naděje, čímž se pokrytí tohoto útoku také liší v porovnání se dvěma předchozími. V případě serveru *Aktuálně.cz* byl nejčastější emocí na publikovaných fotografiích šok, který následoval smutek. Ostatní emoce zde nebyly zobrazeny.

Graf 49 Místo vzniku fotografií ze druhého červnového útoku

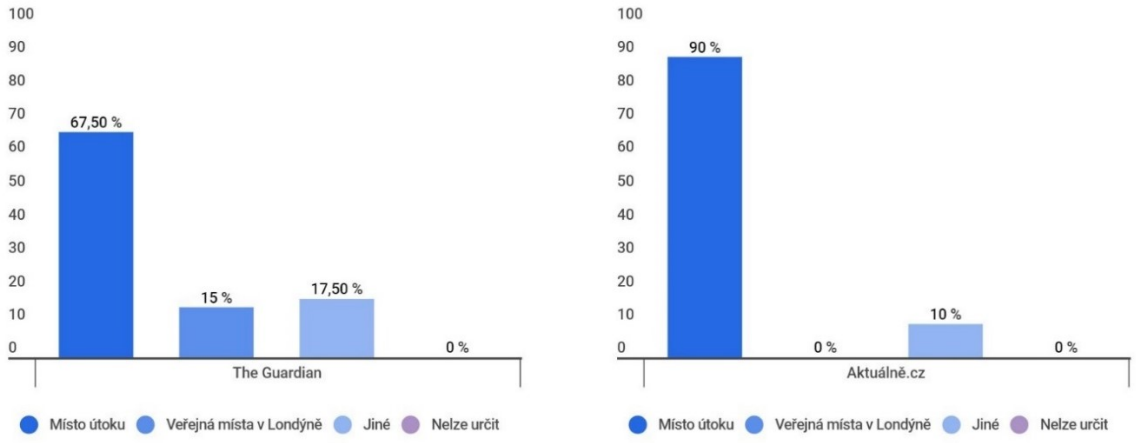

V předposlední zkoumané kategorii lze pozorovat určitý posun u britského serveru. U předchozích dvou útoků nebyly dominantní fotografie pouze z místa útoku, ale z celého Londýna, v tomto případě však snímky z místa útoku výrazně převyšují ostatní podkategorie. U *Aktuálně.cz* pak nelze pozorovat výrazný rozdíl, stejně jako u pokrytí předchozích útoků i u tohoto publikoval český server nejvíce fotografií z místa činu. Tentokrát jich bylo dokonce 90 %, z dalších veřejných míst v Londýně žádné fotografie nezveřejnil, zbylých 10 % připadlo na podkategorii „jiné“ (graf 49).

Co se týče poslední kategorie, která se zaměřuje na aktivitu a pasivitu na fotografiích, tak u obou médií převažovaly snímky s pasivní činností. U serveru *The Guardian* jich bylo 62,50 %, aktivních 37,50 %. Na českém serveru bylo zveřejněno 90 % fotografií, které zobrazovaly pasivní jednání, a pouze 10 % ukazovaly aktivní činnost

aktérů. Odpovídá to množství fotografií, na nichž byli hlídkující policisté kolem místa činu.

4.3.3 Shrnutí

Pokrytí druhého červnového útoku se výrazně odlišovalo od předchozích dvou, a to na obou serverech. Přestože i tentokrát na obou médiích převládaly fotografie zobrazující policejní složky a jejich činnost, ostatní aktéři byli zobrazeni minimálně, což je hlavní rozdíl oproti předchozím útokům. Výrazně méně bylo fotografií obětí nebo raněných, což může být důsledkem toho, že jich bylo méně (zemřel jeden člověk a bylo 12 zraněných). *Aktuálně.cz* dokonce nepublikovalo žádnou fotografii raněných, ale pouze policejní složky ve výrazné převaze nad truchlícími (druzí nejčastěji zobrazovaní aktéři). Až na jednu další výjimku (portrét bývalého extremistického imáma) *Aktuálně.cz* žádné jiné aktéry ve spojitosti s tímto útokem nezobrazilo. *The Guardian* publikoval také poměrně velký počet truchlících v porovnání s ostatními aktéry, víceméně však tento poměr odpovídal předchozím útokům. Poprvé britský server publikoval také fotografie duchovních představitelů nebo jiných zástupců muslimské komunity. Méně se pak soustředil na postavu útočníka.

Zobrazeným aktérům opět odpovídala i zobrazená činnost, na obou serverech dominovalo zachycení policejní práce, po ní pak pietní akce a jiné činnosti, například spojené s fotografiemi politiků či duchovních představitelů. Málo pak byla zachycena činnost záchranářů, v případě *Aktuálně.cz* nebyla přítomna vůbec. Stejně jako u předchozích útoků ani zde nebyl zobrazen přímý útok, ale pouze následné činnosti. Celkově však činnost aktérů na fotografiích z obou serverů odpovídala spíše pasivnímu jednání, což zapříčinil vysoký počet statických snímků, například hlídkujících policistů.

Rozdíl oproti předchozím útokům byl také znatelný u doby, po kterou média události sledovala. Nejvíce fotografií na obou serverech totiž bylo publikováno hned v den útoku. Ani jeden ze zkoumaných serverů příliš nesledoval událost v čase, protože ve dnech po útoku zveřejnily pouze malé množství příspěvků. U *Aktuálně.cz* navíc odpovídá denní doba, kdy byly fotografie pořízeny, bezprostřední době po útoku – převažovaly zde noční snímky. *The Guardian* publikoval více fotografií pořízených za denního světla, i tak šlo především o záznam dění v den útoku. Skutečnost, že ani jeden server se útoku nevěnoval

příliš kontinuálně, naznačuje i fakt, že nejvíce snímků bylo pořízeno na místě činu, zaměření se na dění v ostatních částech Londýna bylo minimální. Na toto zjištění lze navázat i závěry z kategorie, která se zaměřuje na způsob publikování fotografií. *Aktuálně.cz* tentokrát nepřipravilo samostatnou fotogalerii, nejvíce snímků zveřejnilo v online vláknu. Také *The Guardian* zveřejnil méně fotogalerií a více se zaměřoval na pokrytí událostí v online přenosu.

Odlišný byl také typ záběrů – oba servery publikovaly fotografie zachycující spíše polocelek a celek, méně zde bylo detailních fotografiích. Toto odpovídá i zjištěním v kategorii, která se zaměřuje na typ fotografií, ubylo totiž portrétů v porovnání s předchozími útoky. Převažující byla však opět zpravodajská fotografie.

Naopak stejné vzorce lze najít v práci se zdroji. *Aktuálně.cz* opět nejvíce využívalo služby zpravodajských agentur, v tomto případě pouze agentury Reuters, v menší míře se pak objevily příspěvky z Twitteru, jinou sociální síť české médium nevyužilo. *The Guardian* opět čerpal z většího množství zdrojů, i zde však najít drobný rozdíl oproti předchozím útokům. Tentokrát totiž nejvíce fotografií přebralo od fotobank, převážně od Getty Images, v menší míře od Shutterstocku. Méně fotografií tak pocházelo od zpravodajských agentur a ze sociálních sítí (nejvíce Twitter), u nichž lze úbytku přikládat především absenci portrétů obětí. Několik málo snímků pocházelo i od občanských svědků, procenta se při všech útocích pohybovala kolem podobné hodnoty, jejich počet byl však ve srovnání s ostatními zdroji minimální.

Také převládající úhel pohledu zůstal i v případě tohoto útoku stejný, nejčastěji byly publikovány fotografie zachycené napřímo. Ten má značit neutrální vztah zobrazovaných a příjemců, což potvrzují i zjištění ohledně emočního náboje fotografií, kde převažovalo neutrální vyznění. Poměrně výrazněji stouply jeho hodnoty u *The Guardian*.

4.4 Zářijový útok na stanici Parsons Green

Útok na stanici metra Parsons Green se odehrál 15. září 2017. Podomácku vyrobená bomba, však nebyla sestrojena příliš dobře a útok se nezdařil. Nikdo z cestujících tak nezemřel, ale 51 z nich bylo zraněno. Útočník byl později odsouzen za pokus o vraždu (BBC 2018). Přestože se jednalo o nezdařený útok, při němž nikdo nezemřel, publikovalo

v tomto případě *Aktuálně.cz* více fotografií než z předchozího útoku. *The Guardian* jich ze všech útoků zveřejnil nejméně.

4.4.1 Technické proměnné

V první kategorii (graf 50) převládalo na obou serverech celkové zobrazení, výrazněji však u *The Guardian*, což ukazuje snahu poskytnout vizuální informace v širším kontextu. Oba servery pak publikovaly podobná procenta fotografií zobrazující polocelek a detail, v případě *Aktuálně.cz* však byl větší poměr snímků, které zachycovaly velký detail. Šlo zejména o některé fotografie politiků nebo snímky výbušniny, která se ve vagonu nacházela.

Graf 50 Typ záběrů fotografií ze zářijového útoku

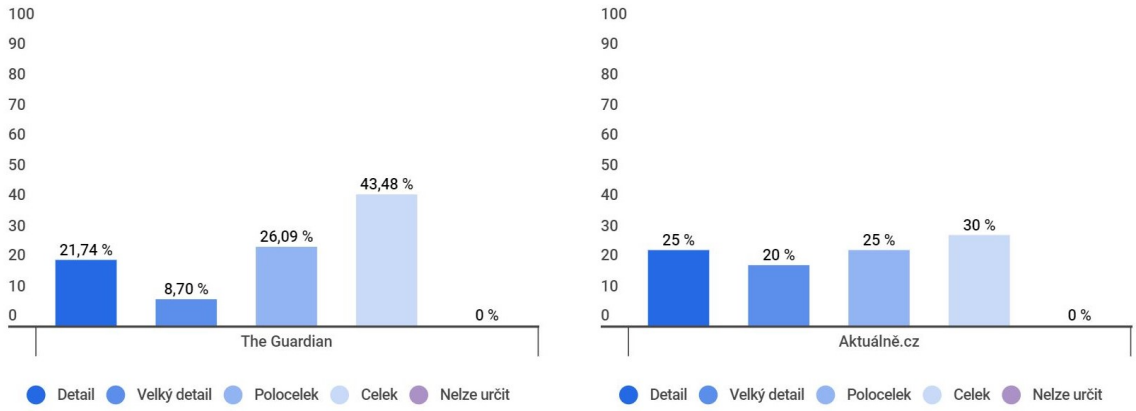

I v případě tohoto útoku byly nejčastěji publikované fotografie, které byly zachyceny přímo (graf 51). Navíc výsledky obou serverů v této kategorii jsou téměř totožné. Odpovídají tomu i procenta druhého nejčastějšího zobrazení, což bylo zachycení z nadhledu. Jednalo se zejména o již zmíněné fotografie výbušniny nebo některé zasažené cestující. Počet snímků vyfotografovaných z podhledu byl pak minimální.

Graf 51 Úhel pohledu na fotografiích ze zářijového útoku

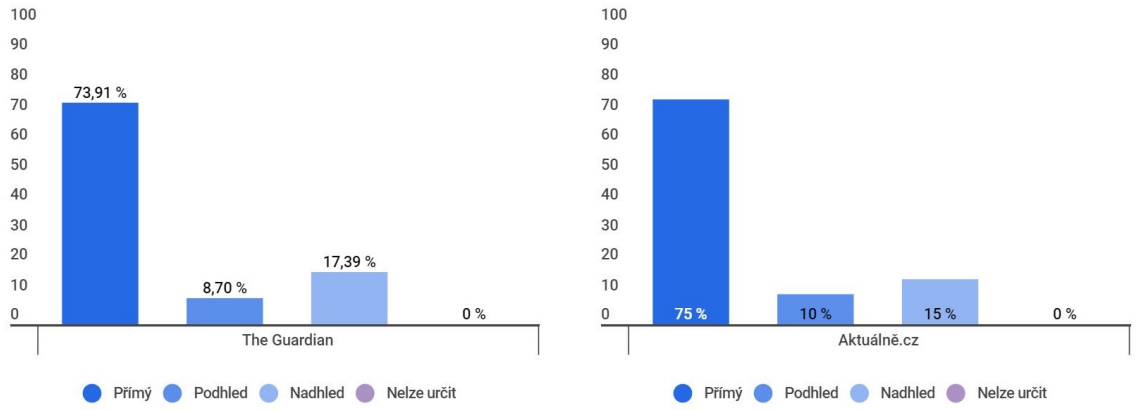

Denní doba pořízených fotografií odpovídá času, kdy se útok odehrál, tedy ranním hodinám, kdy lidé cestovali do práce. Jak ukazuje graf 52 nejvíce fotografií na obou serverech bylo totiž publikováno hned v den útoku. Počet nočních fotografií byl v případě *The Guardian* minimální, na českém serveru se neobjevila žádná taková fotografie. *Aktuálně.cz* však publikovalo několik snímků, u nichž nelze určit, jaká byla denní doba při jejich pořízení. Opět se jedná o portréty politiků. U britského serveru se žádné portréty politiků neobjevily, a nezveřejnil ani jiné snímky, u nichž by nešlo určit denní dobu.

Graf 52 Denní doba na fotografiích ze zářijového útoku

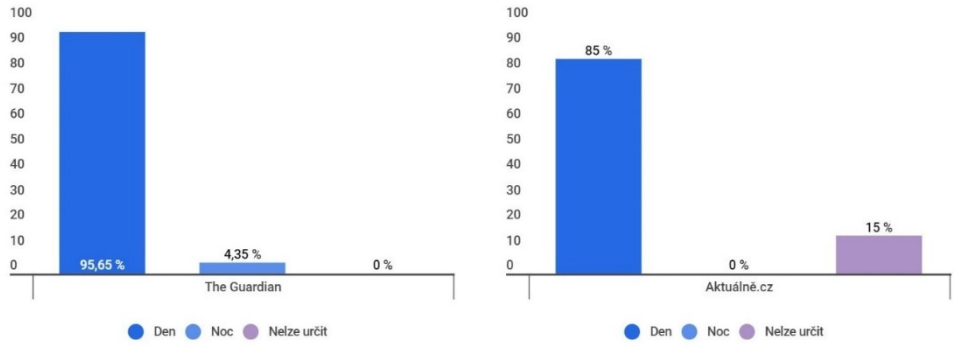

Jak již bylo zmíněno, pokrytí útoku bylo největší v den, kdy se odehrál (graf 53). V porovnání s předchozím útokem (druhým červnovým) však obě média zveřejňovala příspěvky i v průběhu následujících dní, časová řada byla tedy delší. V případě *Aktuálně.cz* šlo o jeden den pokrytí navíc, v případě *The Guardian* je však rozdíl výraznější, kromě pátého dne od útoku zveřejnil britský server minimálně jeden příspěvek každý den. Odpovídá to například postupnému rozkrývání informací o útočnících.

Graf 53 *The Guardian* – doba publikování fotografií ze zářijového útoku

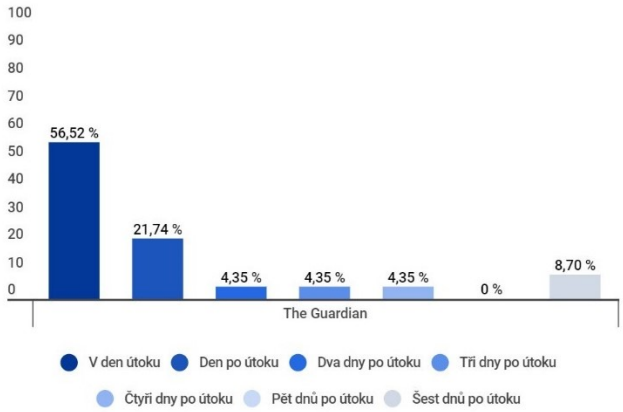

Graf 54 *Aktuálně.cz* – doba publikování fotografií ze zářijového útoku

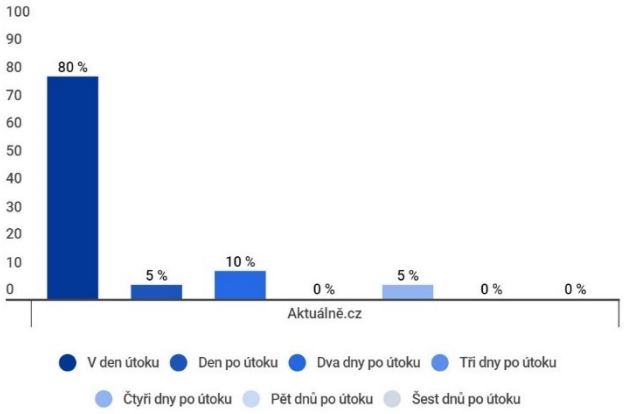

Co se týče zdrojů fotografií, z nichž oba servery čerpaly, odpovídají zjištění z tohoto útoku závěrům z těch předchozích. *Aktuálně.cz* opět nejvíce využívalo služeb zpravodajských agentur (90 %), z nichž se nejčastěji objevila agentura Reuters (88,89 %), méně pak ČTK (11,11 %). V menší míře český server přebíral příspěvky ze sociálních sítí (10 %), v tomto případě se také jednalo pouze o jednu sociální síť – Twitter. Žádné jiné zdroje fotografií se ve zkoumaném českém médiu neobjevily.

Graf 55 *The Guardian* – zdroje fotografií ze zářijového útoku

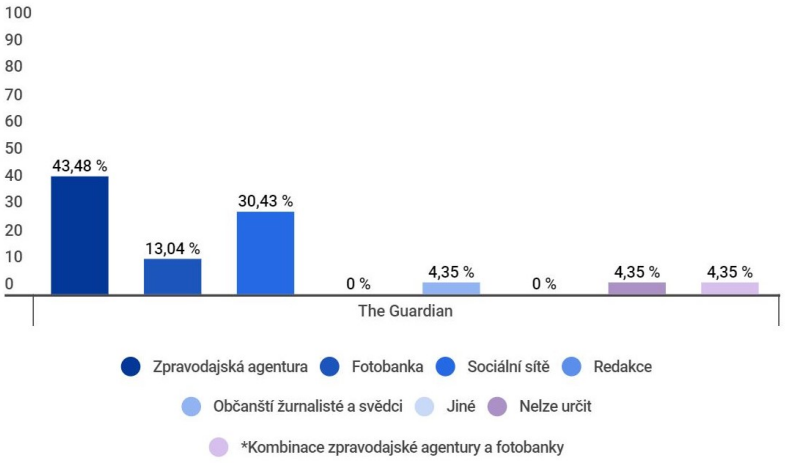

V případě *The Guardian* se opět potvrdilo, že využívá pestrou škálu zdrojů (graf 55). Britský server nejčastěji publikoval fotografie získané ze zpravodajských agentur (43,48 %), z nichž nejvíce využíval služeb agentury PA Media (45,45 %), po ní agentury Reuters (36,36 %), v menší míře pak publikoval fotografie z agentury AP a AFP (shodně 9,09 %), viz graf 56. Poměrně velké množství fotografií pak pocházelo ze sociálních sítí (30,43 %), nejvíce jich bylo i v tomto případě z Twitteru (85,71 %), méně pak z Facebooku (14,29 %), jiné sociální sítě *The Guardian* ani tentokrát nevyužil. Co se týče fotobank, využil britský server fotografie pouze z jedné, jíž byla fotobanka Getty Images. V minimální míře pak *The Guardian* publikoval snímky od občanských svědků, pouze 4,35 %, což odpovídalo jedné fotografii ve vybraném vzorku. U jedné z fotografií nebyl vůbec označen její zdroj. Fotografie od členů redakce nebo z jiných zdrojů se tentokrát ve vybraném vzorku neobjevily.

Graf 56 *The Guardian* – využití zpravodajských agentur v zářijovém útoku

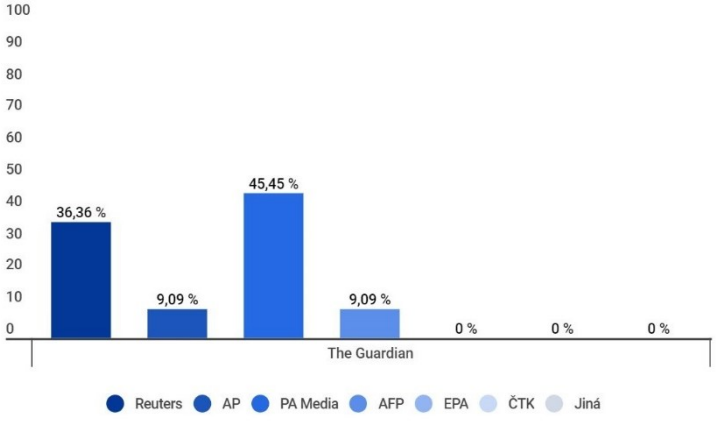

I v případě posledního sledovaného útoku servery nejčastěji zveřejňovaly zpravodajské fotografie (graf 57). *The Guardian* publikoval větší množství portrétů, tentokrát však mezi zobrazovanými aktéry nepřevládaly portréty politiků ani obětí, což lze přičítat tomu, že při útoku nikdo nezemřel. Ve vybraném vzorku pak bylo také po jedné ilustrační fotografii a po jedné koláži. Stejně tak *Aktuálně.cz* zveřejnilo větší množství portrétů, v tomto případě se však jednalo především o portréty politiků. Český server publikoval také jednu koláž.

Graf 57 Typ publikovaných fotografií ze zářijového útoku

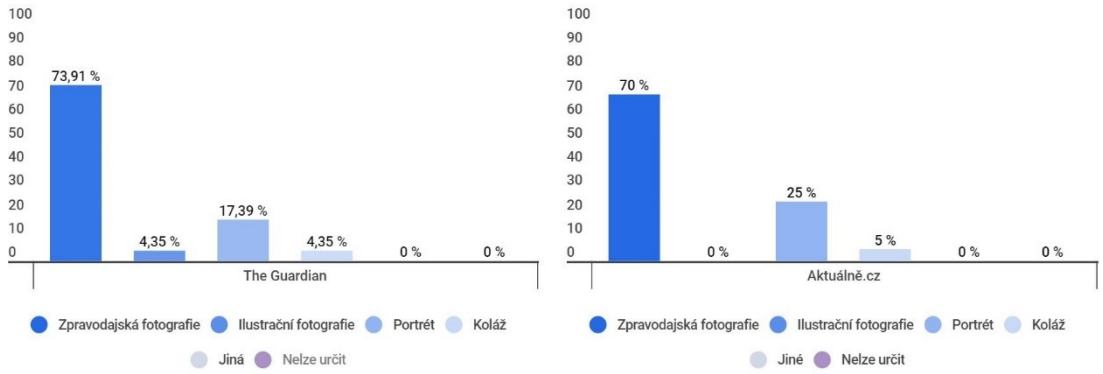

Co se týče způsobu, jakým oba servery fotografie zveřejnily, tak lze pozorovat některé odlišnosti (graf 58). *Aktuálně.cz* k této události založilo online vlákno, kde publikovalo nejvíce fotografií, menší množství pak přiložilo ke zprávám. Také *The Guardian* zveřejnil nejvíce snímků v online vláknu, poměrně velké množství pak publikoval spolu se zprávami. Fotogalerii však tentokrát ani jeden z nich nevytvořil, čímž se pokrytí tohoto útoku liší od tří předchozích, kdy k událostem byla vždy zveřejněna alespoň jedna fotogalerie.

Graf 58 Způsob publikace fotografií ze zářijového útoku

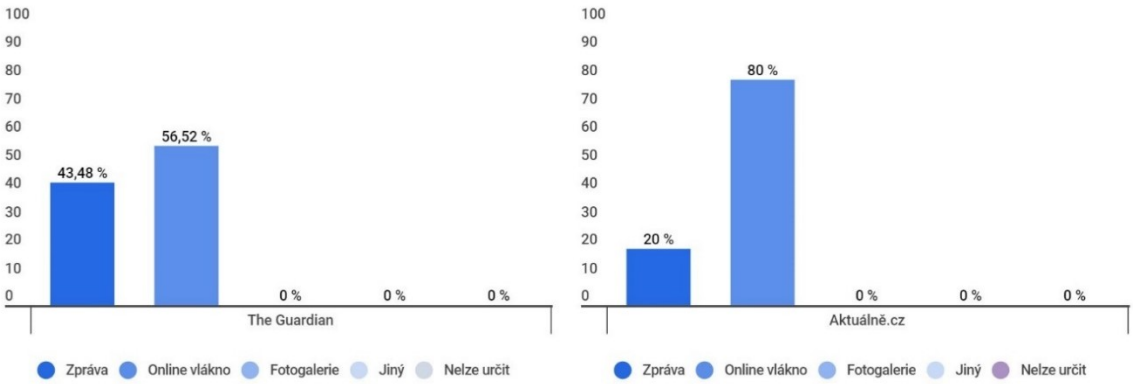

4.4.2 Obsahové proměnné

Stejně jako u předchozího útoku i v tomto případě převládalo zobrazení policejních složek. Na fotografiích publikovaných v britském médiu (graf 59) se ve vybraném vzorku objevily téměř v polovině případů. U *Aktuálně.cz* bylo procento jejich zobrazení menší, ale i zde policejní složky výrazně vyčnívaly nad ostatními aktéry (graf 60). České médium také často publikovalo fotografie s politiky, na stránkách *The Guardian* se však politici ve spojitosti se zářijovým útokem neobjevili vůbec, což je v porovnání s předchozími třemi útoky výrazná odlišnost. Místo toho má *The Guardian* vysoké procento v podkategorii „jiné“, v tomto případě se jednalo například o představitele církve nebo o Londýňany, kteří se nacházeli v blízkosti místa útoku. Stejně tomu bylo i u českého serveru, kdy fotografie v podkategorii „jiné“ zobrazovaly zejména kolemjdoucí. Méně pak oba servery publikovaly fotografie raněných, na stránkách obou médií se shodně objevila fotografie ženy s ovázanou hlavou, která však podle všeho nebyla vážně raněná. *Aktuálně.cz* v případě obou červnových útoků nezveřejnilo žádnou fotografii oběti, jde tak v porovnání s těmito útoky o značnou změnu, neopakuje se však případ z Westminsterského mostu. Co se týče útočníků, tak oba servery publikovaly fotografie alespoň některého ze zatčených a podezřelých z útoku, šlo zejména o snímky z jejich sociálních sítí. Portrét odsouzeného útočníka se však ve sledovaném období na stránkách médií neobjevil. Naopak ani jeden ze serverů nezobrazil fotografie truchlících či fotografie z pietních akcí, což je pravděpodobně zapříčiněno tím, že následkem tohoto útoku nikdo nezemřel. Do podkategorie „nelze určit“ pak spadaly fotografie výbušniny ve vagónu.

Graf 59 *The Guardian* – zobrazení aktéři zářijového útoku

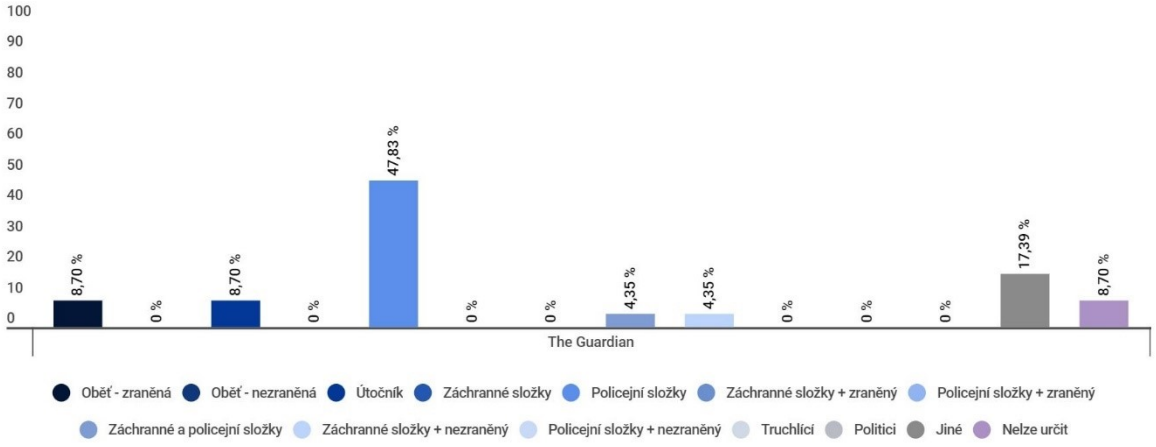

Graf 60 *Aktuálně.cz* – zobrazení aktéři zářijového útoku

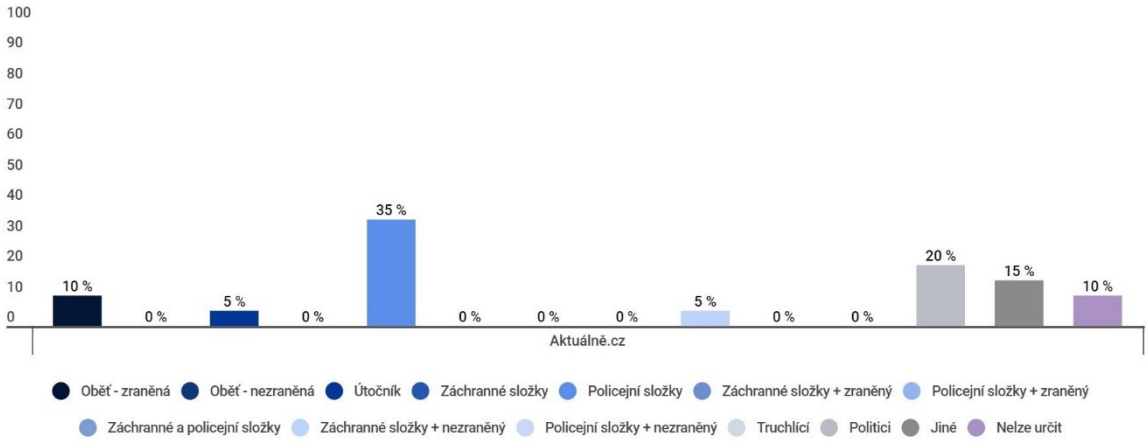

Výsledkům kategorie „zobrazení aktéři“ odpovídají i závěry z kategorie „zobrazená činnost“ (graf 61). V případě *The Guardian* byla nejčastěji ukázána práce policie, shodná procenta pak odpovídají práci záchranářů, podkategorii „jiné“ a „nelze určit“. Záchranné složky byly zachyceny ve spojitosti s raněnými nebo při vysvobozování cestujících z metra. Podkategorii „jiné“ odpovídají záběry kolemjdoucích Londýňanů nebo fotografie útočníků ze sociálních sítí. Do podkategorie „nelze určit“ byly zařazeny statické portréty některých protagonistů nebo již zmíněné fotografie výbušniny.

U *Aktuálně.cz* převažovaly snímky v podkategorii „jiné“, což v tomto případě odpovídalo vysokému počtu portrétů politiků nebo fotografiím kolemjdoucích v blízkosti místa útoku. Záchranné a policejní práce byly zobrazeny podobně, jako tomu bylo na serveru *The Guardian*.

Graf 61 Zobrazená činnost na fotografiích ze zářijového útoku

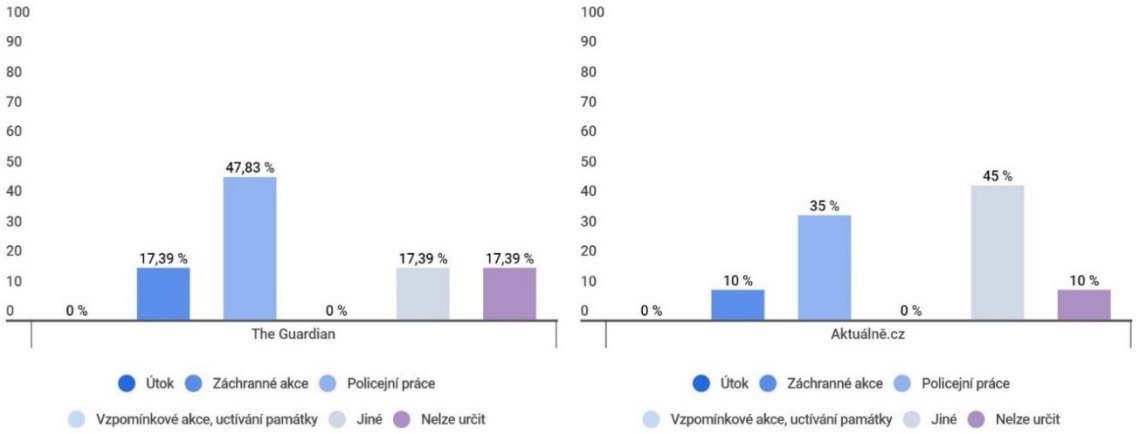

Jak již bylo zmíněno výše, při tomto útoku nikdo nezemřel, a také se na serverech neobjevily žádné explicitní fotografie raněných. Všechny fotografie raněných odpovídaly první podkategorii – „zranění bez krve, viditelná tvář“. Šlo zejména o již zmíněnou ženu s obvázanou hlavou nebo dvojici sedících dívek, z nichž jedna měla obvázanou nohu a obě měly vyděšené výrazy. Pro ilustraci byly fotografie zmíněné ženy přiloženy k této práci jako obrázek 4 (zdroj Reuters) a obrázek 5 (zdroj Getty Images), lze na nich demonstrovat odlišný přístup obou serverů k téměř totožné scéně. Jiné fotografie raněných se neobjevily, přestože zde byl druhý největší počet zraněných v porovnání s předchozími třemi útoku (pokud jsou sečteny ranění i zemřelí ze všech útoků, tak v případě prvního jich bylo 34, v případě druhého nejvíce – 56, v případě třetího 13 a v případě čtvrtého 51).

Obrázek 4 *Aktuálně.cz* – fotografie ženy s obvázanou hlavou

Obrázek 5 *The Guardian* – fotografie ženy s obvázanou hlavou

Graf 62 Emoční náboj fotografií ze zářijového útoku

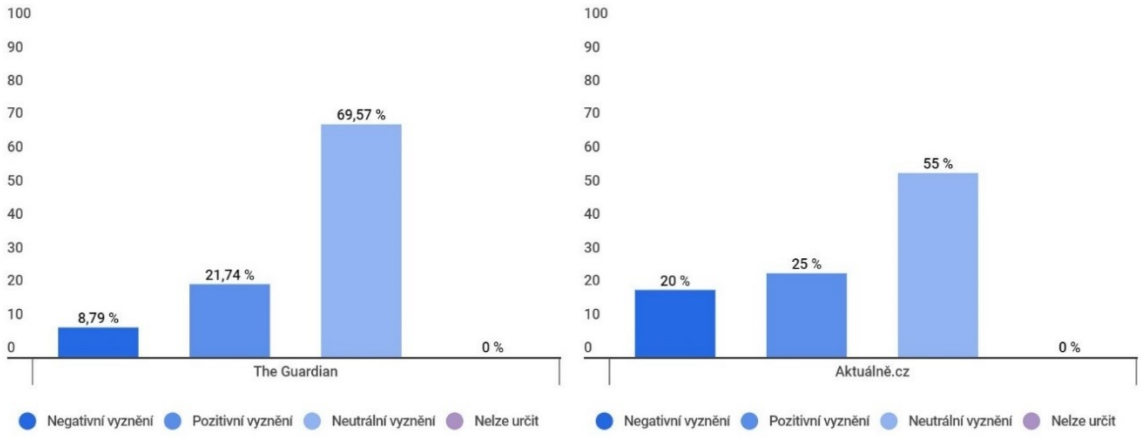

V další kategorii „emoční náboj fotografií“ (graf 62) převažovaly u britského i českého média fotografie s neutrálním vyzněním, výraznější rozdíl byl však v případě *The Guardian*, kde neutrální fotografie tvořily téměř 70 %. Druhou nejčastější podkategorií byly opět shodně fotografie s pozitivním vyzněním. Fotografií s negativním vyzněním se však objevilo více na *Aktuálně.cz*, v případě britského média šlo o malé množství takových snímků. V porovnání s přechozím útokem ve Finsbury Park zveřejnilo britské médium více pozitivně vyznívajících fotografií, ovšem při porovnání s prvními dvěma útoky je trend podobný jako u zářijového útoku, výjimkou tak bylo spíše pokrytí

třetího útoku ve Finsbury Park. V případě *Aktuálně.cz* odpovídají zjištění ze zářijového útoku závěrům z obou červnových útoků, rozdíl byl pouze u prvního útoku, kdy český server zveřejnil množství fotografií, kde bylo explicitní zobrazení raněných.

Graf 63 Emoce aktérů na fotografiích ze zářijového útoku

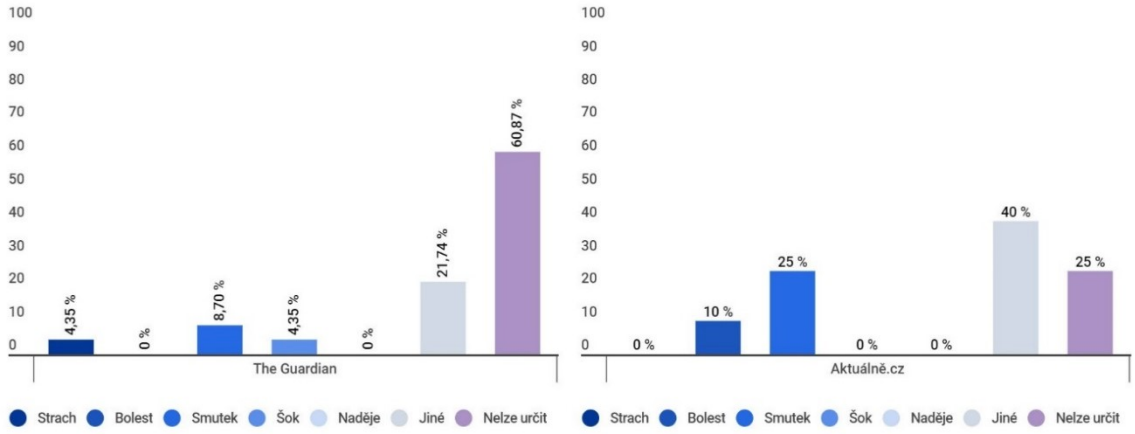

Co se týče emocí aktérů (graf 63), i v případě tohoto útoku je nešlo u množství fotografií určit, více takových bylo u *The Guardian*. Opět šlo zejména o fotografie, na nichž bylo velké množství lidí, jejichž výrazy nebyly čitelné, nebo na nichž byli aktéři otočení zády k objektivu nebo zobrazovaly různé objekty bez konkrétních aktérů. V případě podkategorie „jiné“ se nejčastěji objevovaly neutrální, lhostejné nebo radostné výrazy. Z konkrétních emocí stanovených v kódovací knize se na obou serverech nejčastěji objevoval smutek, v procentuálních poměru více na *Aktuálně.cz* než na *The Guardian*. V menší míře pak aktéři projevovaly bolest, strach a šok. U žádného z aktérů naopak nešla pozorovat naděje.

Graf 64 Místo vzniku fotografií ze zářijového útoku

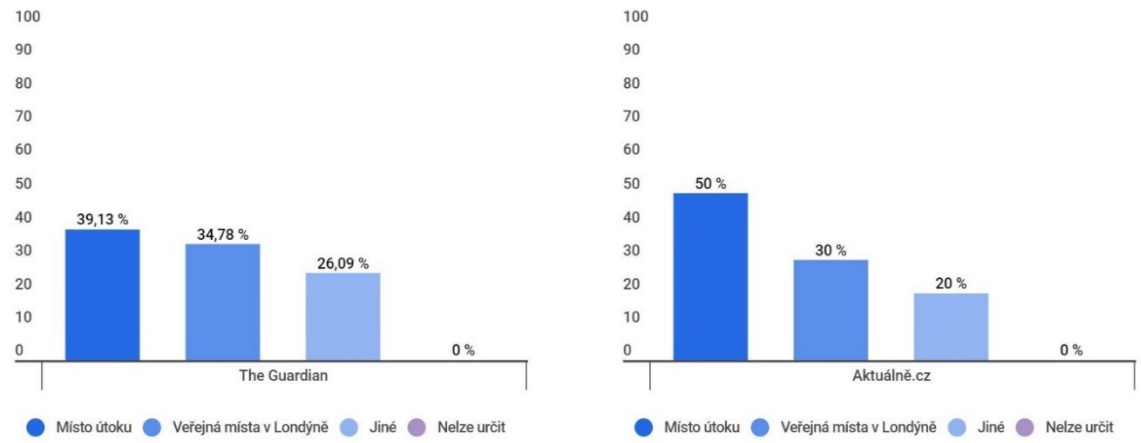

Nejčastější prostředí, ve kterém byly fotografie pořízeny, bylo místo útoku, což ukazují shodně závěry z obou serverů (graf 64). Poměrně vysoké zastoupení však měly fotografie i v ostatních zkoumaných podkategoriích. Na veřejných místech v Londýně byly v případě *Aktuálně.cz* nejvíce zobrazeny policejní složky, v případě *The Guardian* šlo o dokumentaci zadržení útočníků. Ostatní fotografie zařazené do podkategorie „jiné" zobrazovaly především portréty politiků, kteří se nacházeli na blíže nespecifikovaném místě, nebo například portréty útočníků, u nichž nešlo přesně určit místo pobytu.

Graf 65 Dění na fotografiích ze zářijového útoku

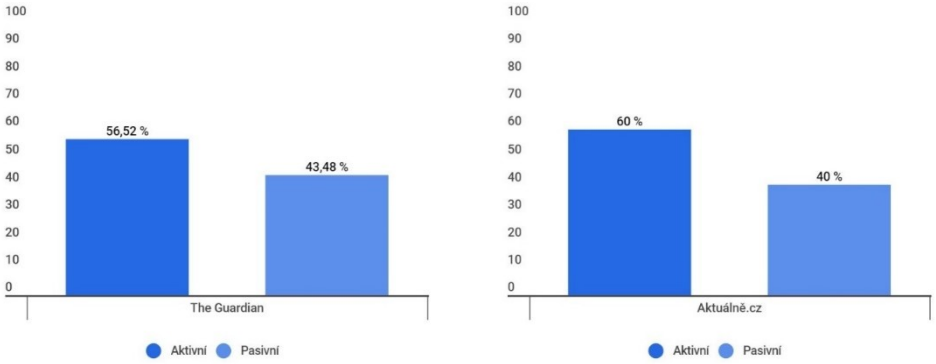

Poslední kategorie, která se věnuje aktivitě či pasivitě na snímcích, ukázala odlišné výsledky v porovnání s předchozími útoky (graf 65). U obou serverů totiž převažovaly fotografie zobrazující aktivní činnost, což se liší od závěrů z předchozích útoků zejména v případě *The Guardian*, u něhož předtím na fotografiích převažovalo pasivní dění. U serveru *Aktuálně.cz* naopak až na třetí útok vždy převažovalo zobrazení aktivního dění.

4.4.3 Shrnutí

V případě zářijového útoku se výsledky ve většině kategorií na obou serverech podobaly. U obsahových proměnných se ukázalo, že obě média nejvíce publikovala fotografie s policejními složkami, což potvrzuje, že policejní složky byly dominantními zobrazenými aktéry v případě všech útoků. Obě média také publikovala podobný poměr fotografií raněných, navíc obsahem se jednalo téměř o totožné snímky. *The Guardian* ani *Aktuálně.cz* tak nezveřejnily žádné explicitní fotografie raněných. Procentuální množství portrétů údajného útočníka, který byl v souvislosti s tímto útokem zadržen, bylo také na obou serverech podobné. Ve sledovaném období však nezveřejnily žádné fotografie později odsouzeného útočníka, strůjce bomby. Ve stejném poměru se u obou serverů objevily také

fotografie v podkategorii „jiné“, šlo zejména o kolemjdoucí či přihlížející Londýňany. *The Guardian* však tentokrát ve vybraném vzorku nepublikoval žádný snímek politického představitele, zatímco *Aktuálně.cz* jich zveřejnilo 20 % z celku. Ani jeden server nepublikoval žádné fotografie truchlících, což může být způsobeno tím, že na následky výbuchu nikdo nezemřel. Se zobrazenými aktéry se opět pojí i zobrazená činnost. U obou serverů dosahovalo zobrazení policejních prací vysokých hodnot, v případě *The Guardian* šlo o dominantní činnost, v případě *Aktuálně.cz* byla vyšší procenta u podkategorie „jiné“, jednalo se zejména o portréty politiků nebo činnost kolemjdoucích a přihlížejících.

Stejné hodnoty ukázaly i výsledky v kategorii „denní doba“ – oba servery publikovaly nejvíce fotografií pořízených za denního světla, minimum jich bylo v případě *The Guardian* vyfotografovaných v noci, na *Aktuálně.cz* se žádná noční fotografie neobjevila. Rozdíl lze ale pozorovat v případě pokrytí útoku v čase. *Aktuálně.cz* opět publikovalo nejvíce snímků hned ze dne útoku, v následujících dnech bylo pak pokrytí menší. *The Guardian* sice zveřejnil nejvíce fotografií také ze dne útoku, ale v následujících dnech informování o událostech pokračovalo poměrně kontinuálně.

I u tohoto útoku převažovalo neutrální vyznění fotografií, což ukazují jednak výsledky, které se týkají úhlu záběru, u nichž dominoval přímý pohled, tak závěry z kategorie „emoční náboj fotografie“. Na obou serverech navíc převažovala zpravodajská fotografie, u *Aktuálně.cz* lze pozorovat nárůst portrétů, zejména politiků, u *The Guardian* naopak došlo v počtu portrétů k mírnému poklesu oproti prvním dvěma útokům, zůstala zde víceméně stejná hodnota jako u třetího útoku. Co se týče typu záběrů fotografií, tak *The Guardian* kopíroval výsledky z předchozích útoků, protože i tentokrát převažovalo celkové zobrazení a podobný poměr polocelku a detailu. U *Aktuálně.cz* poprvé nebyla silně převažující pouze jedna podkategorie, i když mírně vyčnívalo celkové zobrazení.

Podobnosti na obou serverech se našly také v poslední kategorii, kdy se ukázalo, že obě média zveřejnila více fotografií zobrazujících aktivní činnost než pasivní jednání. V případě *The Guardian* tak poprvé převažovala aktivita nad pasivitou.

Oba servery také shodně publikovaly nejvíce fotografií v online vláknu, navíc ani jeden z nich nepřipravil žádnou fotogalerii z útoku. *The Guardian* ovšem zveřejnil více zpráv doplněných o fotografie. Podobný byl také poměr mezi lokací, kde byly snímky pořízeny, shodně nejvíce jich oba servery publikovaly z místa útoku, dále pak z různých

veřejných míst v Londýně a nejméně jich bylo v podkategorii „jiné“. Rozdíly mezi jednotlivými podkategoriemi jsou však méně patrné u serveru *The Guardina*.

Odlišnosti lze opět hledat v případě využívání zdrojů. *Aktuálně.cz* nejvíce čerpalo ze zpravodajských agentur, zejména z Reuters, méně pak z ČTK, několik málo fotografií převzalo také ze sociálních sítí. *The Guardian* stejně jako u předchozích útoků využíval variabilní zdroje, tentokrát však nejvíce služby zpravodajských agentur, množství snímků pak pocházelo také ze sociálních sítí, u nichž převažoval opět Twitter. Naopak méně v případě tohoto útoku využilo britské médium fotografie z fotobank, tentokrát pouze z jedné, a tou byla Getty Images.

Závěr

Z výsledků analýzy lze pozorovat, že mediální obraz sledovaných čtyř teroristických útoků, které se odehrály v Londýně v roce 2017, se na zkoumaných serverech odlišoval, ale v některých bodech i podobal. U obou médií například převažovaly fotografie s neutrální vyzněním, a to v případě všech útoků. *The Guardian* i *Aktuálně.cz* také shodně nejčastěji publikovaly zpravodajské fotografie, portrétů, ilustračních fotografií a koláží bylo na serverech zveřejněno méně. Za důležité také pokládám zjištění, že nejčastěji obě média zobrazovala policejní složky a jejich činnost, což bylo společné pro všechny zkoumané útoky. Výrazně méně pak publikovaly fotografie obětí, jak raněných, tak jejich portréty ze sociálních sítí. Navíc počet fotografií útočníků zpravidla nepřesahoval počet fotografií obětí a ani jedno ze sledovaných médií nepublikovalo snímky bezprostředně z útoku. Větší důraz byl tak kladen spíše na zemřelé a raněné než na útočníky a útok, který by mohl zobrazovat příliš explicitní scény.

Společné závěry technických proměnných také ukazují, že obě média využívala minimálně materiál od občanských svědků, respektive *Aktuálně.cz* nevyužilo žádný takový materiál a *The Guardian* zveřejnil pouze malý počet fotografií z vlastní platformy občanské žurnalistiky GuardianWitness (kterou v září 2018 navíc pro malý zájem zrušil) nebo od jiných občanských svědků. Více oba servery čerpaly přímo ze sociálních sítí, kterým v případě všech útoků dominoval Twitter. Co se však týče obecně práce se zdroji, tak se u obou médií výrazně lišila. České médium v případě všech útoků využívalo nejvíce služeb zpravodajské agentury Reuters, minimálně pak ČTK, přestože se jedná o českou zpravodajskou agenturu. Fotografie ze zpravodajských agentur pak *Aktuálně.cz* obohatilo několika málo snímky ze sociálních sítí, jiné zdroje téměř nevyužívalo. Naopak britské médium u každého útoku dbalo na variabilitu zdrojů. Pestrý byl počet zpravodajských agentur i fotobank, ze kterých pravidelně čerpalo. *The Guardian* se navíc snažil využívat některé netypické zdroje fotografií, například snímky obrazovky televizního vysílání nebo školní fotografie útočníka z webových stránek dané školy. Práce se zdroji, kterou šlo pozorovat, přitom nemusí být specifická jenom v případě zde sledovaných útoků, ale může jít o pravidelné redakční postupy daných médií, což by však musela potvrdit případná analýza.

Odlišnosti mezi českým a britským médiem lze pozorovat i v případě míry pokrytí v čase. *The Guardian* většinu útoků sledoval průběžně, zatímco *Aktuálně.cz* se nejčastěji zaměřovalo pouze na den útoku, popřípadě na den následující, potom bylo pokrytí již minimální. Toto zjištění může také odpovídat redakčním zvyklostem, důležitosti, jakou daným událostem média přikládají, nebo i proximitě (kulturní i geografické). Na jednu stranu je proto logické, že se *The Guardian* zkoumaným útokům věnoval déle než české médium. *The Guardian* také zveřejňoval více fotografií z různých pietních akcí, což lze také přikládat faktu, že pro britské médium šlo o domácí události. I zde by však bylo potřeba empiricky ověřit, zda *Aktuálně.cz* obecně málo zveřejňuje fotografie truchlících, když referuje o zahraničním teroristickém, nebo zda šlo o výjimku.

Rozdíly v přístupu obou médií však šlo sledovat i při porovnávání jednotlivých útoků. Na některé odlišnosti mohla mít vliv určitá specifika každého z útoků, například počet obětí a raněných, na jehož základě se mohla lišit míra pokrytí a důležitost, kterou média útoku přikládala. Specifická pro každý útok byla také denní doba, kdy se odehrál, nebo i časové rozmezí mezi jednotlivými útoky. Vliv na referování o útocích mohla mít také postava útočníka a také to, zda jej policejní složky zatkly nebo na místě útoku zastřelily. Každý ze sledovaných útoků se tedy, i vlivem zmíněných specifik, něčím lišil.

První z nich, březnový útok ve Westminsteru, byl od roku 2005 ve Velké Británii první, který si vyžádal větší počet obětí a raněných. Obě média proto publikovala poměrně velké množství fotografií (v porovnání s dalšími sledovanými útoky druhý největší počet). V případě *Aktuálně.cz* bylo pokrytí tohoto útoku specifické i v tom, že procesem gatekeepingu prošlo velké množství explicitních fotografií raněných, které navíc nebyly označeny varováním o explicitním obsahu. Většina jich pocházela od agentury Reuters, k ní však měl přístup i *The Guardian*, ale podobné fotografie nepublikoval. Toto může značit větší připravenost britského média na etické nástrahy při referování o teroristických útocích. Že se *Aktuálně.cz* u tohoto útoku „opozdilo“, naznačuje i zjištění, že nejvíce fotografií publikovalo až den po útoku, obsahem však zobrazovaly bezprostřední dění po něm.

Druhý z útoků, který se odehrál v červnu na mostě London Bridge a ve čtvrti Borough Market, si zase vyžádal nejvíce obětí. Pravděpodobně to mělo vliv i na míru pokrytí, protože obě média publikovala největší množství fotografií v porovnání

s ostatními zkoumanými útoky. U *The Guardian* navíc tento počet výrazně převyšoval nad ostatními. Velký důraz přitom obě média kladla na příběhy obětí, často totiž zveřejňovala jejich portréty ze sociálních sítí. *The Guardian* také publikoval poměrně dost snímků z různých pietních akcí a přinášel příběhy lokální hrdinů, tedy lidí, kteří měli výrazný podíl na záchraně raněných. *Aktuálně.cz* zase v kontrastu s předchozím útokem nezveřejnilo žádné explicitní fotografie raněných. V tomto bodě je tak na místě vyvrátit část hypotézy, která předpokládala, že fotografie ze všech útoků budou na českém serveru explicitnější než na britském médiu.

Třetí útok, který se odehrál krátce po druhém, byl namířen proti britské muslimské komunitě. Na jednu stranu si vyžádal méně obětí a raněných, na druhou stranu šlo o úplně odlišnou motivaci útočníka. Oba servery však tomuto útoku přikládaly spíše menší důležitost než dalším zkoumaným, například *The Guardian* se těmto událostem nevěnoval v časovém rozmezí tak kontinuálně. V případě *Aktuálně.cz* šlo sledovat podobné vzorce v míře pokrytí v časovém horizontu, ale publikovalo výrazně méně fotografií v porovnání s ostatními útoky a také nepřipravilo samostatnou fotogalerii jako tomu bylo v jiných případech.

Čtvrtý útok, který se odehrál v září, byl také v některých bodech odlišný od těch předcházejících. Zaprvé se jednalo o útok v hromadné dopravě, konkrétně v metru, kde se útočník snažil odpálit podomácku vyrobenou výbušninu. Všechny ostatní sledované útoky se odehrály na otevřených místech a útočníci jako zbraň využili dodávky. Zadruhé se zářijový útok nezdařil, protože bomba úplně nevybuchla, nikdo z cestujících tak nezemřel, několik z nich však bylo raněných. I přes absenci obětí se však oba servery pokrývání útoku věnovaly výrazně déle než útoku předcházejícímu.

Na základě uvedených skutečností nelze hypotézu zmíněnou v úvodu potvrdit. Přestože se pokrytí útoku ze strany českého média v některých bodech lišilo, zejména v otázce práce se zdroji, nelze říct, že by se výrazně odlišovalo od britského pokrytí ve všech zkoumaných proměnných. Za významnou podobnost v tomto případě pokládám zejména závěry z obsahových proměnných, kdy oba servery nejčastěji zobrazovaly policejní složky a jejich práci. Také bod hypotézy, který hovoří o explicitnosti fotografií na českém serveru, nelze potvrdit, protože explicitní fotografie *Aktuálně.cz* publikovalo ve velké míře pouze u prvního útoku, pak se zobrazování raněných víceméně vyvarovalo.

Práce tak ukázala hlavní rozdíly a podobnosti v mediálním pokrytí všech čtyř útoků u českého a britského média. V této oblasti je však stále potenciál i pro další výzkum, zajímavé by mohlo být srovnání pokrytí těchto útoků pouze v britských médiích, například rozdílů v pokrytí na titulních stranách bulvárních a seriózních deníků. Také analýza pouze českých online médií by mohla přinést další významné výsledky, které by umožnily zjistit, jaké bylo celkové pokrytí útoků v Londýně v českém prostředí. Navázat na tuto práci by se dalo také analýzou fotografií z jiných teroristických útoků ve stejných médiích, což by mohlo přinést komplexnější výsledky v otázce rutinních redakčních postupů v případě *Aktuálně.cz* i *The Guardian*.

Summary

The thesis showed that the coverage of four terrorist attacks which happened in London in 2017 discovered some differences but also similarities between the followed media. As for the similarities both media published prevailing number of neutral news photographs. The second similarity which I consider as a significant finding was the dominant display of police officers and of their activities which were connected with the attacks. Thus, there was a smaller number of photographs of the victims (both wounded and not wounded), attackers and other actors. It is important to add that the amount of photograph of the attackers did not usually exceed the portrayal of the victims. Moreover, the attack itself was not portrayed at all in either the British news portal, neither the Czech one. There was also a great deal of emphasis, particularly on *The Guardian*, on showing the mourning of the British society and vigil gatherings. On the other hand, *Aktuálně.cz* showed less interest in publishing the photographs of the mourning which could be caused by the fact that it the events were part of the foreign issues.

As for the technical variables, the most significant finding was connected with the use the photographs' sources. *The Guardian* obtained the visual material from the great variety of sources. The British medium published content from the news agencies, photo libraries, social media and from other specific sources, e.g. the screenshots of video. On the other hand, the Czech news portal used mainly photographs from the news agencies and in lesser amount from the social media. In case of social media Twitter was the dominant source for both online media, they also used a few pictures from Facebook but other social media content remained unused. Further findings also showed that the use of citizen journalism content submitted directly to journalists or into specialized digital platform was only in small numbers.

Other significant differences could be seen in the time period during which were both media publishing content. *The Guardian* placed greater emphasis on following the events for a longer period, meaning the overall coverage was more complex. Whereas *Aktuálně.cz* usually published the content only the first few days after the attack, and the amount of photographs was usually declining over the time.

However, it is important to note that the different approach of the examined media could be also influenced by the specific nature of each attack. In this case, the number of casualties and wounded had significant influence on the level of coverage and on the importance that the media attributed to the attack. Furthermore, the timing of the attacks had, or even the time interval between single attacks could be viewed as a specific influential circumstance. Reporting could also be shaped in different directions depending on the attacker, the way the attack was carried out and the motivation behind their action.

Použitá literatura

Knihy

ALLAN, Stuart, 2010. *News Culture*. 3rd ed. Maidenhead: McGraw-Hill Education. ISBN 978-0-33-523565-0.

ALLAN, Stuart, 2013. *Citizen witnessing: revisioning journalism in times of crisis.* Cambridge: Polity Press. ISBN 978-0-7456-5195-8.

BRUNS, Axel, 2018. *Gatewatching and news curation: journalism, social media and the public sphere*. New York: Peter Lang Publishing. ISBN 978-1-4331-3321-3.

BRZYBOHATÝ, Marian, 1999. *Terorismus I.* Praha: Police history. ISBN 80-902670-1-7.

MORAVEC, Václav, 2020. *Proměny novinářské etiky*. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-3111-2.

NACOS, Brigitte, 2016. *Mass-mediated terrorism: the central role of the media in terrorism and counterterrorism*. 3rd ed. Lanham: Rowman & Littlefield. ISBN 978-1-4422-4761-1.

RAPOPORT, David C., 2004. The four waves of modern terrorism. In: CRONIN, Audrey Kurth a LUDES, James M., eds. *Attacking Terrorism: Elements of a Grand Strategy.* Washington, D.C.: Georgetown University Press, s. 46–73. ISBN 0-87840-347-7.

ROSE, Gillian, 2002. *Visual Methodologies: An Introduction to the Interpretation of Visual Materials*. London: SAGE Publications. ISBN 0 7619 6664 1.

SHOEMAKER, Pamela J. a VOS, Tim P., 2009. *Gatekeeping theory*. London: Routledge. ISBN 978-0-415-98139-2.

THORSON, Kjerstin a WELLS, Chris, 2015. How Gatekeeping Still Matters: Understanding Media Effects in an Era of Curated Flows. In: VOS, Tim P. a HEINDERYCKX, François, eds. *Gatekeeping in transition*. New York: Routledge, 25-44. ISBN 978-0-415-73161-4.

TRAMPOTA, Tomáš a VOJTĚCHOVSKÁ, Martina, 2010. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-683-4.

VOS, Tim P., 2015. Revisiting Gatekeeping Theory During a Time of Transition. In: VOS, Tim P. a HEINDERYCKX, François, eds. *Gatekeeping in transition*. New York: Routledge, 3-24. ISBN 978-0-415-73161-4.

Odborné články

BLACK, Jack, 2019. The subjective and objective violence of terrorism: analysing "British values" in newspaper coverage of the 2017 London Bridge attack. *Critical Studies on Terrorism* [online]. **12**(2), 228-249 [cit. 22. 10. 2020]. ISSN 1753-9161. DOI 10.1080/17539153.2018.1498191.

BLACKBOURN, Jassie, 2011. The evolving definition of terrorism in UK law. *Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression* [online]. **3**(2), 131-149 [cit. 22. 10. 2020]. ISSN 1943-4480. DOI 10.1080/19434472.2010.512149.

BRO, Peter a WALLBERG, Filip, 2014. Digital Gatekeeping: News media versus social media. *Digitial Journalism* [online]. **2**(3), 446-454 [cit. 25. 11. 2020]. ISSN 2167-082X. DOI 10.1080/21670811.2014.895507.

CAPLE, Helen, 2014. Anyone Can Take a Photo, But: Is there space for the professional photographer in the twenty-first century newsroom? *Digital Journalism* [online]. **2**(3), 355-365 [cit. 8. 11. 2020]. ISSN 2167-082X. DOI 10.1080/21670811.2014.882074.

JABADO, May a MELKI, Jad, 2016. Mediated Public Diplomacy of the Islamic State in Iraq and Syria: The Synergistic Use of Terrorism, Social Media and Branding. *Media and Communication* [online]. **4**(2), 92-103 [cit. 22. 10. 2020]. ISSN 2183-2439. DOI 10.17645/mac.v4i2.432.

KONOW-LUND, Maria a OLSSON, Eva-Karin, 2017. Social Media's Challenge to Journalistic Norms and Values during a Terror Attack. *Digital Journalism* [online]. **5**(9), 1192-1204 [cit. 25. 11. 2020]. DOI 10.1080/21670811.2016.1243990.

LEWIN, Kurt, 1947. Frontiers in Group Dynamics: Concept, Method and Reality in Social Science; Social Equilibria and Social Change. *Human Relations* [online]. **1**(1), 5-41 [cit. 20. 12. 2020]. DOI 10.1177/001872674700100103.

SCHWALBE, Carol B. a DOUGHERTY, Shannon M., 2015. Visual coverage of the 2006 Lebanon War: Framing conflict in three US news magazines. *Media, War & Conflict* [online]. **8**(1), 141-162 [cit. 4. 11. 2019]. ISSN 1750-6360. DOI 10.1177/1750635215571204.

SINGER, Jane B., 2014. User-generated visibility: Secondary gatekeeping in a shared media space. *New Media & Society* [online]. **16**(1), 55-73 [cit. 1. 12. 2020]. ISSN 1461-7315. DOI 10.1177/1461444813477833.

VIERA, John David, 1988. Terrorism at the BBC: The IRA on British television. *Journal of Film and Video* [online]. **40**(4), 28-36 [cit. 22. 10. 2020]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/20687837.

Dokumenty, publikace

BECKETT, Charlie, 2016. *Fanning the Flames: Reporting Terror in a Networked World* [online]. Columbia Journalism School a Tow Center for Digital Journalism [cit. 9. 11. 2020]. Dostupné z: https://www.cjr.org/tow_center_reports/coverage_terrorism_social_media.php.

EUROPOL, 2018. *TESAT: European Union Terrorism Situation Trend Report 2018* [online]. Hague [cit. 20. 10. 2020]. ISBN 978-92-95200-91-3. DOI 10.2813/00041.

HILL, Max, 2018. *The Terrorism Acts in 2017* [online]. UK [cit. 22. 10. 2020]. ISBN 978-1-5286-0811-4. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/publications.

MARTHOZ, Jean-Paul, 2017. *Terrorism and the Media: A Handbook for Journalists* [online]. Paris: United Nations [cit. 20. 10. 2020]. ISBN 978-92-3-100199-4. Dostupné z: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247074.

MELKI, Jad a EL-MASRI, Azza, 2016. The Paris Attacks: Terror and Recruitment. In: *Countering Daesh Propaganda: Action-Oriented Research for Practical Policy Outcomes* [online]. Atlanta: The Carter Center, 28-33 [cit. 2. 11. 2020]. Dostupné z: https://www.cartercenter.org/resources/pdfs/peace/conflict_resolution/countering-isis/counteringdaeshpropaganda-feb2016.pdf.

Zákony a rezoluce

Rámcové rozhodnutí 2002/475/SVV, o boji proti terorismu. In: *Úřední věstník Evropských společenství* [online]. 22. 6. [cit. 3. 1. 2021]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002F0475&from=CS.

Rámcové rozhodnutí 2008/919/SVV. In: *Úřední věstník Evropské unie* [online]. 9. 12. [cit. 3. 1. 2021]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008F0919&from=EN.

Rezoluce S/RES/2370 (2017). In: *Rada bezpečnosti OSN* [online]. 2. 8. [cit. 3. 1. 2021]. Dostupné z: http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2370.pdf.

Rezoluce S/RES/2462 (2019). In: *Rada bezpečnosti OSN* [online]. 28. 3. [cit. 3. 1. 2021]. Dostupné z: https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2462.pdf.

Rezoluce S/RES/2482 (2019). In: *Rada bezpečnosti OSN* [online]. 19. 7. [cit. 3. 1. 2021]. Dostupné z: https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_RES_2482(2019)_E.pdf.

Zákon o prevenci terorismu c. 56, 1974. In: *Legislation.gov.uk* [online]. 29. 11. [cit. 29. 11. 2020]. Dostupné z: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1974/56/enacted.

Zákon o terorismu c. 11, 2000. In: *Legislation.gov.uk* [online]. 20. 7. [cit. 29. 11. 2020]. Dostupné z: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/11/introduction/enacted.

Internetové zdroje

AFP, 2016. Getty Images and AFP renew leading content partnership. In: *AFP* [online]. 25. 1. [cit. 21. 12. 2020]. Dostupné z: https://www.afp.com/en/agency/press-releases-newsletter/getty-images-and-afp-renew-leading-content-partnership.

Aktuálně.cz, 2014. Etický kodex Aktuálně.cz. In: *Aktuálně.cz*. [online]. 6. 1. [cit. 7. 12. 2020]. Dostupné z: https://www.aktualne.cz/eticky-kodex/.

AMBROŽ, Jan, 2005. Aktuálně.cz a Lidovky.cz: nové online zprávy spuštěny! In: *Lupa.cz* [online]. 1. 11. [cit. 6. 12. 2020]. Dostupné z: https://www.lupa.cz/clanky/aktualne-cz-a-lidovky-cz-nove-online-zpravy-spusteny/?fbclid=IwAR1vTXuNAGehyiHiY8VcvjfFA8eWZylCtsXKd4BzpbKZjGenTYpW9QI_RCk.

BANNOCK, Caroline, OBORDO, Rachel, HOLMES, Matthew, STEVENS, Tom a Guardian readers, 2018. GuardianWitness is closing – but you can still contribute your stories. In: *The Guardian* [online]. 21. 4. [cit. 15. 11. 2020]. Dostupné z: https://www.theguardian.com/help/insideguardian/2018/aug/21/guardianwitness-is-closing-but-you-can-still-contribute-your-stories.

BBC 2017. Westminster attack: What happened. In: *BBC* [online]. 7. 4. [cit. 29. 12. 2020]. Dostupné z: https://www.bbc.com/news/uk-39355108.

BBC 2019. London Bridge attack: What happened. In: BBC [online]. 3. 5. [cit. 29. 12. 2020]. Dostupné z: https://www.bbc.com/news/uk-england-london-40147164.

BBC, 2018. Parsons Green Tube bombing: Teenager Ahmed Hassan jailed for life. In: *BBC* [online]. 23. 3. [cit. 20. 10. 2020]. Dostupné z: https://www.bbc.com/news/uk-43519540.

BBC: Editorial Guidelines – Section 11: War, Terror and Emergencies – Guidelines, 2020. [online]. BBC [cit. 2. 11. 2020]. Dostupné z: https://www.bbc.co.uk/editorialguidelines/guidelines/war-terror-emergencies/guidelines/#useoflanguage.

BILTON, Ricardo, 2015. Defeated by social media, CNN overhauls iReport. In: *Digiday* [online]. 11. 11. [cit. 15. 11. 2020]. Dostupné z: https://digiday.com/media/cnns-citizen-journalism-platform-bows-social/.

BORGER, Julian, 2016. French media to stop publishing photos and names of terrorists. In: *The Guardian* [online]. 27. 7. [cit. 20. 10. 2020]. Dostupné z: https://www.theguardian.com/media/2016/jul/27/french-media-to-stop-publishing-photos-and-names-of-terrorists.

COBAIN, Ian, DODD, Vikram a SIDDIQUE, Haroon, 2017. London tube bombing: PM says terror threat level raised to critical. In: *The Guardian* [online]. 16. 9. [cit. 20. 10. 2020]. Dostupné z: https://www.theguardian.com/uk-news/2017/sep/15/parsons-green-district-line-suspended-in-west-london-over-incident.

ČTK, 2018. V německém Münsteru najel řidič autem do lidí. Na místě je několik mrtvých a desítky zraněných. In: *Aktuálně.cz* [online]. 7. 4. [cit. 2. 11. 2020]. Dostupné z: https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/v-zapadonemeckem-munsteru-najelo-auto-do-skupiny-lidi-na-mis/r~fe2a2e923a6f11e89509ac1f6b220ee8/.

ČTK, 2019. Útok na Novém Zélandu živě vysílal na facebooku, soud poslal muže na 21 měsíců do vězení. In: *iRozhlas* [online]. 18. 6. [cit. 26. 11. 2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/utok-na-novem-zelandu-mesita-christchurch-vysilani-facebook_1906181213_dbr.

ČTK, 2020a. Turecko propustilo Farkase a Všelichovou. Po příletu nastoupili na dva týdny do karantény. In: *iRozhlas* [online]. 24. 7. [cit. 26. 11. 2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/turecko-obvineni-za-terorismus-marketa-vselichova-miroslav-farkas-odsouzeni_2007241547_ban.

ČTK, 2020b. ‚Jste terorista, nelidský a ohavný masový vrah a zrůda.' Útočník z Christchurche dostal doživotí. In: *iRozhlas* [online]. 27. 8. [cit. 26. 11. 2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/christchurch-soud-atentatnik-dozivoti_2008270631_pj.

Economia, 2020. O nás. In: *Economia* [online]. [cit. 7. 12. 2020]. Dostupné z: https://www.economia.cz/o-nas/.

JEMELKA, Petr, 2015. Rekonstrukce: Teroristé začali vraždit během redakční porady. In: *Aktuálně.cz* [online]. 7. 1. [cit. 26. 11. 2020]. Dostupné z: https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/rekonstrukce-teroriste-zacali-vrazdit-behem-redakcni-porady/r~752a276a967511e498be002590604f2e/.

KRAUSS, Joseph, 2015. AP EXPLAINS: Is it IS, ISIS or ISIL, and what's a Daesh? In: *Associated Press* [online]. 2. 12. [cit. 14. 12. 2020]. Dostupné z: https://apnews.com/article/84a51cd414374ad9b2bb9f464a4f752a.

MA, Alexandra, 2017. The Parsons Green bomb had the hallmarks of an ISIS-favoured chemical explosive, according to security experts. In: *Business Insider* [online]. 18. 9. [cit. 20. 10. 2020]. Dostupné z: https://www.businessinsider.com/parsons-green-london-underground-attack-bomb-not-worked-properly-experts-2017-9?r=nordic.

MARTHOZ, Jean-Paul. The terrorism story: Media learn the hard way from their own mistakes. In: *Ethical Journalism Network* [online]. [cit. 2. 11. 2020]. Dostupné z: https://ethicaljournalismnetwork.org/resources/publications/trust-ethical-journalism/terrorism.

MILOTA, Lukáš a ČTK, 2020. Za schvalování útoku v Christchurchi dostal Kantor pětiletou podmínku. Hrozilo mu až 15 let. In: *iRozhlas* [online]. 8. 7. [cit. 26. 11. 2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/christchurch-mesita-schvalovani-facebook-kantor_2007081017_pj.

NetMonitor, 2016. Online data (OLA). In: *NetMonitor* [online]. [cit. 7. 12. 2020]. Dostupné z: https://www.netmonitor.cz/online-data-ola.

NOVÁK, Martin, 2017. Mešita Finsbury Park, kde útočil terorista, má džihádistickou minulost. Ale změnila se k nepoznání. In: Aktuálně.cz [online]. 19. 6. [cit. 22. 12. 2020]. Dostupné z: https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/mesita-finsbury-park-kde-utocil-teroristama-drihadistickou/r~4e6d1b7854cd11e7ba1d0025900fea04/.

PRUŽINOVÁ, Kristýna, 2017. Češi zatčení v Turecku dostali šest let za spolupráci s Kurdy. Velké zklamání, reaguje Zaorálek. In: *Aktuálně.cz* [online]. 2. 8. [cit. 20. 10. 2020]. Dostupné z: https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/vselichova-a-farkas-dostali-6-let-vezeni-turci-je-odsoudili/r~bf44e2e2776711e79de10025900fea04/.

RAWLINSON, Kevin, 2018. Darren Osborne jailed for life for Finsbury Park terrorist attack. In: *The Guardian* [online]. 2. 2. [cit. 20. 10. 2020]. Dostupné z: https://www.theguardian.com/uk-news/2018/feb/02/finsbury-park-attack-darren-osborne-jailed.

Reuters: Handbook of Journalism, 2020. [online]. Thomson Reuters [cit. 2. 11. 2020]. Dostupné z: http://handbook.reuters.com/index.php?title=T#terrorism.2C_terrorist.

RODGERS, Lucy a FLETCHER, Gerry, 2014. Indian Ocean tsunami: Then and now. In: *BBC* [online]. 25. 12. [cit. 15. 11. 2020]. Dostupné z: https://www.bbc.com/news/world-asia-30034501.

RODGERS, Lucy, QURASHI, Salim a CONNOR, Steven, 2015. 7 July London bombings: What happened that day? In: *BBC* [online]. 3. 7. [cit. 15. 11. 2020]. Dostupné z: https://www.bbc.com/news/uk-33253598.

SLÍŽEK, David, 2013. Spoluzakladatel Aktuálně.cz Jakub Unger odchází z vydavatelství Economia. In: *Lupa.cz* [online]. 19. 11. [cit. 6. 12. 2020]. Dostupné z: https://www.lupa.cz/clanky/spoluzakladatel-aktualne-cz-jakub-unger-odchazi-z-vydavatelstvi-economia/.

SWENEY, Mark, 2017. Ofcom condemns Channel 4 News for naming wrong man as Westminster attacker. In: *The Guardian* [online]. 11. 9. [cit. 3. 1. 2021]. Dostupné z: https://www.theguardian.com/uk-news/2017/sep/11/channel-4-news-condemned-by-ofcom-for-westminster-attack-blunder.

The Guardian, 2015a. The Scott Trust: values and history. In: *The Guardian* [online]. 26. 7. [cit. 12. 12. 2020]. Dostupné z: https://www.theguardian.com/the-scott-trust/2015/jul/26/the-scott-trust.

The Guardian, 2015b. Guardian and Observer style guide: T. In: *The Guardian* [online]. 20. 11. [cit. 14. 12. 2020]. Dostupné z: https://www.theguardian.com/guardian-observer-style-guide-t.

The Guardian, 2017a. History of the Guardian. In: *The Guardian* [online]. 11. 12. [cit. 12. 12. 2020]. Dostupné z: https://www.theguardian.com/gnm-archive/2002/jun/06/1.

The Guardian, 2017b. Key moments in the Guardian's history: a timeline. In: *The Guardian* [online]. 16. 11. [cit. 12. 12. 2020]. Dostupné z: https://www.theguardian.com/gnm-archive/2002/jun/11/1.

The Guardian, 2018. Why our readers' support is vital to the Guardian's future. In: *The Guardian* [online]. 15. 11. [cit. 1. 12. 2020]. Dostupné z: https://www.theguardian.com/membership/2018/nov/15/support-guardian-readers-future-journalism.

The Guardian, 2020. The Guardian's Editorial Code. In: *The Guardian* [online]. 12. 3. [cit. 14. 12. 2020]. Dostupné z: https://www.theguardian.com/info/2015/aug/05/the-guardians-editorial-code.

WAKEFIELD, Jane, 2019. Christchurch shootings: Social media races to stop attack footage. In: *BBC* [online]. 16. 3. [cit. 15. 12. 2020]. Dostupné z: https://www.bbc.com/news/technology-47583393.

Teze bakalářské práce

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK

Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: **Tereza Dorňáková**	**Razítko podatelny:**
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: **2016/2017**	
E-mail diplomantky/diplomanta: **tereza.dornakova@seznam.cz**	
Studijní obor/forma studia: **Žurnalistika/prezenční**	

Předpokládaný název práce v češtině:
Mediální obraz teroristických útoků v Londýně v roce 2017:
Komparace zpravodajských portálů Aktuálně.cz a The Guardian

Předpokládaný název práce v angličtině:
The media coverage of terrorist attacks in London 2017:
Comparation of news portals Aktuálně.cz and The Guardian

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: *ZS 2012/2013*):

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2018/2019

Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků)**:**

Cílem bakalářské práce bude analýza fotografií ze 4 teroristických útoků v Londýně v průběhu roku 2017. Analýza bude zaměřena na fotografie, které byly publikovány na internetových zpravodajských serverech, konkrétně na českém portálu Aktuálně.cz a na britském portálu The Guardian. Bakalářská práce se zaměří zejména na etické aspekty zobrazení událostí ve fotografiích a na ediční aspekty vizuálního gatekeepingu. Následně se práce bude zabývat komparací publikovaných fotografií a editačních procesů obou internetových serverů.
Základní hypotézou, kterou má bakalářská práce potvrdit či vyvrátit, je odlišný přístup českých a britských médií k publikování fotografií z teroristických útoků.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu)**:**

1 Úvod
2 Teoretická východiska
2.1 Fotožurnalismus
2.1.1 Teoretické vymezení základních pojmů
2.2 Mediální etika
2.3 Vizuální gatekeeping
2.4 Terorismus
2.4.1 Teroristické útoky v roce 2017
3 Londýn v roce 2017
3.1 Útok na Westminsterském mostě
3.2 Útoky na mostě London Bridge a na tržnici v Borough Market
3.3 Červnový útok dodávkou
3.4 Útok na Parsons Green
4 Analytická část
4.1 Metoda práce – obsahová obrazová analýza
4.2 Stanovení hypotézy a výzkumných otázek
4.3 Výběr výzkumného vzorku
4.4 Analýza fotografií na Aktuálně.cz
4.5 Analýza fotografií na The Guardian
5 Komparace fotografií z londýnských útoků na serverech Aktuálně.cz a The Guardian a zhodnocení výsledků analýzy
6 Závěr

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy)**:**

Teoretická část bude vycházet z odborné literatury a z dostupných internetových zdrojů. Analytická část se bude zabývat publikovanými fotografiemi na serverech Aktuálně.cz a The Guardian týkající se útoků v Londýně v roce 2017, konkrétně ve dnech: 22. 3. 2017, 3. 6. 2017, 19. 6. 2017, 15. 9. 2017. Analytická část bude zaměřena na fotografie publikované na obou portálech vždy týden po útoku.

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Obsahová obrazová analýza, komparace.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků)**:**

CRAIG, David a Lawrie ZION. *Ethics for digital journalists: emerging best practices*. New York: Routledge, 2015. ISBN 978-0-415-85884-7.
Kniha se zaměřuje na žurnalistickou etiku v digitálním prostředí. Poznatky jsou založeny na zkušenostech novinářů, ale i odborníků, kteří se specializují na digitální žurnalistiku. Kniha se zabývá také konkrétními případy z minulosti, například bombovým útokem na bostonském maratonu nebo arabským jarem, a jak tyto události novinářskou etiku v digitální éře ovlivnily.

FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva.* Olomouc: Univerzita Palackého, 2017. ISBN 978-80-244-5040-7.
Kniha se zabývá teoretickým vymezením terorismu, jeho mezinárodními i národními dějinami, motivací teroristů i oblastí boje proti terorismu. Soustředí se také na terorismus v českému kontextu, především prostřednictvím rozhovorů s českými odborníky na terorismus.

GOOD, Jennifer a Paul LOWE. *Understanding photojournalism*. London: New York, 2017. ISBN 978-1-4725-9490-7.
Publikace se zabývá rozhraním mezi teorií a praxí fotožurnalismu, mapuje kritické otázky, se kterými se fotožurnalisté a editoři fotografií potýkají. Zaměřuje se také na historický a současný vývoj fotožurnalismu a na etiku.

ROSE, Gillian. *Visual methodologies: an introduction to researching with visual materials.* 4th edition. Los Angeles: SAGE, 2016. ISBN 978-1-4739-4890-7.
Autorka se ve své práci zabývá různými přístupy k výzkumu vizuálních objektů včetně fotografie. Přibližuje jednotlivé analýzy a postupy jejich aplikace na předmět zkoumání, např. sémiotická analýza, obsahová analýza, diskursivní analýza.

SCHULZ, Winfried, Helmut SCHERER, Lutz M. HAGEN, Jakub KONČELÍK a Irena REIFOVÁ. *Analýza obsahu mediálních sdělení.* 3. nezměněné vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2011. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 978-80-246-1980-4.
První část publikace uvádí čtenáře do problematiky vztahu médií a veřejné sféry, ukazuje způsoby kvantitativního rozboru masově mediovaných sdělení a vyhodnocování zpravodajství. Druhá část se pak soustředí na konkrétní případ zobrazování tzv. vánoční krize v České televizi na přelomu let 2000 a 2001 ve zpravodajství Českého rozhlasu.

SONTAG, Susan. *S bolestí druhých před očima.* Praha: Paseka, 2011. ISBN 978-80-7432-092-7.
Kniha se zabývá válečnými konflikty a lidským utrpením, a jaké důsledky má publikování takových záběrů na okolní svět. Zaměřuje se na dějiny zobrazování a vnímání násilí, bolesti a utrpení, jejich politickou a mediální manipulací, i na autorčiny vlastní úvahy o médiu fotografie.

STURKEN, Marita a Lisa CARTWRIGHT. *Studia vizuální kultury*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-556-1.
Autorky knihy se zaměřují na studium médií a obrazů v jejich komplexním stavu a usilují o vytvoření nové disciplíny, která by překonávala tradiční úzké pojetí vizuální kultury. Zaměřují se na produkci, distribuci obrazů a sledují jejich „toky" ve vztahu ke kulturnímu, sociálnímu a politickému kontextu a historicky proměnlivým způsobům, jakým na „obrazy" nahlížíme, přikládáme jim významy a osvojujeme si je.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií* [online]. Praha: Portál, 2010 [cit. 2018-05-23]. ISBN 978-80-7367-683-4. Dostupné z: https://goo.gl/QizUpK
Kniha seznamuje čtenáře s metodami užívanými při výzkumu médií. Svou koncepcí obsahuje jak zásady komerčního výzkumu médií, tak i akademického. Jednotlivé metodické postupy jsou rozebrány na praktických příkladech z českých médií.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)
CHOMÁTOVÁ, Nikola. *Vizuální rámcování teroristických útoků v průběhu let* [online]. Praha, 2017 [cit. 2018-05-06]. Dostupné z: https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/179968. Vedoucí práce Sandra

Štefaniková.

CHMANOVÁ, Věra. *Analýza mediálního obrazu útoků na Charlie Hebdo ve vybraných francouzských kých denících* [online]. Praha, 2017 [cit. 2018-05-06]. Dostupné z: ://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/167462. Vedoucí práce Zbyněk Vlasák.

FULÍNOVÁ, Renata. *Mediální obraz útoků Anderse Behringa Breivika v českém tisku* [online]. 2016 [cit. 2018-05-06]. Dostupné z: https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/152926. Vedoucí práce Petr Bednařík.

ŠÍROVÁ, Natálie. *Mediální obraz ukrajinských událostí ve fotografiích - etické aspekty zobrazení konfliktu* [online]. Praha, 2016 [cit. 2018-05-06]. Dostupné z: https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/152848. Vedoucí práce Alena Lábová.

POLYAKOVA, Valentyna. *Obrazová reprezentace atentátu na Bostonském maratonu v dubnu 2013 vybranými internetovými zpravodajskými portály* [online]. 2014 [cit. 2018-05-06]. Dostupné z: https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/138788. Vedoucí práce Filip Láb.

HUSÁROVÁ, Dagmar. *Etika zpravodajské fotografie z tragických událostí*. 2011 [cit. 2018-05-23]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/333279/fss_b/bakalarska_prace_Husarova.pdf. Vedoucí práce Jan Symon.

SOLDÁTOVÁ, Lucia. *Etika zpravodajské fotografie*. 2007 [cit. 2018-05-23]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/65573/fss_m/. Vedoucí práce Pavel Macků.

Datum / Podpis studentky
24. 5. 2018

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

PhDr. Alena Lábová PhD.
……

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga **Datum / Podpis pedagožky/pedagoga**

Seznam grafů

Graf 1 Celkový počet publikovaných fotografií na The Guardian a Aktuálně.cz ve sledovaném období 20
Graf 2 Počet fotografií publikovaných ve sledovaném období na serveru The Guardian po redukci 21
Graf 3 Typy záběrů fotografií z březnového útoku 26
Graf 4 Úhel pohledu na fotografiích z březnového útoku 27
Graf 5 Denní doba na fotografiích z březnového útoku 28
Graf 6 Aktuálně.cz – doba publikování fotografií z březnového útoku 28
Graf 7 The Guardian – doba publikování fotografií z březnového útoku 29
Graf 8 The Guardian – zdroje fotografií z březnového útoku 30
Graf 9 The Guardian – využití zpravodajských agentur v březnovém útoku 30
Graf 10 Typ publikovaných fotografií z březnového útoku 31
Graf 11 Způsob publikace fotografií z březnového útoku 32
Graf 14 Aktuálně.cz – zobrazení aktéři z březnového útoku 33
Graf 12 The Guardian – zobrazení aktéři z březnového útoku 33
Graf 15 Způsob zobrazení obětí březnového útoku 34
Graf 13 Zobrazená činnost na fotografiích z březnového útoku 34
Graf 16 Emoční náboj fotografií z březnového útoku 36
Graf 18 Místo vzniku fotografií z březnového útoku 37
Graf 17 Emoce aktérů na fotografiích z březnového útoku 37
Graf 19 Typ záběrů fotografií z prvního červnového útoku 39
Graf 20 Úhel pohledu na fotografiích z prvního červnového útoku 40
Graf 21 Denní doba na fotografiích z prvního červnového útoku 40
Graf 22 The Guardian – doba publikování fotografií z prvního červnového útoku 41
Graf 23 Aktuálně.cz – doba publikování fotografií z prvního červnového útoku 41
Graf 24 The Guardian – zdroje fotografií z prvního červnového útoku 42
Graf 25 The Guardian – využití zpravodajských agentur v prvním červnovém útoku 42
Graf 26 Typ publikovaných fotografií z prvního červnového útoku 43
Graf 27 Způsob publikace fotografií z prvního červnového útoku 43
Graf 28 The Guardian – zobrazení aktéři prvního červnového útoku 44
Graf 29 Aktuálně.cz – zobrazení aktéři prvního červnového útoku 44
Graf 30 Zobrazená činnost na fotografiích z prvního červnového útoku 45
Graf 31 Způsob zobrazení obětí prvního červnového útoku 45
Graf 32 Emoční náboj fotografií z prvního červnového útoku 47
Graf 33 Emoce aktérů na fotografiích z prvního červnového útoku 47
Graf 34 Místo vzniku fotografií z prvního červnového útoku 48
Graf 35 Typ záběrů fotografií z druhého červnového útoku 51
Graf 36 Úhel pohledu na fotografiích z druhého červnového útoku 51
Graf 37 Denní doba na fotografiích z druhého červnového útoku 52
Graf 38 Aktuálně.cz – doba publikování fotografií z druhého červnového útoku 52

Graf 39 The Guardian – doba publikování fotografií z druhého červnového útoku 53
Graf 40 The Guardian – zdroje fotografií z druhého červnového útoku 53
Graf 41 The Guardian – využití zpravodajských agentur ve druhém červencovém útoku 54
Graf 42 Typ publikovaných fotografií ze druhého červnového útoku 54
Graf 43 Způsob publikace fotografií ze druhého červnového útoku 55
Graf 44 Aktuálně.cz – zobrazení aktéři druhého červnového útoku 56
Graf 45 The Guardian – zobrazení aktéři druhého červnového útoku 56
Graf 46 Zobrazená činnost na fotografiích ze druhého červnového útoku 57
Graf 47 Emoční náboj fotografií ze druhého červnového útoku 58
Graf 48 Emoce aktérů na fotografiích ze druhého červnového útoku 58
Graf 49 Místo vzniku fotografií ze druhého červnového útoku 59
Graf 50 Typ záběrů fotografií ze zářijového útoku 62
Graf 51 Úhel pohledu na fotografiích ze zářijového útoku 63
Graf 52 Denní doba na fotografiích ze zářijového útoku 63
Graf 53 The Guardian – doba publikování fotografií ze zářijového útoku 64
Graf 54 Aktuálně.cz – doba publikování fotografií ze zářijového útoku 64
Graf 55 The Guardian – zdroje fotografií ze zářijového útoku 65
Graf 56 The Guardian – využití zpravodajských agentur v zářijovém útoku 65
Graf 57 Typ publikovaných fotografií ze zářijového útoku 66
Graf 58 Způsob publikace fotografií ze zářijového útoku 66
Graf 59 The Guardian – zobrazení aktéři zářijového útoku 67
Graf 60 Aktuálně.cz – zobrazení aktéři zářijového útoku 68
Graf 61 Zobrazená činnost na fotografiích ze zářijového útoku 68
Graf 62 Emoční náboj fotografií ze zářijového útoku 70
Graf 63 Emoce aktérů na fotografiích ze zářijového útoku 71
Graf 64 Místo vzniku fotografií ze zářijového útoku 71
Graf 65 Dění na fotografiích ze zářijového útoku 72

Seznam obrázků

Obrázek 1 Aktuálně.cz – příklad fotografie zachycující raněného a záchranné práce 35
Obrázek 2 The Guardian – příklad fotografie zachycující raněného a záchranné práce..... 35
Obrázek 3 Fotografie obětí prvního červnového útoku, které se na obou serverech objevovaly 46
Obrázek 4 Aktuálně.cz – fotografie ženy s obvázanou hlavou..... 69
Obrázek 5 The Guardian – fotografie ženy s obvázanou hlavou..... 70

Seznam příloh

Příloha č. 1: Zkoumané fotografie publikované na *Aktuálně.cz* a *The Guardian* (fotografie)

Příloha č. 2: Kódovací kniha (tabulka)

Příloha č. 3: Výsledky kódování (tabulka)

Příloha č. 4: Grafické zobrazení výsledků kódování (grafy)

Přílohy jsou přiloženy v pdf souboru k elektronické verzi práce a u tištené verze je stejný soubor dostupný na přiloženém USB flashdisku.